

ÅR *årsredovisning* 06

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Innehåll

År 2006 i sammanfattning.....	5
Åklagarmyndighetens organisation 2006	9
Ärendehantering	11
1. Utgångspunkter för verksamhetsredovisningen	12
1.1 Statsmakernas mål för 2006 enligt budgetproposition och regleringsbrev.....	12
1.2 Åklagarmyndighetens verksamhetsmål	12
1.3 Principer för verksamhetsredovisningen	12
2. Verksamhetens resultat.....	15
2.1 Inkomna och avslutade ärenden.....	15
2.2 Ärenden under handläggning.....	17
2.3 Lagföring	19
2.4 Åtgärder för en enhetlig rättstillämpning	27
2.5 Genomströmningstider	31
2.6 Kvalitet i brottsutredning och processföring.....	34
2.7 Bemötande av brottsoffer	35
2.8 Våld mot kvinnor.....	36
2.9 Åtgärder med anledning av inspektion av våldtäktsutredningar.....	38
2.10 Våld mot barn	38
2.11 Ungdomsbrottslighet.....	40
2.12 Hatbrott.....	42
2.13 Miljöbrott	43
2.14 Mängdbrott.....	45
2.15 Samordning av bekämpning av ekonomisk brottslighet.....	46
2.16 Immaterialrätt	46
2.17 Grov organiserad brottslighet	47
2.18 Internationellt samarbete	48
2.19 Internationellt rättsligt utvecklingsarbete	51
2.20 Riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen	52
2.21 Sexuell exploatering av barn	59
3. Kompetensförsörjning	61
3.1 Mål för kompetensförsörjningen.....	61
3.2 Arbetsbelastning	62
3.3 Jämställdhet.....	62
3.4 Integration, diskriminering och mångfald	63
3.5 Arbetsmiljö och sjukfrånvaro.....	64
3.6 Personalstatistik	67
3.7 Utbildning.....	69

4. Ekonomiskt resultat	71
4.1 Anslag och utgifter.....	71
4.2 Kostnader och intäkter	72
4.3 Kostnader och intäkter per brottsgrupp.....	73
5. Finansiell redovisning	75
5.1 Resultaträkning.....	75
5.2 Balansräkning.....	76
5.3 Anslagsredovisning.....	77
5.4 Finansieringsanalys.....	78
5.5 Tilläggsupplysningar och noter.....	79
Noter till redovisningen	80
6. Sammanställning av väsentliga uppgifter	85

Grafisk form och produktion: Edita Communication AB

Foto: Thomas Carlgren, sid 8, 10 (Torkild Strandberg, pressbild från riksdagen), 27
Ann Öberg, sid 15, 63
Lars Hedelin/Scanpix, sid 23
Thomas Carlgren, sid 27
Pia Hansen, sid 30
Fredrik Berg, sid 34, 62, 69
Helena Ekstrand, sid 37
Finn Frandsen/Scanpix, sid 40
Olof Abrahamsson, Kristianstadsbladet/Scanpix sid 42
Sören Andersson/Scanpix, sid 55
Anders Wiklund/FLT-PICA, sid 57
Patrick Sörquist/Pressenes Bild, sid 58
Åklagarmyndigheten, sid 60
Sara Billström, sid 63
Tony Winkler, sid 66
Caroline Holst Åhbeck, sid 70
Daniel Haraldsson sid 73

Tryck: Edita Västra Aros AB, 2007

År 2006 i sammanfattning

Under 2006 har en debatt förts om förtroendet för rättsväsendet och åklagarnas arbete har ifrågasatts. Det är i en sådan situation tillfredsställande att kunna redovisa vad som görs inom åklagarväsendet för att ytterligare förbättra en verksamhet som redan präglas av hög kvalitet och stark känsla för den enskildes rätts-säkerhet. Med den nya organisation som Åklagarmyndigheten fick 2005, bland annat genom inrättandet av utvecklingscentrum, skapades förutsättningar för en omfattande satsning på metod- och kompetensutveckling med syfte att öka kvaliteten i verksamheten och skapa en större enhetlighet i beslutsfattandet. Denna satsning börjar redan ge underlag för en förbättrad rättslig styrning och uppföljning av åklagarverksamheten.

Kvalitetsökningar har också skett genom justeringar av organisationen. Ytterligare specialistbefattningar har tillsatts för bekämpningen av relationsvåld och mängdbrott. Verksamheten vid de internationella kamrarna har fått en nationell samordning med bättre möjlighet att hantera grov organiserad brottslighet och en särskild åklagarkammare för säkerhetsmål har inrättats. Även bekämpningen av miljö- och arbetsmiljöbrott har sammanförts till särskilt utsedda åklagare.

År 2006 har glädjande nog också inneburit ett ökat samarbete inom rättsväsendet. Vid ett gemensamt länspolismästar- och chefsåklagarmöte lades vissa riktlinjer för brottsbekämpningen fast. Bland annat konstaterades det att organisationsförändringarna inom Polisen och Åklagarmyndigheten måste följas av ett närmare samarbete mellan polis och åklagare på ett tidigt stadium i ärenden om allvarliga brott. Genom att polis och åklagare har en likartad organisation på detta område finns förutsättningar för ett än mer intensifierat samarbete. En brottmålsdag genomfördes också under hösten av Åklagarmyndigheten, Advokatsamfundet och Domstolsverket som en gemensam kompetensutveckling.

Omarbetningen av Åklagarmyndighetens hemsida på Internet ger allmänheten och media en bra grundinformation om åklagarverksamheten. Vidare har ett

nytt ärendehanteringssystem för beslutsfattande och diariieföring efter fyra års utveckling nu blivit klart för införande. Införandet sker under första halvåret 2007. Genom systemet har åklagaren tillgång till information i polisens elektroniska utredningssystem.

Den redovisning som följer av 2006 års resultat skall ses mot bakgrund av resurssituationen inom Åklagarmyndigheten. På sex år har antalet ärenden ökat med ca 29 000 vilket motsvarar arbete för ca 90 åklagare. Under 2006 lagfördes ca 13 000 fler personer än för fem år sedan. De reella resurserna har samtidigt varit i stort oförändrade. Detta har naturligtvis medfört en oerhört stor ansträngning för personalen. Att hantera det ökande inflödet av ärenden med bibehållen hög kvalitet kan bara ske med en kunnig och lojal personal. Åklagarmyndighetens personal är sådan och jag vill tacka dem för en god arbetsinsats.

En hög arbetsbelastning

Redan i årsredovisningen för 2005 pekade jag på de påfrestningar som organisationen utsattes för på grund av det ökade inflödet av ärenden från Polisen. Under 2006 ökade inflödet med ca 10 000 ärenden, motsvarande 5 procent eller arbete för ca 30 faktiskt helårsarbetande åklagare. Den brottstyp som ökat mest var även detta år våldsärenden (+4 000) med krav på ökade åklagarinsatser. Även ökningen av enkla narkotikaärenden har varit stor. Vid ingången av 2006 hade myndigheten ett anslagssparande på ca 25 miljoner kronor. Detta användes för att anlita extra åklagare för att stötta den ordinarie personalen. Trots detta stöd och förbättrade arbetsmetoder skapade det ökade inflödet en arbetsmiljö som på flera platser i landet inte varit acceptabel.

I den prognos vi gjort kommer ärendeinflödet från polisen att fortsätta att öka med ökade krav på åklagarna som förundersökningsledare. Domstolarna använder sina ökade resurser bland annat till avarbetning av balanser, vilket medför ytterligare ökade krav på åklagarnärvaro i domstolarna. Denna situation är inte rimlig, och det är inte överraskande att antalet

ärenden som ligger hos åklagare för beslut ökat med knappt 2 700 ärenden. För att komma till rätta med arbetsläget rekryterades under 2006 ca 70 åklagare, varav ca 40 är ersättningsrekryteringar. Dessa skall nu utbildas för att om några år kunna fungera fullt ut i åklagarrollen. Om arbetsförhållandena inte kan förbättras kan det bli svårt att behålla de bästa juristerna. För att bibehålla en oförändrad personalnivå krävs ett resurstillskott på 45 miljoner kronor redan 2007.

Positiv resultatutveckling

Lagföring

Antalet lagförda personer ökade med ca 3 200, motsvarande ca 3 procent. Antalet brottsmisstankar som lett till lagföring har samtidigt ökat med ca 15 500, vilket motsvarar 6 procent. Av ökningen svarade de enkla narkotikabrotten för större delen, men även de lagförda våldsbrotten ökade med 5 procent. Antalet personer som har lagförts av åklagare ställs också i relation till det totala antalet inkomna misstänkta personer. För 2005 låg denna kvot på 61 procent och sjönk under 2006 med en procentenhet. Det är inte möjligt att utifrån denna förändring dra några generella slutsatser. Den redovisning av lagföringen för olika brottstyper som lämnas, t.ex. för våld mot kvinnor och barn, visar inte heller på någon ökning. Det arbete som görs på myndighetens utvecklingscentrum har ännu inte fått en sådan effekt och det är ofta också svårt att se ett tydligt samband mellan utvecklingsinsatser och lagföringsandelens utveckling. För vissa brottstyper kan t.ex. den nuvarande nivån på lagföringen vara rimlig med hänsyn till de utredningsmetoder och bevisproblem som finns. Jag kommer nedan att kort redovisa strategin för en resultatförbättring för bland annat lagföringen.

Genomströmning

Åklagarmyndighetens eget mål för den genomsnittliga genomströmningstiden för brottsmisstankar är 30 dagar. För 2006 var den 24 dagar, en ökning med 3 dagar jämfört med 2005. Resultatet är acceptabelt, men samtidigt ännu en indikation på den höga arbets-

belastningen. När resurserna inte räcker till sker en prioritering av mer komplicerade ärenden, oftast med frihetsberövade misstänkta. De enklare ärendena får då vänta och därmed ökar genomströmningstiderna. Om ärendena blir liggande för länge blir brottsmisstankarna svårare att lagföra eftersom informationen i ärendet blir mindre aktuell.

Balanser

Det totala antalet ärenden i balans uppgår till 59 500, en ökning med 2 400 jämfört med 2005. Balansen motsvarar i genomsnitt drygt 100 ärenden per faktiskt årsarbetande åklagare. Den del av balansen som ligger hos polis och åklagare har ökat, medan balansen i domstolarna har minskat. Balansökningen är acceptabel, men även den en indikation på den ökade arbetsbelastningen.

Rättslig styrning och rättsutveckling

Under 2006 överklagade jag 18 mål till Högsta domstolen, vilket är en ökning sedan 2005. Av dessa har Högsta domstolen avslagit begäran om prövningstillstånd i fyra fall. Utöver detta har myndigheten avgett drygt 70 svarsskrivelser i mål som förts upp till Högsta domstolen av en dömd i hovrätten. Under 2006 har mål prövats som bland annat gäller den nya sexualbrottslagstiftningen, våldsbrott mot kvinnor och barn och hatbrott. Även mål som behandlar polisens spanings- och utredningsmetoder har prövats.

Under 2006 har myndighetens utvecklingscentrum svarat för ett omfattande underlag till den rättsliga styrningen. Bland annat inspektioner och ärendegranskning har resulterat i rättsliga riktlinjer, rättspromemorior, handböcker, kurser och seminarier. Vägledning till åklagarna har lämnats inom områden som sexualbrottslagen, kvinnofridskränkning, våld mot barn, ungdomsbrottslighet, hatbrott, miljöbrott, mängdbrott, processföring, förundersökningarnas kvalitet samt bemötande av brottsoffer. Utvecklingscentrumens roll och betydelse för den operativa verksamheten har förstärkts under 2006.

Under 2006 gav Åklagarmyndigheten ut en idéskrift om hanteringen av stora och komplicerade brottmål i samarbete med representanter för olika delar av rättsväsendet och rättsvetenskapen. De idéer som redovisas tar främst sikte på de regelverk som gäller och om dessa utnyttjas fullt ut, t.ex. möjligheten att begränsa en förundersökning. Förslag förs också fram om hur den processrättsliga lagstiftningen skall kunna utvecklas.

Några uppmärksammade mål

Ett av de mål som väckt störst uppmärksamhet under 2006 är det mot den s.k. Hagamannen i Umeå. Efter många år av spaning kunde polis och åklagare efter ett anonymt tips och med hjälp av DNA-tekniken identifiera en misstänkt. Mannen dömdes till 14 års fängelse för våldtäkter och mordförsök.

Ett annat uppmärksammat mål var mordet på Bobby, en tioårig pojke som anmäldes försvunnen av sin mor och styvfar och som senare hittades död i en sjö i Småland. Mamman och styvpappan dömdes till tio års fängelse för bland annat vållande till annans död.

Det s.k. Skandiamålet, där flera Skandischefer åtalades för korruption, skattebrott och trolöshetsbrott, resulterade bland annat i en fällande dom mot den förre verkställande direktören. Han dömdes av Stockholms tingsrätt till två års fängelse för grov trolöshet mot huvudman. Domen är överklagad till Svea hovrätt.

Det finns många andra ärenden och händelser som varit av principiell betydelse och föremål för medieintresset. Bland dessa kan nämnas tillslaget mot fildelningsföretaget Pirate Bay, Alexandramannen som via Internet kontaktade minderåriga flickor samt några folkpartisters intrång i Socialdemokraternas servrar under valkampanjen.

Det är viktigt att åklagare har en stor öppenhet mot medierna och ger en relevant och korrekt information. Det är en svår balansgång att klara nödvändig

sekretess under en brottsutredning samtidigt som allmänhetens och mediernas berättigade krav på information tillgodoses. Jag är mycket nöjd med åklagarnas agerande i dessa medialt uppmärksammade mål.

Personalpolitiken

Under 2006 har 71 nya åklagare rekryterats, medan 43 har lämnat myndigheten. Av dessa har 16 gått till Ekobrottsmyndigheten. Vid årets slut var 125 åklagare under grundutbildning och därutöver fanns 29 extra åklagare. Antalet föräldralediga uppgick till motsvarande 36 helårsarbetande. Det tar nära tre år för en åklagare att bli kammaråklagare. Detta kombinerat med att nära hälften av den administrativa personalen går i pension inom ca åtta år ställer stora krav på kompetenstillförseln. Med den nära fördubbling som skett av personalrörligheten de senaste åren är det viktigt med en god framförhållning i rekrytering och utbildning av både åklagare och administratörer, så att personalförsörjningen de närmaste åren säkerställs.

Stora krav ställs på cheferna. Den ökande arbetsbelastningen skall hanteras samtidigt som arbetsmiljön skall förbättras med minskad sjukfrånvaro som resultat. Det finns fortfarande mycket kvar att göra men jag kan ändå glädjas åt att den jämfört med andra myndigheter och organisationer låga sjukfrånvaron har minskat med ytterligare 0,2 procentenheter till 3,32 procent. Sjukfrånvaron för kvinnorna minskade med 0,7 procentenheter, vilket var ett av målen för de åtgärder som vidtogs.

Åklagare utsätts ofta för hot av olika slag. Säkerhetsarbetet har därför haft en hög prioritet även under 2006. Myndighetens kris- och säkerhetsplaner såväl centralt som på varje kammare har utvecklats och ett säkerhetsseminarium har genomförts för personal från hela organisationen. De incidenter som inträffat har kunnat hanteras med ett bra stöd från polisen.

Strategi för de kommande åren

Åklagarmyndigheten är en kunskapsorganisation och dess framgång bygger på förmågan att utveckla kunskap och kompetens för brottsbekämpningen. Målet är att kunna möta och hantera brottsutvecklingen och att skapa utrymme för ökade insatser mot sådan brottslighet som hotar viktiga samhällsfunktioner. Detta är en utveckling som måste drivas inom åklagarväsendet men också i nära samverkan med andra myndigheter.

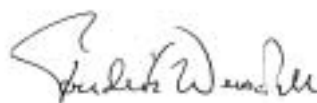
Brottsligheten utvecklas kontinuerligt och finner nya medel och vägar. Genom bland annat ökad internationalisering och teknisk utveckling blir brotten allt svårare att uppdaga och utreda. För att möta denna utveckling krävs ett långsiktigt och medvetet utvecklingsarbete med koncentration på områden som från kriminalpolitiska utgångspunkter är de mest angelägna.

Jag har därför tillsammans med överåklagarna inom Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten identifierat tolv prioriterade områden för utvecklingsåtgärder de närmaste åren. Områdena är:

- Utveckling av åklagarrollen, särskilt som förundersökningsledare och processförare
- Bemötandefrågor
- Åklagaren som garant för en rättvis rättegång
- Förundersökningsbegränsning som instrument för medvetna prioriteringar
- Effektiv och rättssäker användning av tvångsmedel
- Ekonomiskt utbyte av brott
- Utvecklingen av kriminaltekniken
- Våld i relationer och sexualbrott
- Grov organiserad brottslighet
- Bedrägerier; ökad prioritet och bättre metoder
- Brott i näringsverksamhet
- Den ekonomiska brottsligheten

Utvecklingen inom dessa områden är nödvändig för att ge rättsväsendet verktyg för en effektiv brottsbekämpning. Att säkra resurser för detta är dock en av de utmaningar som myndigheten står inför. Detta särskilt mot bakgrund av den förväntade ökningen av ärendeflödet till följd av satsningarna på Polisen och andra tillsynsmyndigheter. Åklagarrollen utvecklas också vidare med nya krav och uppgifter som väntas föreslås komma att tillföras myndigheten, t.ex. hanteringen av rättssäkerhetsgarantier i samband med hemliga tvångsmedel och nya regler för elektronisk kommunikation. En beredskap hålls också för de eventuella effekter som kan bli en konsekvens av översynen av Ekobrottsmyndigheten. Jag utgår från att statsmakterna tar hänsyn till detta i sin bedömning av Åklagarmyndighetens resurser.

Stockholm i februari 2007

Fredrik Wersäll
Riksåklagare

Åklagarmyndighetens organisation 2006

Åklagarväsendet skall verka för en minskning av brottsligheten genom en rättssäker och effektiv lagföring av dem som har begått brott. Åklagarens huvuduppgifter är att leda brottsutredningar (förundersökningar), att besluta om åtal skall väckas och att föra talan vid domstol.

Åklagarväsendet består av Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. Riksåklagaren är högste chef över åklagarväsendet och utövar tillsyn över åklagarverksamheten samt verkar som ensam åklagare i Högsta domstolen för rättsutveckling och rättsbildning.

Åklagarmyndigheten består av *riksåklagarens kansli*, *fyra utvecklingscentrum* samt *41 åklagarkammare* som svarar för den operativa åklagarverksamheten.

Kamrarna har vanligtvis ett geografiskt ansvarsområde motsvarande ett helt län, utom i de tre storstads-länen, där det finns flera åklagarkammare. Tre av kamrarna är internationella åklagarkammare för bekämpning av allvarlig, organiserad och/eller gränsöverskridande brottslighet. Det finns också tre rikstäckande

åklagarkammare som handlägger polismål, korruptionsmål respektive säkerhetsmål.

De fyra utvecklingscentrumen, som inrättades den 1 januari 2005, är lokaliserade till Stockholm, Malmö, Göteborg och Umeå. Varje centrum leds av en överåklagare, som under riksåklagaren har ansvaret för åklagarverksamheten inom sitt område. Ett sådant ansvarsområde är inte geografiskt begränsat utan funktionellt och nationellt. Varje utvecklingscentrum svarar inom sitt ansvarsområde för främst rättslig tillsyn, kontroll och utveckling samt metodutveckling, kunskapsuppbyggnad, information och samverkan med andra myndigheter.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Stockholm* omfattar bland annat förmögenhetsbrott (inkl. ekobrott), skattebrott, korruptionsbrott, IT-brott, narkotikabrott, penningtvätt, förverkandefrågor och generella påföljdsfrågor. Vidare omfattas människohandel, koppleri och köp av sexuell tjänst. Fr.o.m. hösten 2006 ingår även övergripande frågor som rör bekämpning av grov organiserad brottslighet i ansvarsområdet.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Malmö* omfattar bland annat miljöbrott, arbetsmiljöbrott, trafikbrott, hatbrott, frågor om mänskliga rättigheter samt smuglingsbrott utom smuggling av narkotika och dopningsmedel. Vidare omfattas specialstraffrättslig lagstiftning som inte särskilt förts till ett annat utvecklingscentrum.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Göteborg* är främst våldsbrott, fridskränkingsbrott, sexualbrott och kriminaltekniska frågor.

Ansvarsområdet för *utvecklingscentrum Umeå* är bl.a. brottsofferfrågor, generella straffprocessuella frågor, tjänstefel, polismål och brott av åklagare och andra anställda inom åklagarväsendet samt utvecklingen av gränssnittet polis/åklagare.

Vid *riksåklagarens kansli* fanns under 2006 fem avdelningar; rättsavdelningen med övergripande ansvar för rättslig styrning och information samt för centrala internationella frågor, brottmålsavdelningen med ansvar för bland annat verksamheten i Högsta domstolen, åklagaravdelningen som ansvarar för frågor som rör den operativa verksamheten, adminis-

trativa avdelningen samt informationsavdelningen.

Åklagarmyndigheten hade under 2006 knappt 1 200 anställda, varav drygt 800 åklagare. Anslaget uppgick till 862 miljoner kronor.

Vid Åklagarmyndigheten finns en rådgivande nämnd, som består av en ordförande och sex ledamöter. Dessa nomineras av respektive riksdagsparti och utses av regeringen. I frågor av större vikt eller principiell betydelse skall nämndens mening inhämtas. Ärenden där det är fråga om att utöva en åklagaruppgift eller att pröva en tillsynsfråga i ett enskilt fall behandlas inte i nämnden.

Ärenden som gäller ekonomisk brottslighet inom Stockholms, Gotlands, Blekinge, Skåne, Hallands och Västra Götalands län handläggs vid Ekobrottsmyndigheten. Myndigheten leds av en generaldirektör, som i åklagarfrågor har ställning som överåklagare. Den operativa verksamheten bedrivs i storstadslänen med kontor i Stockholm, Göteborg och Malmö samt vid mindre utredningskontor på andra orter. Ekobrottsmyndigheten lämnar en egen årsredovisning.

Helena Frisk
(s) ordförande

Helena Hillar-Rosenqvist
(mp)

Jeppe Johnsson (m)

Johan Linander (c)

Ragnwi Marcelind (kd)

Rolf Olsson (v)

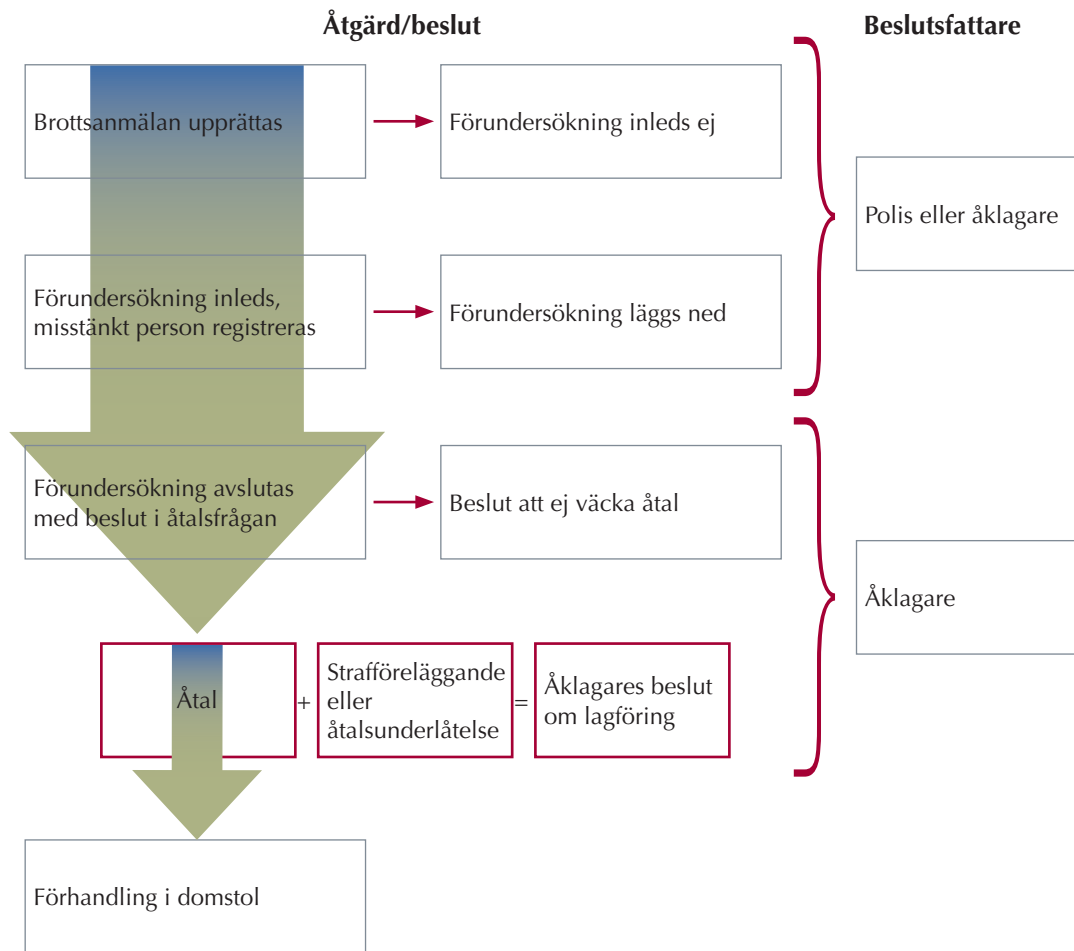

Torkild Strandberg (fp)

Hos Åklagarmyndigheten finns en rådgivande nämnd med en ordförande och sex ledamöter. Dessa nomineras av respektive riksdagsparti och utses av regeringen.

Ärendehantering

En översiktlig beskrivning av processen från brottsanmälan till åklagarbeslut och förhandling i domstol

1. Utgångspunkter för verksamhetsredovisningen

1.1 Statsmakternas mål för 2006 enligt budgetproposition och regleringsbrev

Politikområde rättsväsendet

Politikområdet omfattar myndigheterna inom domstols- polis- och åklagarväsendena samt kriminalvården. Dessutom ingår bland annat Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket och Brottsoffermyndigheten.

Målet för rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Rättsväsendets verksamheter skall utgå från medborgarnas intresse. I detta ligger bland annat att förkorta tiden från brottsanmälan till dom och straffverkställighet.

Verksamhetsområde Utredning och lagföring

Polisen och åklagarväsendet ansvarar gemensamt för merparten av verksamhetsområdet.

De mål regeringen angav för verksamhetsområdet 2006 var att verksamheten skulle bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet och kvalitet och att fler brott skall leda till lagföring.

Målet för Åklagarmyndigheten för år 2006 var att lagföringen skulle öka och kvaliteten höjas på brottsutredningsverksamheten och processföringen. Återrapporteringen skulle innehålla en sammanhållen beskrivning och analys av hur verksamheten har utvecklats och dess resultat. Väsentliga skillnader i åklagarverksamheten mellan åklagarkammare eller grupper av åklagarkammare i olika delar av landet skulle analyseras och kommenteras.

Därutöver ställdes en rad övriga återrapporteringskrav, bland annat vad gäller bekämpning av vissa brottstyper, det internationella samarbetet, riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen, verksamheten vid utvecklingscentrumen samt det personalpolitiska området.

1.2 Åklagarmyndighetens verksamhetsmål

Åklagarmyndigheten har mot bakgrund av regeringens regleringsbrev beslutat om vissa mål och riktlinjer för verksamheten under 2006. Dessa kan sammanfattas enligt följande:

- Antalet lagförda personer skall öka.
- Andelen misstänkta personer som lagförs av samtliga misstänkta som inkommit till Åklagarmyndigheten skall öka och uppgå till lägst 62 procent. Särskilda krav har ställts för vissa av statsmakterna prioriterade brottstyper.
- Andelen brottsmisstankar som leder till lagföring i slutförda utredningar skall ligga kvar på en oförändrad hög nivå, dvs. 88 procent.
- Den genomsnittliga genomströmningstiden vid en allmän åklagarkammare från inkommet beslutsunderlag till beslut skall inte överstiga 30 dagar.
- Andelen brottsmisstankar som är beslutade inom högst 15 dagar skall vara lägst 67 procent vid samtliga allmänna åklagarkammare.
- Antalet öppna ärenden skall inte öka under året.

Utöver verksamhetsmålen gav riksåklagaren åklagarkamrarna en rad uppdrag och återrapporteringskrav, som bland annat innefattade enhetlig rättstillämpning, utveckling av brottsbekämpning av vissa prioriterade brottstyper, barnperspektivet, metod- och kvalitetsutveckling samt medborgar- och brottsofferfrågor. Dessutom gavs uppdrag om personalpolitik och arbetsmiljö inom Åklagarmyndigheten.

1.3 Principer för verksamhetsredovisningen

Som underlag för denna årsredovisning finns liksom tidigare år en verksamhetsstatistik specificerad på de 41 åklagarkamrarna. Statistiken hämtas från data-

basen Leonardo, som i sin tur hämtar uppgifter från Åklagarmyndighetens ärendehanteringssystem Brådis. I tabeller och diagram har standardregler för avrundning tillämpats, vilket innebär att summan av procentandelar inte alltid är 100 procent.

I de resultatavsnitt som följer förklaras orsaker till att vissa åklagarkammare väsentligt avviker från

genomsnittet, i positiv eller negativ riktning. Enskilda åklagarkammare nämns i de avsnitt som beskriver åtgärder som vidtagits för en ökad lagföring, större enhetlighet, högre kvalitet och fortsatt korta genomströmningstider. Redovisningen bygger på en sammanställning av åklagarkamrarnas årsrapporter.

Definitioner m.m.

I redovisningen i avsnitt 2 används omväxlande uppgifter som gäller ärenden, misstänkta personer och brottsmisstankar. Ett ärende kan omfatta en eller flera misstänkta personer som var och en misstänks för ett eller flera brott. Vilket av begreppen ärende, misstänkt person eller brottsmisstänke som används beror på hur regeringen formulerat återrapporteringskraven samt på vilka uppgifter som enligt Åklagarmyndighetens bedömning beskriver verksamhetsresultaten på ett relevant sätt.

Redovisningen görs enligt följande indelning:

- våldsbrott
- narkotikabrott
- ekonomisk brottslighet
- miljöbrottslighet
- bötesbrott (brott med enbart böter i straffskalan)
- övriga brott med fängelse i straffskalan.

Som princip vid klassificering av ärenden gäller att den brottsmisstänke som bedöms ta längst tid att handlägga skall styra valet av brottstyp för hela ärendet.

Vidare skall enligt regeringens regleringsbrev åtgärder avseende följande brottslighet särredovisas:

- våld mot kvinnor
- våld mot barn
- ungdomsbrottslighet
- brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska, islamofobiska eller homofobiska inslag samt olaga diskriminering
- brott mot miljö
- mängdbrott.

Definitionerna för de olika brottstyper som finns i redovisningen är följande:

Våldsbrott

Brott mot

- 3 kap. 1–6 samt 11 §§ brottsbalken (mord, dråp, barnadrap, misshandel, grov misshandel samt för-

sök eller förberedelse till dessa brott och stämpling till mord, dråp eller grov misshandel)

- 4 kap. 4a § brottsbalken (grov fridskränkning samt grov kvinnofridskränkning)
- 6 kap. 1, 4 och 15 §§ brottsbalken (våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn samt försök, förberedelse eller stämpling till dessa brott)
- 8 kap. 5–6 samt 12 §§ brottsbalken (rån, grovt rån samt försök, förberedelse och stämpling till eller underlåtenhet att avslöja dessa brott)
- 17 kap. 1 och 16 §§ brottsbalken (våld eller hot mot tjänsteman samt försök eller förberedelse till dessa brott).

Narkotikabrott

Brott mot

- Narkotikastrafflagen (1968:64)
- Lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel
- Lagen (2000:1225) om straff för smuggling såvitt avser smuggling av narkotika eller dopningsmedel
- Läkemedelslagen (1992:859) såvitt avser läkemedel som hanterats tillsammans med preparat som klassificerats som dopningsmedel.

Ekonomisk brottslighet

Brott mot

- 11 kap. brottsbalken
- Lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.
- Skattebrottslagen (1971:69)
- Aktiebolagslagen (2005:551)
- Lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument
- Mål vars handläggning annars ställer särskilda krav på kännedom om finansiella förhållanden, näringslivsförhållanden, skatterätt eller liknande.

Miljöbrottslighet

Brott mot

1. Miljöbalken med tillhörande förordningar och föreskrifter
2. Lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg med tillhörande förordningar och föreskrifter
3. Brott som avses under 1 och 2 även om brotten vid en granskning visar sig falla under en svårare brottsrubricering i exempelvis brottsbalken
4. Jaktbrott som avser de fredade rovdjuren.

Brott med enbart böter i straffskalan

Exempel på bötesbrott är brott mot trafikförordningen (1998:1276) samt ett antal andra så kallade specialstraffrättsliga brott.

Övriga brott

Exempel på övriga brott (alla med fängelse i straffskalan) är brott mot

- 8 kap. brottsbalken utom 5–6 och 12 §§ (tillgreppsbrott)
- 9 kap. brottsbalken (bedrägeribrott)
- 12 kap. brottsbalken (skadegörelse)
- 16 kap. brottsbalken (brott mot allmän ordning).

Därutöver finns ärenden som avser annat än ansvar för brott. Exempel är ärenden om besöksförbud,

yttranden enligt lagen om rättspsykiatrisk vård och vissa internationella ärenden.

I avsnitt 2 finns uppgifter om ytterligare brottstyper som definieras på följande sätt:

Våld mot kvinnor

- 3 kap. 5–6 §§ brottsbalken (misshandel och grov misshandel, endast avseende fall där offret är en kvinna 15 år eller äldre och gärningsmannen är bekant med offret)
- 4 kap. 4a § 2 st. brottsbalken (grov kvinnofridskränkning).

Våld mot barn

- 3 kap. 5–6 §§ brottsbalken (misshandel och grov misshandel, endast avseende fall där offret är under 15 år och gärningsmannen är bekant med offret).

Ungdomsbrott

- Samtliga brott där den misstänkte var 15 till 17 år gammal vid tidpunkten för brottet.

Hatbrott

- 16 kap. 8 § brottsbalken (hets mot folkgrupp)
- 16 kap. 9 § brottsbalken (olaga diskriminering).

2. Verksamhetens resultat

2.1 Inkomna och avslutade ärenden

Sammanfattning

Antalet *inkomna* ärenden har ökat med 6 procent under de senaste två åren. Ökningen sedan 2005 är 5 procent och består till största delen av fler inkomna våldsbrott och narkotikabrott. Antalet *avslutade* ärenden har utvecklats på samma sätt.

Om ärenden

Ärendebegreppet omfattar samtliga ärenden som förekommer på en åklagarkammare, även sådana som avser annat än ansvar för brott, t.ex. begäran om besöksförbud. Ett ärende kan omfatta en eller flera misstänkta personer, som var och en misstänks för ett eller flera brott.

Som princip vid klassificering av ärenden i brottstyper gäller att den brottsmisstanke som bedöms ta längst tid att handlägga skall styra valet av brottstyp för hela ärendet.

Åklagaren är förundersökningsledare i alla utredningar som inte är av "enkel beskaffenhet". I övriga fall slutför polisen utredningen på egen hand, varefter åklagaren tar ställning till om åtal kan väckas. Dessa ärenden registreras hos åklagare först då den färdiga utredningen kommit från polisen. Vilka typer av ärenden detta gäller regleras efter en central överenskommelse med Rikspolisstyrelsen i föreskrifter och allmänna råd från Åklagarmyndigheten.

Under de senaste sex åren har inflödet av ärenden till Åklagarmyndigheten ökat med ca 27 000 eller 16 procent. Detta motsvarar arbete för ca 90 åklagare och 30 administratörer. Ökningen har skett samtidigt som polisen har fått ökade resurser. En stor del av ökningen består av våldsbrott, såväl svåra som enkla. De svårare våldsbrotten kräver en kvalificerad åklagarinsats. En stor del av ökningen av inkomna ärenden består också av enklare narkotikabrott, där polisen lämnar färdiga förundersökningar till åklagaren. Domstolarna har fått en resursförstärkning som bland annat är avsedd för avarbetning av brottmålsbalanser. Det medför att åklagare, förutom att processa i normalt schemalagda rättegångar, också skall medverka i

Under de senaste sex åren har inflödet av ärenden till Åklagarmyndigheten ökat med ca 27 000 eller 16 procent.

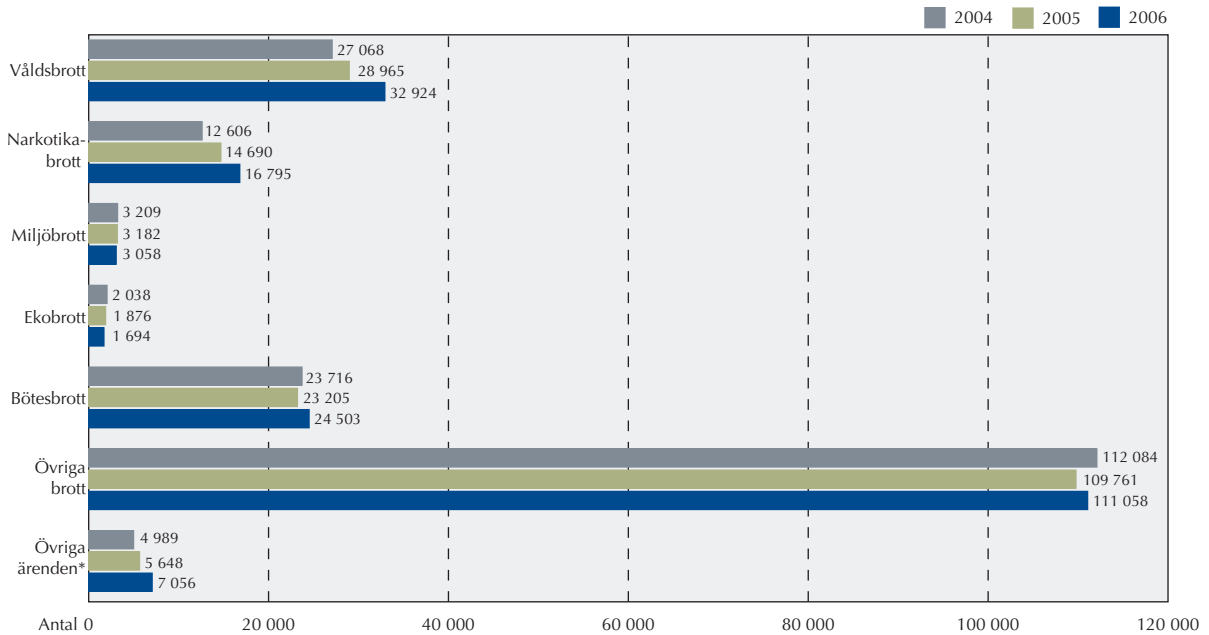
extra rättegångsdagar. Sammantaget medför det en stor press på personalen, och ett flertal av åklagarna anger att de inte hinner med sitt arbete under normal arbetstid. Detta är i längden oacceptabelt och har också på vissa kammare lett till kritik från Arbetsmiljöverket. Resurstillskotten till Polisen fortsätter samtidigt som såväl domstolar som tillsynsmyndigheter, t.ex. Skatteverket och Försäkringskassan, också får ökade resurser. Prognosen är därför att ökningen av ärenden till åklagare kommer att fortsätta i oförminskad takt.

Uppgifterna i **tabell 2.1** avser samtliga inkomna och avslutade brottsmisstankar och ärenden de senaste tre åren, även sådana som avser annat än ansvar för brott, t.ex. begäran om besöksförbud, yttrande om rättspsykiatrisk vård samt inkommande internationella ärenden. Dessa utgjorde år 2006 närmare 4 procent av alla ärenden.

Tabell 2.1
Antalet inkomna respektive avslutade ärenden och brottsmisstankar 2004–2006

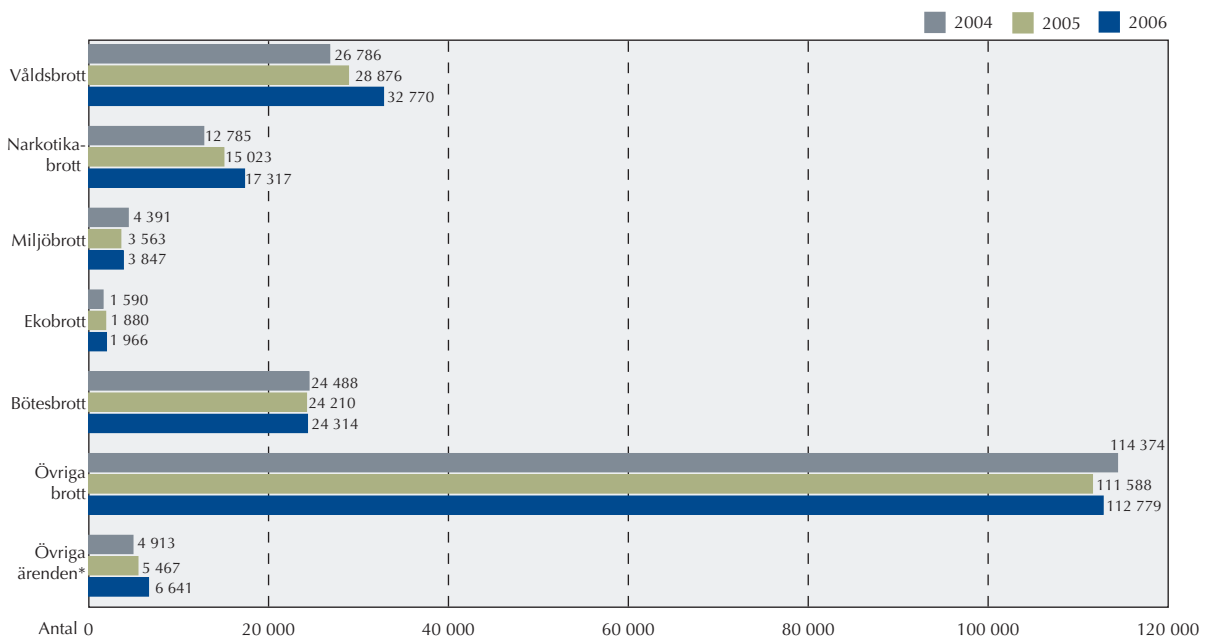
	2004	2005	2006
Inkomna brottsmisstankar	490 853	497 436	535 832
Avslutade brottsmisstankar	499 724	498 666	529 298
Inkomna ärenden	185 710	187 327	197 088
Avslutade ärenden	189 327	190 607	199 634

Diagram 2.1 Antalet inkomna ärenden 2004–2006, per brottstyp

*Ärenden som inte rör ansvar för brott samt ett fåtal ärenden som saknar klassificering.

Diagram 2.2 Antalet avslutade ärenden 2004–2006, per brottstyp

* Ärenden som inte rör ansvar för brott samt ett fåtal ärenden som saknar klassificering.

Antalet polisanmälda brott har under 2006 minskat med 1 procent enligt preliminär statistik från Brottsförebyggande rådet. Antalet inkomna ärenden till åklagare har trots detta ökat med 9 761 ärenden, drygt 5 procent sedan 2005.

De olika brottstyperna har utvecklats olika, vilket framgår av **diagram 2.1**. Miljöärendena och ekoärendena har minskat, med 4 respektive 10 procent sedan 2005. Övriga ärenden, dvs. ärenden som inte avser brott har ökat mest procentuellt, 25 procent. De övriga brotten med fängelse i straffskalan har ökat med 1 procent och bötesbrotten med 6 procent, medan narkotikabrotten och våldsbrotten ökat med 14 procent vardera. Antalsmässigt har våldsärenden ökat mer än någon annan brottstyp, med nära 4 000 ärenden.

Av Åklagarmyndighetens 35 allmänna åklagarkammare har 30 registrerat fler inkomna ärenden 2006 än 2005 och endast fem har registrerat färre. Minskningen vid dessa åklagarkammare är dock ganska liten. De fem åklagarkammare som har färre inkomna ärenden 2006 än 2005 är åklagarkamrarna i Västerås, Falun, Östersund, Umeå och Luleå. Antalet polisanmälda brott i Dalarnas län och Norrbottens län har minskat kraftigt i förhållande till föregående år, med 7 respektive 5 procent, vilket till en del torde förklara minskningen av antalet inkomna ärenden till åklagarkamrarna i Falun respektive Luleå.

I första hand beror den totala ökningen av inkomna ärenden på att polisen utreder fler brott, trots att de anmälda brotten minskat under 2006. Enligt regleringsbrevet för Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen för budgetåret 2006 hade Polisen som mål att en större andel av de anmälda brotten skall leda till lagföring. Detta förutsätter att antalet ärenden som redovisas till åklagare ökar, vilket således också skett.

Som framgår av **tabell 2.1** har också antalet avslutade ärenden ökat betydligt sedan 2005. Drygt 9 000 fler ärenden har avslutats 2006 än 2005, vilket motsvarar närmare 5 procent. Antalet avslutade våldsärenden har liksom de inkomna ökat mest – även här med nära 4 000 ärenden (**diagram 2.2**).

De ärenden som avser annat än ansvar för brott har ökat med 21 procent. Narkotikaärendena har ökat med 15 procent, medan avslutade våldsärenden ökat nästan lika mycket, med 13 procent. Avslutade ärenden av övriga brottstyper har ökat obetydligt.

Av de 35 allmänna kamrarna har samtliga utom tre avslutat fler ärenden 2006 än 2005. Detta har ett naturligt samband med det ökade antalet inkomna ärenden under året. De tre åklagarkammare som avslutat färre ärenden än under föregående år, Åklagarkamrarna i Västerås, Falun och Luleå, tillhör alla de kammare som fått in färre ärenden än 2005. Mycket har också gjorts för att effektivisera ärendehantering. Många kammare har aktivt arbetat tillsammans med polisen och tingsrätten för att avsluta fler ärenden genom t.ex. balansavarbetsprojekt och extra tingsdagar.

2.2 Ärenden under handläggning

Sammanfattning

Det totala antalet öppna ärenden var vid utgången av 2006 ca 59 500, eller ca 100 per åklagare i tjänst. Det totala antalet öppna ärenden har ökat under 2006, med drygt 4 procent eller 2 500 ärenden. Ökningen hänför sig nästan helt till ärenden där utredningen är avslutad och ligger hos åklagare för beslut. En stor del av ökningen består av bötesärenden.

Diagram 2.3 visar antalet öppna ärenden uppdelade på polisbalans, åklagarbalans och domstolsbalans vid utgången av åren 2004, 2005 och 2006 exklusive ärenden som inte rör ansvar för brott. Polisbalansen har ökat obetydligt sedan utgången av 2005, medan åklagarbalansen ökat kraftigt, med ca 37 procent. Domstolsbalansen minskade marginellt mellan 2005 och 2006 liksom mellan 2004 och 2005.

Det kan konstateras att den ökade tillströmningen med nära 10 000 ärenden inte fullt ut har kunnat hanteras av åklagarkamrarna. Den totala ärendebalan-

Balanserade ärenden

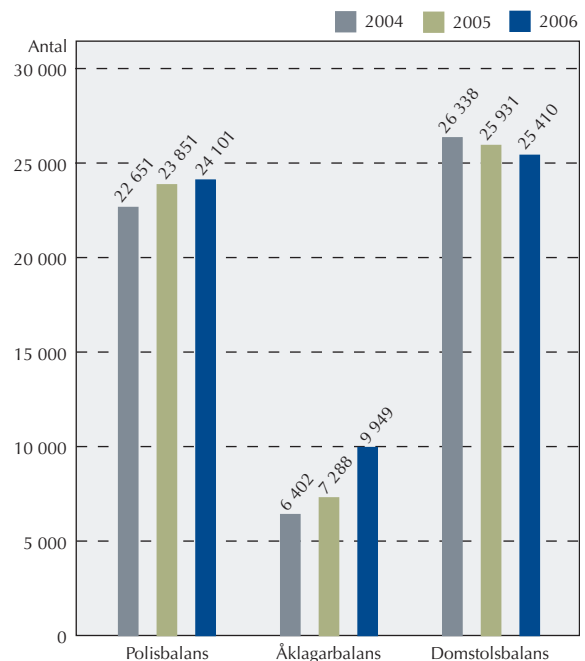
Uttrycket "balans" innebär här samtliga ärenden som på något sätt är under handläggning, dvs. öppna ärenden. När ett ärende registreras hos åklagare läggs det till balansen och när det avslutas räknas det bort.

De öppna ärendena hos åklagare brukar delas in i tre grupper; polisbalans, åklagarbalans och domstolsbalans. De olika grupperna speglar de tre processstegen i åklagarverksamheten, nämligen förundersökningsledning, beslut i åtalsfrågan samt processföring i domstol. Till polisbalansen räknas ärenden där åklagaren är förundersökningsledare och förundersökningen ännu inte är avslutad. Med åklagarbalans avses ärenden där förundersökningen är avslutad men åklagaren ännu inte fattat beslut i åtalsfrågan. Med domstolsbalans avses ärenden där åtal väckts och som finns i domstol i avvaktan på huvudförhandling eller dom.

Förändringen i ärendebalansens storlek är inte densamma som skillnaden mellan inkomna och avslutade ärenden under ett kalenderår. Detta beror oftast på att ärenden som avslutats genom att t.ex. strafföreläggande utfärdats eller tingsrättsdom meddelats öppnas igen om strafföreläggandet inte godkänns eller domen överklagats. Även då ny bevisning tillkommer i ett ärende där förundersökningen lagts ned kan ärendet öppnas på nytt. Något nytt inkommet ärende registreras inte i dessa fall.

sen ökade vid 21 av de 35 allmänna kamrarna och minskade vid 14 av dem. Åklagarbalansen ökade med 2 661 ärenden och polisbalansen med 250 ärenden. Åklagarbalansen ökade vid 29 kammare och minskade endast vid 6. Åklagarbalansen och domstols-

Diagram 2.3
Processuppdelade ärendebalanser vid utgången av åren 2004–2006

Tabell 2.2 Processuppdelade ärendebalanser 2004–2006, per brottstyp

		Narkotika-					Övriga brott	Totalt	Övriga ärenden
		Våldsbrott	brott	Miljöbrott	Ekobrott	Bötesbrott			
Polisbalans	2004	5 811	493	2 156	1 939	203	12 049	22 651	564
	2005	6 513	533	1 830	2 036	237	12 702	23 851	716
	2006	7 738	518	1 438	1 747	254	12 406	24 101	1 157
Åklagarbalans	2004	1 065	472	71	157	1 088	3 549	6 402	22
	2005	1 285	696	63	159	813	4 272	7 288	23
	2006	1 628	962	53	188	1 748	5 370	9 949	32
Domstolsbalans	2004	5 143	2 681	144	369	3 127	14 874	26 338	2
	2005	5 630	3 005	127	331	2 979	13 859	25 931	12
	2006	5 540	3 291	92	352	2 856	13 279	25 410	4
Totalbalans	2004	12 019	3 646	2 371	2 465	4 418	30 472	55 391	588
	2005	13 428	4 234	2 020	2 526	4 029	30 833	57 070	751
	2006	14 906	4 771	1 583	2 287	4 858	31 055	59 460	1 193

balansen utgör tillsammans de ärenden där förundersökningen är avslutad. Dessa har sammantaget ökat från 33 219 till 35 359 ärenden.

Åklagarbalansen ökade för alla brottstyper utom miljöbrott, vilket framgår av **tabell 2.2**. Den kraftigaste ökningen svarade bötesbrotten för, 115 procent. Detta kan bero på att bötesärendena inte kan prioriteras eftersom ärenden som kräver skyndsam handläggning har ökat. Detta gäller t.ex. ungdomsärenden, vilka har ökat med 15 procent sedan 2005.

2.3 Lagföring

Sammanfattning

Totalt sett har antalet lagförda misstänkta personer ökat med ca 3 200 eller knappt 3 procent under 2006. Det är lagföringen i narkotikabrott och våldsbrott som ökat mest. Antalet lagförda brottsmisstankar har ökat med 6 procent.

Trots att antalet lagförda misstänkta personer ökat, har andelen som lagförts av samtliga misstänkta personer totalt sett minskat med en procentenhet sedan föregående år och är nu 60 procent. Andelen lagförda brottsmisstankar är dock oförändrad.

Lagföring

I begreppet "lagföring" ingår här åklagares beslut om

- åtal,
- strafföreläggande och
- åtalsunderlåtelse.

För åtal krävs en bevisning som åklagaren bedömer kan leda till en fällande dom.

Strafföreläggande kan bara användas när gärningen är erkänd och påföljden för brottet är böter, villkorlig dom eller villkorlig dom i förening med böter.

Reglerna om åtalsunderlåtelse kan tillämpas när åklagaren anser att den misstänkte är skyldig till brottet, men ändå avstår från att väcka åtal. Anledningen kan t.ex. vara att den misstänkte åtalas för andra brott, att personen är ung eller att brottet är lindrigt.

Inledning

Skillnader i lagföring mellan de allmänna åklagarkammarna har analyserats, dels genom statistiska analyser, dels med hjälp av uppgifter från åklagarkammarna i deras årsrapporter. Slutsatserna av detta arbete är att skillnader när det gäller kammarnas resultat främst har berott på variationer i antalet ärenden och ärendestrukturen på kammaren. Kvaliteten i de färdiga förundersökningarna är av stor betydelse för lagföringen. För mindre åklagarkammare gäller också att enstaka ärenden med många brottsmisstankar tillfälligt under ett år kan påverka resultaten i betydande grad. Dessamma gäller resultatet avseende brottstyper med liten ärendemängd, såsom miljöbrott och hatbrott.

Åtgärder för en ökad lagföring

Åklagarmyndigheten har för år 2006 återigen ålagt att öka lagföringen och att höja kvaliteten på brottsutredningsverksamheten. Som redovisas nedan och som framgår av avsnitt 2.6 har en mängd åtgärder vidtagits för att uppnå detta mål. Antalet lagförda personer har visserligen ökat, men andelen som lagförts av samtliga misstänkta har totalt sett minskat något sedan föregående år. Resultatet för år 2006 visar att det är svårt att identifiera specifika åtgärder som på ett mer påtagligt sätt kan höja lagföringen ytterligare. Det finns därför anledning att under verksamhetsåret 2007 göra en djupare analys av verksamhetsresultaten samt göra en bred översyn av resultatmått.

De åtgärder som redovisas i avsnitt 2.6 syftar till en ökad lagföring genom en högre kvalitet i brottsutredningarna. Åklagarmyndigheten har i och med omorganisationen 2005 avsatt mer utrymme och resurser för rättsutveckling och rättsligt stöd samt för kvalitetsuppföljning och kvalitetsutveckling. Detta har bland annat skett genom inrättandet av de fyra utvecklingscentrumen, som inom sina respektive verksamhetsområden svarar för metodutveckling och rättslig utveckling, rättslig tillsyn och kontroll, uppföljning och analyser samt utveckling av brottsbekämpningen. Under år 2006 har centrumen gett ut ett stort antal promemorior och handböcker i syfte

att åstadkomma en ökad lagföring och en enhetligare rättstillämpning. Dessutom har en omfattande utbildnings- och seminarieverksamhet genomförts. Här ges endast några exempel på det arbete som bedrivits.

Åklagarmyndigheten har under 2006 tagit initiativ till att genomföra en myndighetsgemensam strategi för Åklagarmyndigheten, Polisen och Försäkringskassan mot bidragsbedrägerier, den så kallade Västmanlandsmodellen. En granskning och analys av ärenden om grov kvinnofridskränkning har gjorts för att bland annat identifiera åtgärder som behövs för att öka kvaliteten i brottsutredningarna och därmed öka lagföringen. Utbildningar och seminarier om hedersrelaterat våld har genomförts och en handbok har tagits fram. Det mängdbrottsprojekt som avslutats under 2006 har syftat till en effektivare mängdbrottsbekämpning och därmed en ökad lagföring.

Det centrala målet för riksåklagarens aktiva tillsynsverksamhet är att medverka till utvecklingen av kammарverksamheten. Mot denna bakgrund inleddes under år 2005 en granskning och utvärdering i syfte att identifiera vilka faktorer som kan bidra till en väl fungerande åklagarverksamhet som präglas av kvalitet och effektivitet samt med goda verksamhetsresultat. Projektet har fortsatt under år 2006 med delvis annan inriktning. De områden som granskats är bland annat ledning och styrning av kammaren, organisation och generella arbetsmetoder samt samverkan med andra myndigheter. Syftet med projektet är att finna goda exempel som kan utgöra en grund för förändringsarbete vid åklagarkamrarna. En närmare utvärdering av något eller några av de tänkbara framgångskoncept som identifierats kommer att göras och erfarenheterna skall sammanställas samt spridas inom Åklagarmyndigheten.

En hög och effektiv lagföring förutsätter en nära samverkan med Polisen. Åklagarkamrarna har därför regelbundna möten med Polisen på olika nivåer för att öka kvaliteten i den brottsutredande verksamheten, framför allt i de ärenden där polisen är förundersökningsledare. Åklagarkamrarna har vidare deltagit i utbildning av polispersonal på olika sätt och som ett led i denna utbildning har man tagit emot polisiära

förundersökningsledare för praktiktjänstgöring vid kammaren. Åklagare har också medverkat i olika projekt tillsammans med Polisen och andra myndigheter och organisationer, t.ex. rättskedjeprojekt om kvinnovåld och Polisens mängdbrottsprojekt.

Ett gemensamt möte med alla länspolismästare och kammarchefer har ägt rum under året. Mötet behandlade åtgärder för att tillsammans öka lagföringen inom flera brottsområden, bland annat organiserad brottslighet, mängdbrottslighet och bidragsbedrägerier. Vidare behandlades frågor om förundersökningsledning och kvalitet i förundersökningarna.

Den rättsliga uppföljningen och utvärderingen har en viktig funktion när det gäller att se till att lagföring sker i alla de fall där detta är möjligt. Verksamheten beskrivs i avsnitt 2.4.

Den omfattande kompetensutvecklingen av åklagarna syftar också till att öka lagföringen. Utbildningsverksamheten beskrivs i avsnitt 3.7.

Varierande lagföringsandel

Lagföringsandelen varierar påtagligt mellan olika typer av ärenden. Detta är naturligt, bland annat eftersom upptäckt och inrapportering till åklagare sker på helt skilda sätt beroende på brottstyp.

Bötesbrott (ofta trafikbrott) och *narkotikabrott* upptäcks vanligen av polisen genom övervaknings- och spaningsverksamhet, så kallade ingripande-brott. Därmed finns goda möjligheter till lagföring genom att bevisning vanligen kan säkras i samband med polisingripandet.

Våldsbrott är i allmänhet svårare att bevisa. Ofta görs anmälan i efterhand och många gånger saknas säkra vittnesuppgifter, uppgift står mot uppgift.

Även *ekobrott* och *miljöbrott* är många gånger svåra att utreda och bevisa. De anmäls i de flesta fall direkt till åklagare, som i sin egenskap av förundersökningsledare fattar alla beslut, dvs. även samtliga beslut att inte inleda eller att lägga ner förundersökning.

Vid *övriga brott* är polisen ofta förundersökningsledare. Det innebär bland annat att polisen själv kan lägga ned utredningar utan att åklagare kopplas in.

Den totala lagföringsandelen påverkas således av ärendesammansättningen vid de enskilda åklagarkamrarna. Denna kan variera mellan olika år.

I de avsnitt som behandlar bekämpningen av vissa prioriterade brottstyper (2.8–2.17) beskrivs närmare den verksamhet som bedrivits för att öka lagföringen.

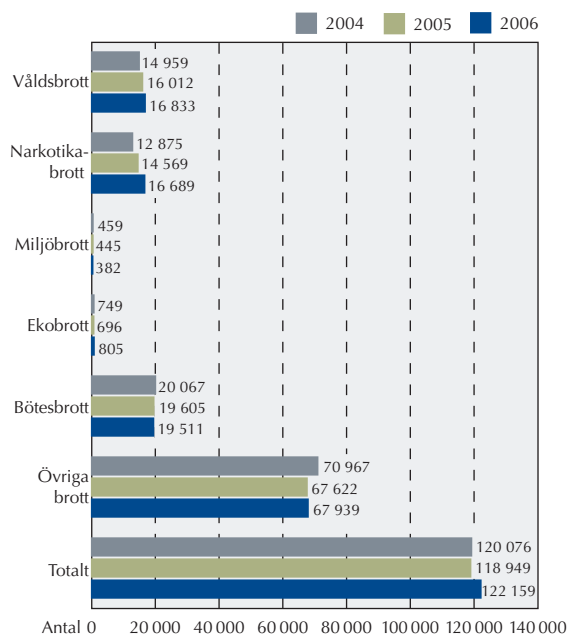
Lagförda misstänkta personer

Av **diagram 2.4** kan utläsas att *antalet* lagförda misstänkta personer ökade med 3 210 under 2006 jämfört med 2005. Det motsvarar närmare 3 procent. Antalet lagförda personer ökade inom samtliga brottstyper utom miljöbrott och bötesbrott, som båda uppvisar marginella minskningar. Den främsta orsaken till den kraftiga totala uppgången är ökningen av antalet lagförda personer i narkotikabrott, som ökat med 2 120, 15 procent, sedan 2005. Det är främst lagföringen av bruk och innehav av narkotika som ökat, med 33 procent. Även antalet personer som lagförts för våldsbrott ökade relativt kraftigt, med drygt 5 procent.

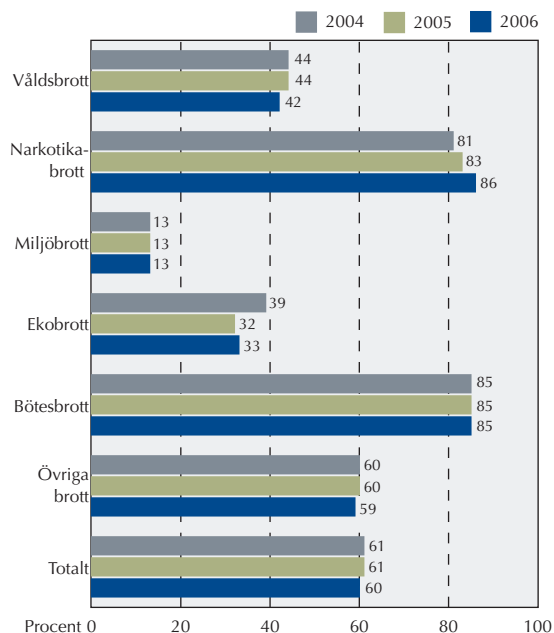
Diagram 2.5 illustrerar utvecklingen av *andelen* misstänkta personer som lagförts, i förhållande till samtliga misstänkta personer med avslutande beslut. Med avslutande beslut avses här enbart beslutet att lagföra respektive att inte lagföra efter färdig förundersökning, att lägga ned förundersökning och att inte inleda förundersökning. Diagrammet visar att den totala lagföringsandelen sjunkit från 61 till 60 procent sedan föregående år. Totalsiffran avseende lagföring är dock ett trubbigt mått, eftersom den påverkas av variationer i ärendesammansättningen från år till år. Studier av lagföringen för enskilda brottstyper visar att andelen lagförda misstänkta för våldsbrott och övriga brott med fängelse i straffskalan har minskat, medan andelen ökat eller varit oförändrad för de andra brottstyperna. Lagföringsandelen för narkotikabrott ökade med 3 procentenheter, vilket måste betecknas som en relativt kraftig ökning.

Utvecklingen av lagföringen under året uppvisade till en början en vikande tendens för att sedan öka under slutet av året. Ökningen var dock inte tillräckligt kraftig för att en oförändrad lagföringsandel skulle kunna uppnås, än mindre den ökning av lagföringsandelen som var Åklagarmyndighetens verksamhetsmål för 2006.

Diagram 2.4
Antalet misstänkta personer som lagförts 2004–2006, per brottstyp

Diagram 2.5
Andelen misstänkta personer som lagförts 2004–2006 i förhållande till samtliga misstänkta med avslutande beslut, per brottstyp (procent)

En så påtaglig ökning av antalet inkomna ärenden som skett sedan 2005 kan leda till att ärenden med tidsfrister (t.ex. frihetsberövanden och ungdomsären- den) måste prioriteras framför enklare ärenden. Det framgår också i avsnittet om öppna ärenden ovan att antalet bötesärenden i åklagarbalans har mer än fördubblats på ett år. Dessa ärenden brukar till 85 procent leda till lagföring. Genom att beslutsbalanserna ökat mest för denna brottstyp ger det en negativ påverkan på den totala lagföringsandelen. Lagföringsandelen i våldsärenden har gått ned, trots att antalet lagförda misstänkta har ökat. Det beror på att det skett en ökning av antalet beslut om att lägga ned förundersökning i våldsärenden. Detta kommenteras i anslutning till diagram 2.10.

De allmänna åklagarkamrarna uppvisar en variation på mellan 52 och 70 procent vad gäller andelen lagförda misstänkta personer. Måttet omfattar samtliga brottstyper utom ekobrott, vilka endast handläggs vid en tredjedel av åklagarkamrarna. Även om man exkluderar ekobrotten är kamrarna dock inte helt

jämförbara med varandra. Vissa kammare handlägger miljöärenden, där lagföringsandelen är relativt låg. Andra åklagarkammare handlägger en stor andel s.k. ingripandebrott, såsom trafikbrott och narkotikabrott, med goda möjligheter till lagföring, varför den totala andelen lagförda misstänkta blir hög. Vid bedömning av skillnaderna i lagföring mellan åklagarkamrarna måste hänsyn tas till detta. Om man exkluderar miljöärendena och korregerar för brottstypssammansättningen minskar spännvidden i fråga om lagföring mellan kamrarna, men den är fortfarande inte obetydlig. Ett analysarbete pågår inom detta område. Vidare går det tillsynsprojekt som beskrivits i föregående avsnitt bland annat ut på att identifiera faktorer som kan påverka lagföringen.

Brottsmisstankar som lett till lagföring

Antalet brottsmisstankar som avslutats med lagföring, se [diagram 2.6](#), ökade kraftigt från 2005. Totalt sett blev 15 438 fler brottsmisstankar föremål för lagföring, vilket motsvarar en ökning på drygt 6 procent.

Diagram 2.6

Antalet brottsmisstankar som avslutas med lagföring 2004–2006, per brottstyp

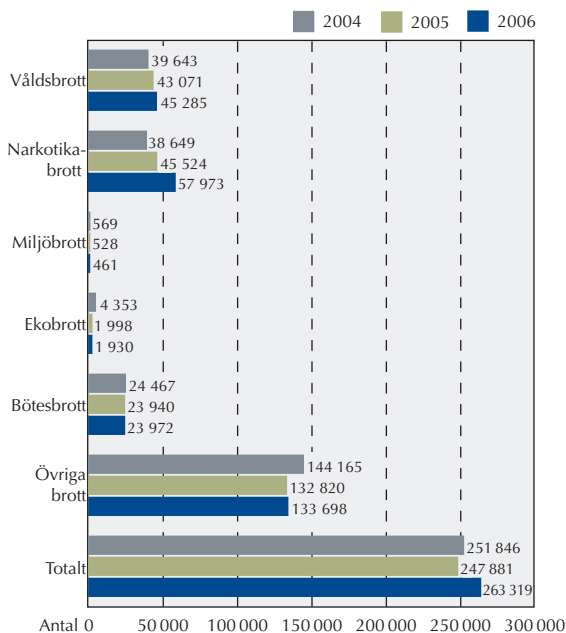
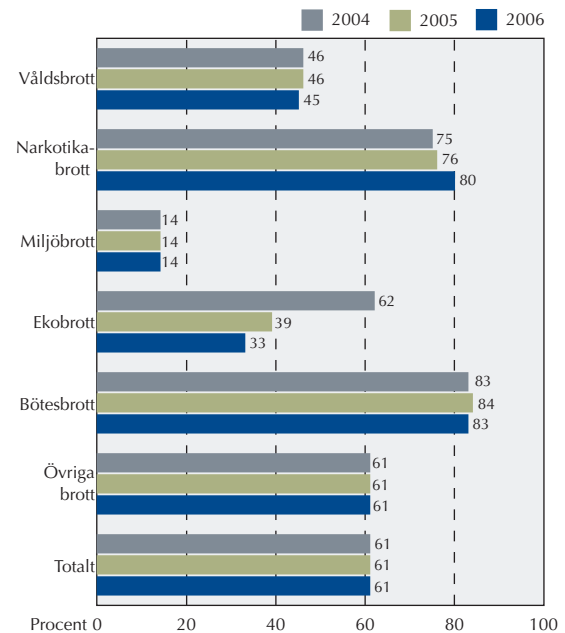

Diagram 2.7

Andelen brottsmisstankar som avslutats med lagföring 2004–2006 i förhållande till samtliga avslutande beslut, per brottstyp (procent)

Tabell 2.3 Fördelning av samtliga beslut i åtalsfrågan 2004–2006, brottstyp och typ av beslut

		Lagföring:				Ej åtal:							
		Åtal		Strafföreläggande		Åtalsunderlåtelse		Bevisproblem		Övriga skäl		Summa	
		Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Våldsbrott	2004	36 857	79%	958	2%	1 828	4%	5 961	13%	1 126	2%	46 730	100%
	2005	40 315	80%	1 022	2%	1 734	3%	5 849	12%	1 306	3%	50 226	100%
	2006	42 386	81%	1 075	2%	1 824	3%	5 976	11%	1 195	2%	52 456	100%
Narkotikabrott	2004	29 472	70%	4 648	11%	4 529	11%	2 801	7%	621	1%	42 071	100%
	2005	34 069	68%	5 957	12%	5 498	11%	3 170	6%	1 047	2%	49 741	100%
	2006	44 298	71%	7 015	11%	6 660	11%	3 120	5%	1 013	2%	62 106	100%
Miljöbrott	2004	259	37%	294	42%	16	2%	47	7%	85	12%	701	100%
	2005	216	35%	293	47%	19	3%	52	8%	38	6%	618	100%
	2006	192	34%	246	43%	23	4%	52	9%	54	10%	567	100%
Ekobrott	2004	4 027	88%	312	7%	14	0%	146	3%	53	1%	4 552	100%
	2005	1 692	77%	285	13%	21	1%	134	6%	63	3%	2 195	100%
	2006	1 543	74%	367	18%	20	1%	71	3%	91	4%	2 092	100%
Bötesbrott	2004	8 689	32%	14 382	53%	1 396	5%	2 289	8%	486	2%	27 242	100%
	2005	8 520	32%	14 139	53%	1 281	5%	1 870	7%	690	3%	26 500	100%
	2006	8 128	30%	14 713	55%	1 131	4%	2 278	8%	600	2%	26 850	100%
Övriga brott	2004	100 083	62%	27 137	17%	16 945	11%	12 655	8%	3 522	2%	160 342	100%
	2005	91 524	62%	26 581	18%	14 715	10%	11 115	8%	3 509	2%	147 444	100%
	2006	90 108	61%	27 673	19%	15 917	11%	11 549	8%	3 371	2%	148 618	100%
Totalt	2004	179 387	64%	47 731	17%	24 728	9%	23 899	8%	5 893	2%	281 638	100%
	2005	176 336	64%	48 277	17%	23 268	8%	22 190	8%	6 653	2%	276 724	100%
	2006	186 655	64%	51 089	17%	25 575	9%	23 046	8%	6 324	2%	292 689	100%

För samtliga brottstyper utom miljöbrott och ekobrott gäller att antalet brottsmisstankar som avslutats med lagföring ökade jämfört med 2005. Antalet lagförda brottsmisstankar i miljöbrottsärenden respektive ekobrottsärenden minskade marginellt. Mest ökade antalet lagförda brottsmisstankar i narkotikaärenden, med 12 449 stycken, eller 27 procent. Av hela ökningen på 15 438 brottsmisstankar härrör

drygt 80 procent från narkotikaärenden. Även antalet lagförda brottsmisstankar i våldsärenden uppvisar en påtaglig ökning, med 2 214 stycken, eller drygt 5 procent. De senaste två åren har antalet lagförda brottsmisstankar i narkotikaärenden ökat med 50 procent och i våldsärenden med 14 procent.

Av [diagram 2.7](#) framgår att *andelen* brottsmisstankar som blivit föremål för lagföring är oförändrad sedan 2005 för brottstyperna miljöbrott och övriga brott. I våldsbrott och bötesbrott har andelen gått ned med 1 procentenhet och i narkotikabrott har den ökat med 4 procentenheter. Av de brottsmisstankar som lett till lagföring i narkotikaärenden har misstankar om innehav respektive bruk av narkotika ökat kraftigt, med 30 procent mellan 2005 och 2006. Andelen ekobrottsmisstankar som blivit föremål för lagföring har minskat med 6 procentenheter sedan 2005. Den höga andelen brottsmisstankar i ekobrott som blev föremål för lagföring 2004 orsakades av några få ärenden med exceptionellt många brottsmisstankar.

De senaste två åren har antalet lagförda brottsmisstankar i narkotikaärenden ökat med 50 procent.

Fördelning av beslut i åtalsfrågan

Beslut att inte väcka åtal

När en förundersökning slutförts skall åklagaren besluta om åtal skall väckas. I de fall åtal inte väcks bedömer åklagaren att bevisningen inte är tillräcklig för att han eller hon skall kunna förvänta sig en fällande dom. Övriga skäl till att inte väcka åtal kan t.ex. vara att gärningen inte hör under allmänt åtal, att brottet hunnit preskriberas eller att den misstänkte har avlidit.

Tabell 2.3 återger hur åklagarna har beslutat i åtalsfrågan, totalt och per brottstyp för åren 2004–2006. Det totala antalet åtal ökade mellan 2005 och 2006 med 10 319, motsvarande 6 procent. Andelen åtal av samtliga beslut är oförändrad sedan 2004, 64 procent.

Även strafföreläggandena ökade antalsmässigt jämfört med 2005, med 2 812 eller 6 procent. Liksom för åtal är andelen strafförelägganden av samtliga beslut i åtalsfrågan oförändrad sedan 2004, 17 procent. Besluten om åtalsunderlåtelse har ökat med 2 307 sedan 2005. Även andelen åtalsunderlåtelser av samtliga beslut har ökat, med 1 procentenhet.

Besluten att inte väcka åtal på grund av bevisproblem respektive av övriga skäl är andelsmässigt oförändrade sedan 2004. Antalsmässigt har små förändringar skett mellan 2005 och 2006; en liten ökning för brottsmisstankar med beslutet bevisproblem och en liten minskning för övriga skäl.

För de antalsmässigt stora brottstyperna, dvs. alla utom miljö- och ekobrott, har förändringarna av beslutsandelarna i förhållande till föregående år varit relativt små. Andelen åtalsbeslut i narkotikabrott ökade med 3 procentenheter sedan föregående år, medan andelen strafförelägganden minskade med 1 procentenhet. För bötesbrotten var utvecklingen den motsatta; åtalsbesluten minskade med 2 procentenheter, medan strafföreläggandebesluten ökade med samma procentsats. De ganska stora variationerna mellan åren vad gäller eko- och miljöbrott torde kunna hänföras till det låga antalet beslut i dessa brottstyper, vilket gör att tillfälligheter kan få ett stort genomslag.

Den vanligaste motiveringen till att *förundersökning inte inleds* är att det inte finns anledning att anta att något brott som hör under allmänt åtal har förövats.

Den vanligaste orsaken till att *förundersökning läggs ned* är att utredningen visar att brott inte kan styrkas. Den näst vanligaste orsaken är förundersökningsbegränsning, vilket innebär att åklagaren i vissa fall får lägga ned en förundersökning om en brottsmisstanke även om utredningen kunde ha lett till ett lagföringsbeslut. Förundersökningsbegränsning används t.ex. när den misstänkte nyligen lagförts för andra brott och den nya brottsligheten inte bedöms påverka påföljden. Även när en brottsutredning omfattar många brottsmisstankar kan åklagaren begränsa förundersökningen till att avse några av dem.

Reglerna om förundersökningsbegränsning innebär att den totala andelen lagföringsbeslut aldrig kan uppgå till 100 procent.

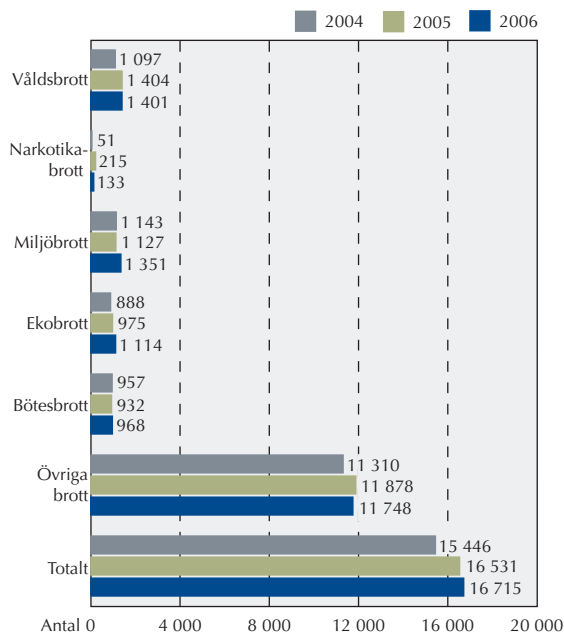
Beslut att inte inleda respektive att lägga ned en förundersökning

Åklagares beslut att inte inleda förundersökning är till *antalet* ungefär detsamma som 2005, vilket framgår av **diagram 2.8**. Även när det gäller brottstyper är förändringarna små. Endast ekobrotten och narkotikabrotten avviker från detta i nämnvärd grad, men antalssiffrorna är mycket små.

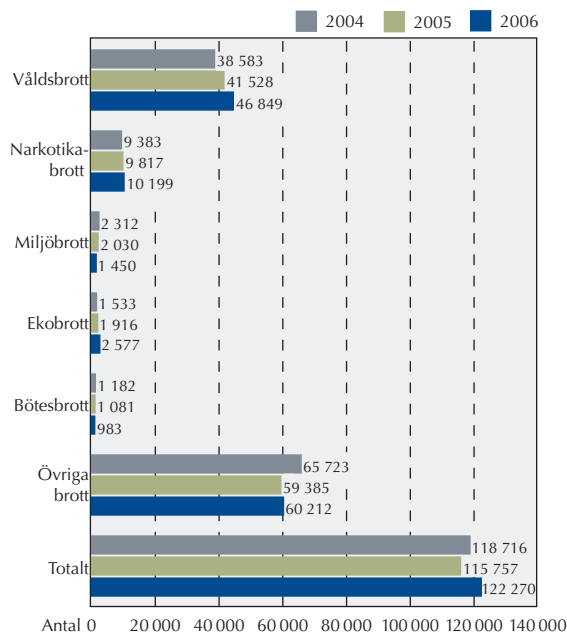
Andelen beslut att inte inleda förundersökning av det totala antalet beslut är oförändrad sedan 2005, vilket framgår av **diagram 2.9**. För samtliga brottstyper utom miljöbrott och ekobrott är andelen liten, högst 5 procent. Däremot är den relativt stor vad gäller miljöbrott och ekobrott. Anledningen till detta är att miljöbrotten och den övervägande delen av ekobrotten överlämnas direkt till åklagare utan att först ha inkommit till polisen. Det gör att åklagaren själv måste fatta beslut att inte inleda förundersökning, till skillnad från andra brottstyper där polisen kan fatta beslut om detta. För ekobrotten är andelen oförändrad sedan föregående år, liksom för andra brottstyper utom våldsbrott och miljöbrott. Ökningen av dessa beslut från 30 till 40 procent för miljöbrott beror främst på ett ökande antal anmälningar om försvärande av miljökontroll. Dessa anmälningar leder endast i ett fåtal fall till att förundersökning inleds.

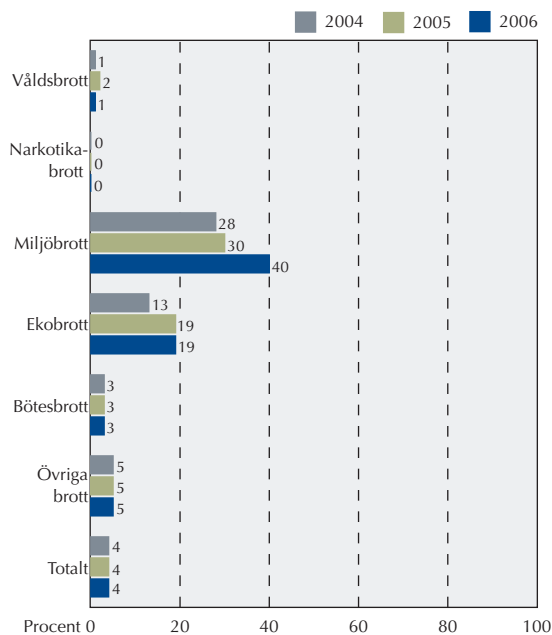
Diagram 2.8
Antalet beslut att inte inleda förundersökning 2004–2006, per brottstyp

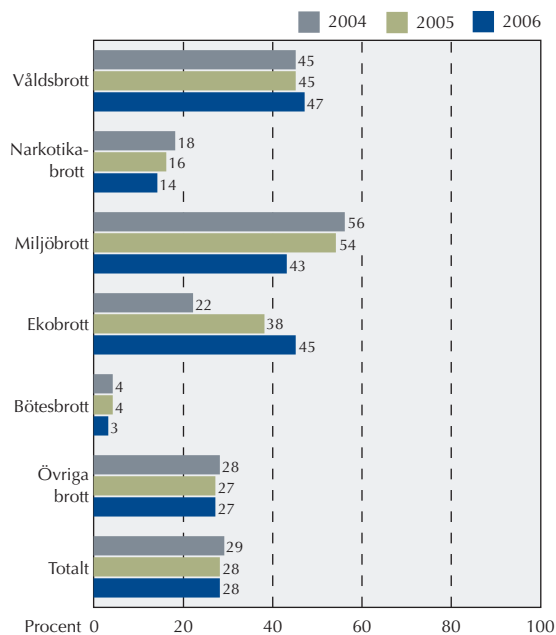
Diagram 2.10
Antalet beslut att lägga ned förundersökning 2004–2006, per brottstyp

Diagram 2.9
Andelen beslut att inte inleda förundersökning i förhållande till samtliga avslutande beslut 2004–2006, per brottstyp (procent)

Diagram 2.11
Andelen beslut att lägga ned förundersökning i förhållande till samtliga avslutande beslut 2004–2006, per brottstyp

Tabell 2.4 Fördelning av samtliga avslutande beslut* per brottstyp och typ av beslut 2006 (antal och procent)

Beslutstyp	Våldsbrott	Narkotika- brott	Miljöbrott	Ekobrott	Bötesbrott	Övriga brott	Totalt
Ej inleda förundersökning	1 401	133	1 351	1 114	968	11 748	16 715
Lägga ned förundersökning	46 849	10 199	1 450	2 577	983	60 212	122 270
Ej väcka åtal	7 171	4 133	106	162	2 878	14 920	29 370
Lagföring	45 285	57 973	461	1 930	23 972	133 698	263 319
Lagföring fördelad på							
Åtal	42 386	44 298	192	1 543	8 128	90 108	186 655
Strafföreläggande	1 075	7 015	246	367	14 713	27 673	51 089
Åtalsunderlåtelse	1 824	6 660	23	20	1 131	15 917	25 575
Totalt	100 706	72 438	3 368	5 783	28 801	220 578	431 674
Procentuell fördelning	Våldsbrott	Narkotika- brott	Miljöbrott	Ekobrott	Bötesbrott	Övriga brott	Totalt
Ej inleda förundersökning	1%	0%	40%	19%	3%	5%	4%
Lägga ned förundersökning	47%	14%	43%	45%	3%	27%	28%
Ej väcka åtal	7%	6%	3%	3%	10%	7%	7%
Lagföring	45%	80%	14%	33%	83%	61%	61%
Lagföring fördelad på							
Åtal	42%	61%	6%	27%	28%	41%	43%
Strafföreläggande	1%	10%	7%	6%	51%	13%	12%
Åtalsunderlåtelse	2%	9%	1%	0%	4%	7%	6%
Totalt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare

Beträffande våldsbrotten har andelen beslut att inte inleda förundersökning sjunkit obetydligt, med 1 procentenhet, medan den stigit med 10 procentenheter för miljöbrott.

Diagram 2.10 visar att antalet beslut att lägga ned förundersökningen har ökat med 6 513 beslut, eller närmare 6 procent. Förändringarna mellan 2005 och 2006 inom de olika brottstyperna har varit tämligen små, utom för våldsbrotten, där antalet beslut att lägga ned förundersökningen ökat med 5 321 beslut, vilket motsvarar 13 procent.

Den stora ökningen av antalet nedlagda förundersökningar i dessa ärenden har flera förklaringar. Åklagare skall sedan slutet av 2005 vara förundersökningsledare i utredningar om vålds- och fridskränkingsbrott där målsäganden är under 18 år, även om det inte finns någon skäligen misstänkt för brottet. Många gånger tvingas åklagaren då lägga ned förundersökningen på grund av att det inte går att binda någon till brottet. Antalet ärenden som kommer in till åklagare för begäran om förordnande av målsägandebiträde har ökat kraftigt de senaste åren och det finns inte alltid någon skäligen misstänkt i dessa ärenden. Ett offensivt arbete mot relationsvåld i samverkan med

andra myndigheter och organisationer genererar också fler anmälningar. Det ökade inflödet består med andra ord till stor del av anmälningar som är svåra att utreda och lagföra. Se vidare avsnitt 2.7–2.10.

Besluten att lägga ned förundersökning har *andelsmässigt* inte förändrats sedan 2005 om man ser till den totala mängden brottsmisstankar, vilket framgår av diagram 2.11. För våldsbrotten har andelen ökat med 2 procentenheter sedan 2005. Både för 2005 och 2006 gäller att besluten att lägga ned förundersökning på grund av förundersökningsbegränsning utgör omkring 8 procent av samtliga beslut att lägga ned förundersökning, medan resten utgörs av övriga nedläggningsbeslut.

För narkotikabrotten har utvecklingen varit den motsatta; andelen beslut att lägga ned förundersökningen har minskat med 2 procentenheter. Här är emellertid andelen beslut att lägga ned förundersökningen på grund av förundersökningsbegränsning av samtliga nedläggningsbeslut betydligt högre än för våldsbrott, 38 procent, (36 procent 2005).

När det gäller miljöbrotten har andelen nedläggningsbeslut minskat med 11 procentenheter från 2005 till 2006. Merparten av denna minskning beror

på att åklagare fått in färre anmälningar om nedskräpning, eftersom dessa utredningar sedan 2006 skall ledas av polis. För båda åren gäller att nedläggningsbeslut på grund av förundersökningsbegränsning och preskription sammanlagt uppgår till ca 13 procent av samtliga nedläggningsbeslut för brottstypen.

I **tabell 2.4** sammanfattas de beslut som fattats om brottsmisstankar som avslutats av åklagare under 2006.

Strafförelägganden med villkorlig dom

Under år 2006 uppgick antalet utfärdade strafförelägganden med villkorlig dom eller villkorlig dom i förening med dagsböter till 1 249. Det är en ökning med 6 procent sedan 2005, då 1 176 sådana strafförelägganden utfärdades. Detta innebär att utvecklingen varit likartad de senaste åren. Antalet utfärdade strafförelägganden med enbart villkorlig dom minskade dock från 166 till 152. Som jämförelse kan nämnas att det totala antalet utfärdade strafförelägganden under 2006 uppgick till drygt 51 000.

2.4 Åtgärder för en enhetlig rättstillämpning

Ett av Åklagarmyndighetens verksamhetsmål är att rättstillämpningen skall bli mer enhetlig.

Verksamhetsstatistiken ger en bild av åklagarnas beslutsfattande på riks- och kammarnivå samt uppdelat på brottstyper. I avsnitt 2.3 har redovisats hur besluten under åren 2004 till 2006 fördelat sig på olika slag av beslut för de olika brottstyperna. Detaljerad statistik ända ner på brottskodsnivå kan tas fram som underlag för analys när särskilda åtgärder krävs. Detta har gjorts under 2006 när det gäller de prioriterade brottskategorierna våld mot kvinnor, våld mot barn, sexuella övergrepp mot barn, sexuella övergrepp mot vuxna, hatbrott, ungdomsbrott, grova våldsbrott, narkotikabrott, ekonomisk brottslighet, miljöbrott och arbetsmiljöbrott. I de avsnitt (2.8–2.17) som behandlar bekämpningen av dessa brotts-

kategorier beskrivs närmare den verksamhet som bedrivits för att bland annat öka enhetligheten.

De flesta av dessa brottskategorier uppvisar relativt stora kammarvariationer när det gäller lagföring. Detta gäller huvudsakligen de brottskategorier där relativt få ärenden handlagts, och där ett fåtal ärenden med många brottsmisstankar kan påverka hela årets resultat.

Praxisdiskussioner och seminarier, i flera fall tillsammans med t.ex. representanter för domstolen, polisen och socialtjänsten, bidrar till en enhetlig rättstillämpning. Vidare sker analys av domar i nära samverkan med aktuellt utvecklingscentrum. Den teamindelning som finns vid ett flertal åklagarkammare kan också bidra till en mer enhetlig rättstillämpning främst inom kammaren.

För att öka enhetligheten i rättstillämpningen har riksåklagaren under 2006 beslutat om följande riktlinjer:

RÅR 2006:1 Uppsåt

RÅR 2006:2 Åklagarprövningen av slutdelgivna polisleda förundersökningar

RÅR 2006:3 Riksåklagarens riktlinjer för handläggning av ungdomsärenden

RÅR 2006:5 Bedrägligt beteende och åtalsprövningsregeln

ÅMR 2006:2 Bekämpning av mängdbrott

Riktlinjerna för handläggning av ungdomsärenden har även skickats till samtliga landets polismyndigheter för kännedom.

Till ytterligare ledning för åklagarna i deras handläggning och beslutsfattande, och därmed till stöd för en ökad enhetlighet, har de fyra utvecklingscentrumen och avdelningarna vid riksåklagarens kansli under 2006 gett ut ett stort antal rättspromemorior och handböcker.

Rättspromemorior

- 2006:1 Förhandsanmälan om fartygs ankomst från utrikes ort
- 2006:2 Barnpornografibrott – handläggning och domstolspraxis
- 2006:3 Hets mot folkgrupp och Europakonventionen; två HD-domar
- 2006:4 En häktningsfråga – häktad på skälig misstanke när åklagaren åberopat sannolika skäl
- 2006:5 Våldtäkt mot barn/sexuellt utnyttjande av barn – två HD-domar
- 2006:6 Förgripelse mot tjänsteman – myndighetsutövning och skydd
- 2006:7 DNA-prov för registrering – Ny lagstiftning den 1 januari 2006
- 2006:8 Grov kvinnofridskränkning. Tillsynsrapport
- 2006:9 Trafikbrott – vårdslöshet i trafik och vållande-brott i 3 kap BrB
- 2006:10 Kör- och vilotider. Färdskrivare
- 2006:11 Våldtäkt mot barn eller sexuellt övergrepp mot barn? – en HD-dom
- 2006:12 Människohandel/koppleri – referatsammansättning Rapport del I
- 2006:13 Regeringsformen och blankettstraffbud
- 2006:14 Europeiska konventionen, Artikel 6 ur åklagarperspektiv
- 2006:15 Grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning – preskriptionsregler
- 2006:16 Narkotika – Snabbtester av amfetamin och cannabis
- 2006:17 Nödvärn vid uppgörelser – NJA 2005 s. 237
- 2006:18 Narkotika – Sakkunnigyttranden
- 2006:19 Nya regler om företagsbot
- 2006:20 Sexuella övergrepp mot barn, straffmätning vid flerfaldig brottslighet – en HD-dom

- 2006:21 Hets mot folkgrupp och Europakonventionen; två HD-domar
- 2006:22 Omförhör i hovrätt när åklagare överklagat en frikännande dom – ett HD-beslut
- 2006:23 Strafföreläggande i bötesmål – nya bötesbelopp den 1 oktober 2006
- 2006:24 Brottsubricering av upprepade butikstillgrepp – en HD-dom
- 2006:25 Förteckning över ett urval JO-beslut 1996/97–2005/06
- 2006:26 Rättsliga frågor på miljörettens område – rekommendationer
- 2006:27 Grova rån – kartläggning och analys av rätts- och metodfrågor
- 2006:28 Kroppsbesiktning

Handböcker

- Handläggning av ärenden rörande övergrepp mot barn
- Illegalt spel på automater
- Identifiering av misstänkt person och handlingars äkthet
- Immunitet
- 2 kap. BrB – svensk jurisdiktion och åtalstillstånd
- Vapen och vapenbrott
- Handläggning av fridskränkingsbrotten
- Hedersrelaterat våld mot ungdomar

Under året har riksåklagaren fattat beslut om att arbetsmiljöbrotten fr.o.m. 2007 skall koncentreras till de specialiståklagare som handlägger miljömål. Detta sker för att uppnå en enhetlighet i handläggning och beslutsfattande, men även för att höja kvaliteten.

Andra viktiga åtgärder i strävan mot en enhetlig rättstillämpning är överprövningsverksamheten, riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen samt information och utbildning.

Överprövningsverksamheten

Överprövningsverksamheten har en viktig funktion när det gäller att främja en enhetlig rättstillämpning. Efter Åklagarmyndighetens omorganisation den

1 januari 2005 sker överprövningsverksamheten huvudsakligen vid de fyra utvecklingscentrumen. Detta är naturligt då det är där den egentliga specialkompetensen finns inom respektive rättsområde.

Det finns en ytterligare möjlighet till överprövning hos riksåklagaren, men som huvudregel tar riksåklagaren inte upp ärenden till prövning i sak, när ett åklagarbeslut har varit föremål för överprövning av överåklagare vid ett utvecklingscentrum. Under år 2006 har 341 ärenden inkommit till riksåklagarens kansli med begäran om sådan överprövning. Av de inkomna ärendena togs endast tre ärenden upp till

prövning av riksåklagaren. I ett fall återupptogs en nedlagd förundersökning rörande vårdslöshet i trafik och vållande till annans död och i två fall ändrades motiveringen till det överprövade beslutet. Ett överprövningsärende som inte prövades i sak föranledde att ett särskilt tillsynsärende inleddes.

Sammanlagt har närmare 1 800 åklagarbeslut överprövats vid de fyra utvecklingscentrumen under 2006. Ändring av åklagarbeslut har skett i 193 fall (11 procent av avgjorda överprövningar och ca 0,04 procent av samtliga åklagarbeslut under året). Som framgår av [tabell 2.5](#) varierar andelen ändrade åkla-

Tabell 2.5 Överprövningsärenden vid utvecklingscentrumen 2006

Brottstyp	Antal inkomna	Antal avgjorda	Antal ändrade	Andel ändrade
Arbetsmiljö	10	13	2	15%
Bedrägeri/förskingring	161	173	28	16%
Dråp/mord	6	6	2	33%
Egenmäktighet med barn	20	19	3	16%
Egenmäktigt förfarande	38	37	2	5%
Ekobrott	21	19	1	5%
Grov fridskränkning/grov kvinnofridskränkning*	11	6	1	17%
Hatbrott/rasism	11	10	2	20%
IT-brott	6	6	0	0%
Korruption	4	4	0	0%
Miljö	18	24	4	17%
Misshandel	356	369	41	11%
Mordbrand	5	3	2	67%
Människohandel/koppleri	2	2	0	0%
Narkotika/dopning	2	2	0	0%
Olaga hot	109	111	6	5%
Rån	4	6	0	0%
Sexualbrott	122	133	17	13%
Skadegörelse	49	48	6	13%
Smuggling	2	2	1	50%
Stöld/snatteri	69	67	6	9%
Tjänstefel	257	186	9	5%
Trafik	56	56	14	25%
Våld, övrigt	39	41	7	17%
Våldtäkt**	17	6	2	33%
Övriga brott	457	432	37	9%
Totalt	1 852	1 781	193	11%

* Endast ärenden från november 2006. Dessa brott registrerades tidigare under Våld, övrigt.
 ** Endast ärenden från november 2006. Dessa brott registrerades tidigare under Sexualbrott.

garbeslut i hög grad mellan de olika brottskategorierna. Det bör observeras att andelstalen i många fall är beräknade på mycket små antalsiffror.

Rättsutveckling främst i Högsta domstolen

Riksåklagaren har som åklagare i Högsta domstolen en central roll för rättsutvecklingen och rättsbildningen inom de straffrättsliga och straffprocessuella områdena. Utgångspunkten är att verksamheten skall koncentreras till frågor som har betydelse i det operativa åklagararbetet och som är viktiga för att utveckla straffrätten och för att förverkliga de kriminalpolitiska mål och prioriteringar som statsmakterna lagt fast.

För att fånga upp intressanta och viktiga prejudikatfrågor arbetar riksåklagaren i nära samverkan med Åklagarmyndighetens fyra utvecklingscentrum, som har ansvaret för rätts- och metodutvecklingen på olika brottsområden, och med Ekobrottsmyndigheten. Arbetet resulterar i en samlad rättsutvecklingsplan som anger huvudinriktningen för verksamheten i Högsta domstolen. För 2007 har en ny rättsutvecklingsplan tagits fram som en del av Åklagarmyndighetens verksamhetsplan.

En närmare beskrivning av verksamheten i Högsta domstolen finns i avsnitt 2.20.

Rättslig uppföljning och utvärdering m.m.

Ansvar för den rättsliga uppföljningen och utvärderingen ligger i huvudsak på utvecklingscentrumen. Som exempel kan nämnas att utvecklingscentrumen har genomfört granskning och tillsyn vid åklagarkammarna när det gäller miljöbrott, försäkringskassebedrägerier, grov kvinnofridskränkning och hatbrott. Vidare har en utvärdering av mängdbrottsreformen skett. Den tidigare granskningen av äldre ärenden vid åklagarkammarna har följts upp. De iakttagelser som gjorts i detta sammanhang har tydliggjort behovet av riktlinjer om bevakning och uppföljning av pågående förundersökningar som åklagare har ansvaret för. Sådana riktlinjer beräknas bli färdigställda under våren 2007.

Information och utbildning

Rättslig information sprids löpande via Åklagarmyndighetens intranät. Strukturen och sökfunktionerna har under 2006 förbättrats ytterligare och landets åklagare kan snabbt tillgodogöra sig såväl juridiska nyheter som äldre rättsfall m.m.

För att öka kunskaperna och utbyta erfarenheter inom Åklagarmyndigheten och rättsväsendet i övrigt har åklagare deltagit i kurser, seminarier och konferenser som arrangerats av både Åklagarmyndigheten och andra myndigheter och organisationer, såväl inom som utom Sverige.

Utvecklingscentrumen har under året anordnat konferenser och erfarenhetsseminarier när det gäller miljöbrott, arbetsmiljöbrott, bedrägeribrott, brottsprovokation, ungdomsmål och mängdbrott. Vidare har ett hatbrottsseminarium anordnats tillsammans med Rikspolisstyrelsen.

En hearing och ett uppföljningsseminarium har genomförts om granskningen av våldtäktsutredningar och fyra regionala konferenser om kvinnlig könsstympning har anordnats i samarbete med Socialstyrelsen och Rikspolisstyrelsen.

Åklagarmyndighetens utbildningsverksamhet beskrivs i avsnitt 3.7.

2.5 Genomströmningstider

Genomströmningstider från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan

Sammanfattning

Den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommet beslutsunderlag till dess att åklagare fattar beslut i åtalsfrågan (beslut om åtal, strafföreläggande, åtalsunderlåtelse eller beslut att inte väcka åtal) har sedan föregående år ökat med 3 dagar till 24 dagar. Hälften av brottsmisstankarna avgörs inom 7 dagar.

Förundersökningsledare

Brottsutredningar skall ledas av åklagare när någon person är skäligen misstänkt för brottet, om brottet inte är av enklare beskaffenhet. Då kan polisen i stället vara förundersökningsledare. När utredningen är färdig och ett beslutsunderlag i form av t.ex. ett förundersökningsprotokoll har sammanställts lämnas det till åklagare som fattar beslut i åtalsfrågan.

Den genomströmningstid som mäts här är antalet dagar från inkommet beslutsunderlag (färdig utredning) till beslut i åtalsfrågan. Resultaten kan delas upp i två grupper beroende på vem som varit ansvarig för utredningen under förundersökningskedet, polis eller åklagare. I genomströmningstiden för de två kategorierna ingår endast tiden för åklagarens handläggning av åtalsfrågan, och alltså inte polisens utredningstid.

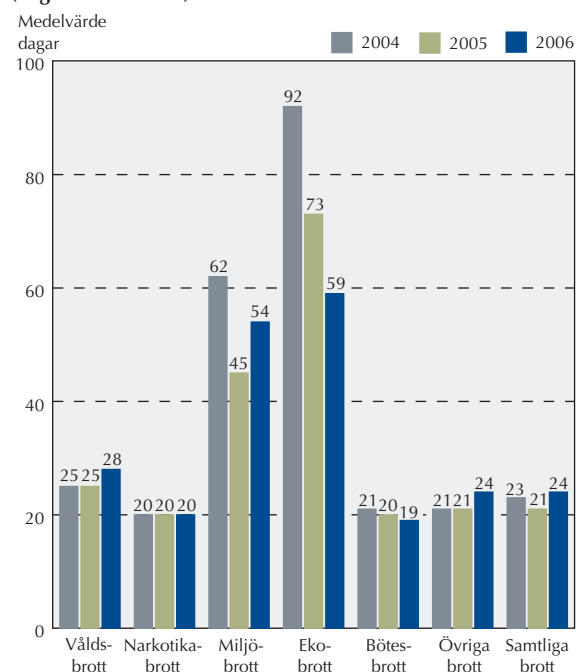
Åklagarmyndigheten har sedan 2001 haft som mål att den genomsnittliga genomströmningstiden för brottsmisstankar i färdiga utredningar skall vara högst 30 dagar vid de allmänna åklagarkammarna. Målet uppnåddes redan 2001 och för 2006 var den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommet beslutsunderlag till beslut 24 dagar, vilket innebär att genomströmningstiderna i genomsnitt har ökat med 3 dagar sedan 2005 och med 1 dag sedan 2004.

Som kan utläsas av [diagram 2.12](#) har genomströmningstiderna minskat mellan 2005 och 2006 för brottsmisstankar i bötesbrott och ekobrott, medan de ökat för brottsmisstankar i våldsbrott, miljöbrott och

övriga brott. Minskningen av den genomsnittliga genomströmningstiden för ekobrott avspeglar det faktum att antalet brottsmisstankar som har avslutats samma dag som beslutsunderlaget inkommit har ökat från 2005 till 2006. Den genomsnittliga genomströmningstiden för narkotikabrott har varit oförändrad sedan 2004.

Samtliga allmänna åklagarkammare utom sex har uppnått 30-dagarsmålet. 2005 var det tre kammare som inte uppnådde målet. En faktor som påverkar genomströmningstiderna vid enskilda åklagarkammare är avarbetning av gamla ärendebalanser under året. Andra faktorer är tillgången på personalresurser totalt sett och personalstrukturen vid kammaren, t.ex. om kammaren har många erfarna åklagare eller en stor andel unga åklagare under utbildning. Särskilt vid mindre åklagarkammare kan genomströmningstider och balanser påverkas av t.ex. sjukdom och föräldraledigheter.

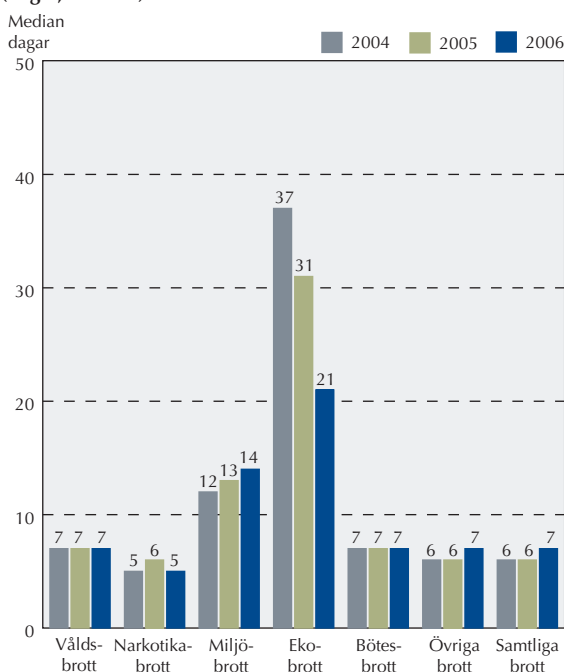
Diagram 2.12
Genomströmningstid för brottsmisstankar från inkommet beslutsunderlag till beslut 2004–2006, per brottstyp (dagar medelvärde)

Tabell 2.6 Genomströmningstid i dagar från inkommet beslutsunderlag till beslut för polis- respektive åklagarledda förundersökningar 2004–2006. Medel- och medianvärden per brottstyp

	Polisledda förundersökningar			Åklagarledda förundersökningar			Totalt		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Medelvärde									
Våldsbrott	29	27	32	24	24	26	25	25	28
Narkotikabrott	20	20	19	19	20	24	20	20	20
Miljöbrott	96	35	65	55	47	51	62	45	54
Ekobrott	138	50	82	89	74	60	92	73	59
Bötesbrott	21	19	18	26	34	28	21	20	19
Övriga brott	19	18	20	25	26	31	21	21	24
Samtliga	20	19	21	27	25	29	23	21	24
Median									
Våldsbrott	9	9	10	6	6	6	7	7	7
Narkotikabrott	6	7	6	3	4	3	5	6	5
Miljöbrott	20	9	14	10	14	15	12	13	14
Ekobrott	158	15	47	34	31	21	37	31	21
Bötesbrott	7	7	7	8	9	7	7	7	7
Övriga brott	6	6	7	5	5	6	6	6	7
Samtliga	6	7	7	5	5	6	6	6	7

Diagram 2.13
Genomströmningstid för brottsmisstankar från inkommet beslutsunderlag till beslut 2004–2006, per brottstyp (dagar, median)

Medelvärden kan påverkas avsevärt av ett fåtal avslutade ärenden med mycket lång genomströmningstid. Detta blir särskilt påtagligt vid avarbetning av balanser, dvs. då åklagarkamrarna avslutat ett antal äldre ärenden. För att undvika denna påverkan av ett fåtal ärenden kan genomströmningstiden redovisas i form av medianvärden, dvs. det mittersta värdet när tiden för samtliga brottsmisstankar ordnas efter antal dagar. Medianvärdena redovisas i **diagram 2.13**, där det framgår att hälften av alla brottsmisstankar blivit föremål för beslut i åtalsfrågan inom högst 7 dagar från det att beslutsunderlag inkommit från polisen. Det är en ökning med 1 dag i förhållande till 2004 och 2005.

Även för miljöbrott och övriga brott har medianvärdet ökat med 1 dag sedan 2005, medan det varit oförändrat för bötesbrott och våldsbrott. För narkotikabrotten har medianvärdet minskat med 1 dag och för ekobrotten med 10 dagar sedan föregående år.

Tabell 2.6 visar att den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommet beslutsunderlag till beslut när förundersökningen letts av polisen har ökat med 2 dagar sedan föregående år. Genomströmningstiden har ökat för våldsbrott, miljöbrott, ekobrott och

övriga brott. Eftersom det är relativt få förundersökningar i miljöbrott och ekobrott som är polisledda kan genomströmningstiderna variera kraftigt mellan åren, vilket framgår av tabellen. För narkotikabrott och bötesbrott har genomströmningstiden minskat med 1 dag vardera.

Av tabell 2.6 framgår vidare att den genomsnittliga genomströmningstiden från färdig utredning till beslut när åklagaren lett förundersökningen har ökat med 4 dagar. Genomströmningstiden har ökat för samtliga brottstyper utom för ekobrott och bötesbrott.

Av tabellen kan också utläsas att medianvärdet för genomströmningstiden då polisen lett förundersökningen är oförändrat sedan föregående år. För de åklagarledda förundersökningarna visar tabellen att medianvärdet ökat med 1 dag sedan 2005. Förändringarna är små för samtliga brottstyper utom för ekobrott, där medianvärdet i åklagarledda utredningar överensstämmer med medianvärdet för ekobrott totalt, se diagram 2.13. Anledningen är att de polisledda förundersökningarna i ekobrott är ytterst få.

Åtgärder för fortsatt korta genomströmningstider

Det systematiska och långsiktiga utvecklingsarbete som påbörjades redan i anslutning till åklagarreformen 1996 har, som redovisats i tidigare årsredovisningar, resulterat i kraftigt förkortade genomströmningstider med början år 2001. Som jämförelse kan nämnas att den genomsnittliga genomströmningstiden under de närmast föregående åren var mer än dubbelt så lång.

Utvecklingsarbetet, som också i hög grad syftar till att öka kvalitet och effektivitet i verksamheten, har fortsatt under 2006. Åklagarkamrarna har vidtagit en rad åtgärder som gäller organisation och arbetsmetoder för att effektivisera ärendehantering inom åklagarkamrarna och inom rättskedjan polis – åklagare – domstol. Det utvecklingsarbete som redovisats från kamrarna är huvudsakligen en fortsättning på åtgärder som påbörjats under de närmast föregående åren.

Som exempel på åtgärder kan nämnas en aktivare förundersökningsledning, ökat samarbete med polisen genom t.ex. filter- och kontaktåklagarverksamhet,

samverkan mellan åklagare eller mellan polis och åklagare i familjevåldsenheter samt rutiner för att åstadkomma en snabbare hantering av polisledda förundersökningar. En organiserad samverkan mellan polis, åklagare och andra berörda myndigheter har också förekommit i ungdomsärenden, mängdbrottsärenden och ärenden om bidragsbedrägerier. Polis, åklagare och domstol har på flera håll gemensamt sett över organisation och arbetssätt för att bland annat effektivisera handläggningen och förkorta genomströmningstiderna.

Regelbundna balansgenomgångar har gjorts vid kamrarna med åtföljande påminnelser till polis och tingsrätt. Flera åklagarkammare har biträtt polisen med att arbeta av gamla balanser. Även tingsrättsbalanser har minskats genom att domstolen och åklagarkammaren gemensamt åtagit sig extra tingsdagar.

Vidare har specialiseringen vid åklagarkamrarna fortsatt. Att särskilt avdelade åklagare handlägger ärenden som kräver speciell kompetens ger en snabbare handläggning. Specialisering sker även genom arbete i team eller arbetslag. Allt fler åklagarkammare har under de senaste åren infört rutinen med att särskilda åklagare (t.ex. jouråklagare, dagåklagare eller snabbmålsteam) handlägger bötesbrott och polisledda förundersökningar.

Den genomsnittliga genomströmningstiden från inkommen anmälan till åklagarbeslut (alltså inklusive utredningstiden hos polisen) är oförändrad sedan 2005, dvs. 98 dagar. Detta har kunnat uppnås trots att antalet inkomna ärenden ökat.

För att minska tiden från åklagarbeslut till tingsrättsdom har de flesta åklagarkammare haft en organiserad samverkan med berörda tingsrätter för att effektivisera målhanteringen och utsättningen av mål till sessioner. Här kan t.ex. nämnas projekt där en tidsgräns om sex månader från anmälan till dom har varit en målsättning. Så kallade snabbspårsprojekt och rättskedjeprosjekt har bedrivits på flera håll, bland annat avseende kvinnovåld.

Ytterligare åtgärder för att hålla tiden från åklagarbeslut till tingsrättsdom så kort som möjligt är att

Under slutet av 2006 påbörjades utbildningarna i ärendehanteringssystemet Cåbra. Personalen på Åklagarkammaren i Västerås var först ut att utbildas.

vissa åklagarkammare har samverkat med bland andra tingsrätten och socialförvaltningen för att gemensamt ta fram rutiner för att exempelvis korta ned handläggningstiden vid yttranden i ärenden om vård av unga lagöverträdare.

En omfattande teknikutveckling som på sikt kommer att effektivisera ärendehantering och förkorta genomströmningstiderna i hela rättskedjan har bedrivits under året.

Under fjärde kvartalet 2006 slutfördes utvecklingen av den första etappen av Cåbra, ett modernt och centralt datastöd för åklagarväsendet som etappvis skall ersätta de nuvarande systemen, bland annat Brådis. Cåbra innefattar elektronisk ärendehantering samt ett avancerat besluts-, förundersöknings- och kunskapsåtervinningsstöd för åklagarväsendets operativa verksamhet. Etappen omfattar även bland annat elektroniskt dokumenthanteringssystem, elektronisk bevakningsrutin, elektronisk anhållningsloggare, förbättrat förundersökningsstöd, ett stöd för elektronisk hantering av tvångsmedelsbeslut och ett bättre stöd för uppföljning. Systemet är ett första steg mot ett elektroniskt informationsflöde inom rättskedjan, och genom detta har åklagaren också tillgång till information i polisens elektroniska utredningsstöd. Cåbra kan fr.o.m. mars 2007 ta emot strukturerad och ögonblicklig information på elektronisk väg från polisen.

Åklagarmyndigheten har under 2006 haft ett fortsatt nära samarbete med Rikspolisstyrelsen för att förbättra den elektroniska kommunikationen under förundersökningen mellan polis och åklagare.

En förstudie avseende elektroniskt och strukturerat utbyte av uppgifter i stämningsansökningar och domar påbörjades under det fjärde kvartalet 2006 och beräknas vara klar under tredje kvartalet 2007. Åklagarmyndigheten leder förstudien och Ekobrottsmyndigheten, Domstolsverket och Tullverket deltar i arbetet.

2.6 Kvalitet i brottsutredning och processföring

De åtgärder som redovisats i avsnitten 2.3–2.5 syftar till en ökad kvalitet i form av ökad lagföring, snabbare handläggning och större enhetlighet. I detta avsnitt redovisas ytterligare åtgärder som vidtagits under året för en ökad kvalitet i brottsutredning och processföring.

I september 2005 tillsatte riksåklagaren en arbetsgrupp med representanter för polisen, åklagarväsendet, domstolarna, advokat kåren och rättsvetenskapen med uppdrag att undersöka möjliga förbättringar och effektiviseringar när det gäller hanteringen av stora och komplicerade brottmål. Gruppen har bland annat diskuterat hur utredningar skall drivas fram till åtal i syfte att förkorta utredningstiden och begränsa målens volym. Utgångspunkten för detta arbete har varit gällande regler och frågan om dessa utnyttjas fullt ut. Gruppen har därefter analyserat behovet av förändrade regler. Resultatet av gruppens arbete har presenterats i en idéskrift (Effektivare hantering av stora och komplicerade brottmål, december 2006).

Under 2005 gjordes en översyn av i vilka typer av ärenden som polis respektive åklagare skall leda förundersökningen och gemensamma bestämmelser togs fram. Under 2006 har en uppföljning gjorts av erfarenheterna av de nya bestämmelserna.

Åklagarmyndighetens utvecklingsresurser har i den nya organisationen till största delen koncentrerats till de fyra utvecklingscentrumen, som under året bedrivit en omfattande verksamhet med syfte att öka lagföring, kvalitet och enhetlighet i åklagarverksamheten. Ett stort antal utvecklingsprojekt har bedrivits under året. Som exempel på ämnesområden där kvalitetsutveckling bedrivits kan nämnas sexualbrott och våld mot barn, människohandel, hedersrelaterat våld, mängdbrott och hatbrott. Utvecklingscentrumen verkar också för en högre kvalitet genom sitt löpande arbete med tillsyn, överprövningar och riktade granskningar. Rättspromemorior och handböcker har, förutom att öka enhetligheten i rättstillämpningen, också som syfte att höja verksamhetens kvalitet.

Exempel på kvalitetsuppföljningsprojekt är den utvärdering av tillämpningen av den nya sexualbrottslagstiftningen som pågår, ett projekt om hedersrelaterat våld (regeringsuppdrag) samt ett projekt om grov kvinnofridskränkning. Inom miljöbrottsområdet har ett stort antal domar analyserats för att identifiera eventuella systematiska brister i utredningarna som kan påverka andelen fällande domar.

Under 2006 har en rapport från en studie av åklagaren i rättssalen publicerats. Rapporten bygger på en uppföljning och retorisk analys av 40 huvudförhandlingar i brottmål. Studiens syfte har varit att beskriva och kvalitativt utvärdera åklagarnas processföring sedd ur retorisk synvinkel. Rapporten ligger till grund för en ny åklagarutbildning som utformats under 2006.

Åklagarkamrarna har under 2006 ytterligare intensifierat sitt redan tidigare nära samarbete med polisen för att förbättra förundersökningarnas kvalitet. Utvecklingen av utredningsarbetet har skett såväl i projektform som i den löpande verksamheten.

Poliser har även under 2006 erbjudits utbildning, information och praktik vid åklagarkamrarna i syfte att förbättra kvaliteten i utredningarna. Åklagare deltar som lärare i kurser för polisiära förundersökningsledare, utredare och förhørsledare. För att förbättra kvaliteten i brottsutredningarna förekommer

allmänt olika typer av återkoppling och kvalitetssäkringssystem. Vid flera åklagarkammare har så kallade tvångsmedelsgrupper inrättats, vilket medför ett tidigt och tydligt åklagarinträde och bidrar till bättre förstahandsåtgärder och därmed bättre utredningsresultat.

För att förbättra kvaliteten i åklagarnas processföring har främst kammarcheferna följt upp åklagares arbete i rätten genom att vara närvarande vid huvudförhandlingar i domstol. Flera åklagarkammare har funnit olika former för återkoppling från tingsrätterna om kvaliteten i åklagarnas processföring. En annan kvalitetshöjande åtgärd är den ökade användningen av IT-stöd i rättssalen. På vissa håll har diskussioner förts med tingsrätterna om förbättrade tekniska förutsättningar för pedagogiska sakframställningar. Videokonferensutrustning finns numera på varje arbetsställe inom Åklagarmyndigheten och har under året använts vid häktningsförhandlingar, hovrättsförhandlingar och administrativa möten.

2.7 Bemötande av brottsoffer

Under de senaste åren har betydelsen av ett korrekt och gott bemötande av brottsoffer blivit alltmer uppmärksammat. Det understryks att brist på ett bra bemötande kan innebära en upprepad kränkning av brottsoffret. Åklagarmyndighetens arbete med bemötandefrågor skall ses i perspektiv av åklagarens uppgift under förundersökningen och i domstol. Professionellt bemötta brottsoffer och vittnen skapar goda förutsättningar för säkrare och tryggare bevispersoner som orkar medverka under hela processen.

Detta är ett aktuellt ämne i det dagliga arbetet på åklagarkamrarna. Vid många åklagarkammare ingår bemötandefrågor som en stående punkt på kammarmöten. Åklagare deltar i utbildning av vittnesstödjare och strävar efter att få tillfälle att träffa målsäganden innan huvudförhandling. En grundläggande förutsättning för bemötandet av brottsoffer är naturligtvis att det går att få kontakt med någon på åklagarkammaren. Många åklagarkammare rapporterar ett aktivt

arbete med telefonrutiner för att se till att åklagare och administratörer finns tillgängliga.

Som framgår bland annat av avsnitt 3 bedriver Åklagarmyndigheten en omfattande utbildningsverksamhet. Samtliga åklagare genomgår grundutbildning och därutöver finns fördjupad utbildning inom områden som narkotikabrott, förundersökningsledning och styrning, samhällshotande grupperingar och övergrepp mot barn. Inom ramen för dessa utbildningsinsatser behandlas målsägandefrågor med inriktning på de straffprocessrättsliga avsnitten som exempelvis att föra målsägandens talan, förordnande om målsägandebiträde och särskild företrädare och skadestandsfrågor. Även bemötandefrågor tas upp i vissa av dessa utbildningar.

Under 2006 har också en fördjupad utbildning i brottsofferfrågor erbjudits en åklagare vid varje åklagarkammare. Utbildningen har bland annat tagit upp frågor kring skadestånd, förordnande av målsägandebiträde och stödperson. Dessa åklagare skall fungera som experter vad avser brottsofferfrågor och som Brottsoffermyndighetens kontaktpersoner inom Åklagarmyndigheten.

Åklagarmyndigheten har beviljats medel av Brottsofferfonden för "Pilotprojekt för arbete med bemötande av brottsoffer", ett projekt som genomförs under 2006/2007 i samarbete med forskare vid Juridiska institutionen vid Umeå Universitet. Syftet med projektet är att utarbeta en arbetsmodell för ökad medvetenhet om egna attityder och värderingar hos åkla-

garna och dessas betydelse för åklagarens bemötande av brottsoffret.

2.8 Våld mot kvinnor

Resultat

Våld mot kvinnor definieras här som misshandel där gärningsmannen är bekant med offret samt grov kvinnofridskränkning.

Antalet inkomna brottsmisstankar har fortsatt att öka under 2006. Ökningen från 2005 är drygt 7 procent. Motsvarande ökning mellan 2004 och 2005 var 2 procent. *Antalet* lagförda brottsmisstankar har ökat med 4 procent i förhållande till 2005. *Andelen* lagförda brottsmisstankar som lett till lagföring av samtliga avslutade brottsmisstankar har dock minskat marginellt, från 33 till 32 procent.

Det bör påpekas att verksamhetsstatistiken över lagföring när det gäller relationsvåld inte alltid speglar kvaliteten och effektiviteten i brottsbekämpningen. Förbättringar i organisationen, t.ex. inrättande av relationsvåldsteam, bättre utredningsmetoder och fördjupad samverkan med sociala myndigheter kan ge ett ökat inflöde av anmälningar, vilket i sig är positivt. Det ökade inflödet består dock till stor del av anmälningar som är svåra att utreda och lagföra.

Kammarvariationerna i lagföringen är stora, från 24 till 46 procent. Det finns också vissa regionala

Tabell 2.7 Våld mot kvinnor. Sammanfattande tabell 2004–2006

	2004	2005	2006
Inkomna brottsmisstankar	16 165	16 569	17 778
Avslutade brottsmisstankar	16 308	16 934	17 600
Lagförda brottsmisstankar	5 096	4 956	5 135
Andel av samtliga avslutade* brottsmisstankar som lett till lagföring	34%	33%	32%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	4 225	4 618	5 146
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	443 (10%)	489 (11%)	636 (12%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan			
Medelvärde	22	20	23
Medianvärde	5	6	5

* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare

skillnader. I Stockholm har t.ex. endast en åklagarkammare av fem uppnått rikets genomsnitt, 32 procent, medan detta har skett vid sju kammare av åtta i västra Sverige. Den högsta lagföringen finns på små till medelstora kammare (exempelvis Nyköping, Borås, Falun och Östersund) utanför storstadsregionerna, samt vid 2:a åklagarkammaren i Göteborg. De kammare som uppnått hög lagföring uppger ofta att målen handläggs av särskilda åklagare som har relevant utbildning och är särskilt lämpade. En annan orsak som anges är att det finns särskilda utredare hos polisen med motsvarande fallenhet för uppdraget. Det finns dock familjevåldsenheter hos polisen inom såväl Stockholmsregionen som Malmöregionen, vilket inte har lett till en hög lagföring.

Åtgärder under 2006

Flera åklagarkammare har under året inrättat relationsvårdsteam eller familjevårdsteam. Utvecklingen på kamrarna under året har varit att särskilt utsedda åklagare skall handlägga dessa ärenden. Åklagarna skall ha relevant utbildning och stort intresse för brottstypen.

Under slutet av 2006 tillsattes 12 åklagare som relationsvårdsspecialister för att leda sina respektive kammars brottsbekämpning när det gäller våld i relationer och svara för kontakter med andra myndigheter i dessa frågor. För relationsvårdsspecialisterna

I samverkan med Brottsoffermyndigheten har två konferenser anordnats. Temat för konferenserna var våld och sexuella övergrepp mot kvinnor och barn.

har en upptaktskonferens anordnats, där utredningsmetodik och lagföring diskuterats. En utbildning, Övergripping mot kvinnor, ges fortlöpande.

Flera åklagarkammare deltar i utbildning av poliser, särskilt vad gäller förstahandsåtgärder. Kamrarna samverkar också – förutom med polisen – med andra myndigheter som socialtjänsten och sjukvården för att förbättra möjligheterna att ta hand om brottsoffer och att utreda brotten. Flertalet kammare har under året deltagit i sådana projekt.

En granskning av ärenden om grov kvinnofridskränkning har genomförts under 2006. Resultatet har presenterats i en rapport (RättsPM 2006:8) med förslag till förändringar som skall leda till en bättre utredningskvalitet. Rapporten har följts upp med en handbok med samma syfte, att öka kvaliteten på utredningarna och särskilt förstahandsinsatserna, för att därmed kunna öka lagföringen utan att eftersätta kravet på hög rättssäkerhet.

Vidare har ett regeringsuppdrag om hedersrelaterat våld mot ungdomar redovisats och avslutats med en handbok för att ge åklagarna stöd i deras arbete och uppmärksamma de problem som kan följa. I projektet har också ett 60-tal ärenden med inslag av hedersrelaterat våld granskats. En utbildning rörande hedersrelaterat våld har tagits fram och genomförts vid två tillfällen under 2006. Utbildningen kommer även att ges under 2007.

I samverkan med Brottsoffermyndigheten har två konferenser anordnats med inriktning på våld och sexuella övergrepp mot kvinnor och barn (Rädslans rum).

Under 2006 har bland annat en uppföljning av de ändringar i sexualbrottslagstiftningen som trädde i kraft 1 april 2005 startat. Projektet skall genomföras i två delar, varav den första delen utgörs av en genomgång av domar som redovisats genom en uppsats av två studenter vid juridiska institutionen i Göteborg. Den andra delen, bevisvärdering i sexualbrottmål, kommer att genomföras under 2007 och inriktas på en genomgång av vilken bevisning som domstolarna kräver för en fällande dom.

2.9 Åtgärder med anledning av inspektion av våldtäktsutredningar

Resultat

I april 2005 presenterade Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten en rapport från en gemensam och samtidig granskning av brottsutredningar avseende våldtäkt och grov våldtäkt där brottsoffret är över 15 år. Rapporten sändes till samtliga polismyndigheter och åklagarkammare för åtgärder. Särskild vikt skulle läggas vid frågan om målsägandens rätt till målsägandebiträde samt förmågan att utreda brott.

I statistiken går det inte att särskilja förordnanden av målsägandebiträde i våldtäktsärenden, utan uppgifterna avser våldsärenden. Antalet förordnanden i våldsärenden var under 2005 och 2006 betydligt högre än 2004. Under 2004 uppgick antalet förordnanden till 6 417 och under 2005 skedde en ökning till 8 608. Ytterligare en ökning av antalet förordnanden har skett under 2006 till 9 658. Det motsvarar en ökning med 51 procent på två år.

Ärenden utan skälig misstänkt handläggs nu i större utsträckning av åklagare för förordnande av målsägandebiträde. Detta medför att lagföringsprocenten påverkas negativt i de fall åklagaren inte återför förundersökningsledningen till polisen och lägger ned förundersökningen på grund av att brott inte kan styrkas.

Åtgärder under 2006

Många åklagarkammare har i ökad omfattning anmält önskemål och behov av målsägandebiträde till domstol. Detta görs också i större utsträckning på ett tidigt stadium i utredningen. Några kammare har infört särskilda rutiner för att målsägandebiträde skall kopplas in i ett tidigt skede.

Ett antal åklagarkammare har mot bakgrund av rapporten vidtagit ytterligare konkreta åtgärder i syfte att effektivisera och förbättra utredningarnas kvalitet:

- Åklagare från 1:a och 3:e åklagarkamrarna i Malmö har tillsammans med företrädare för polisområde Malmö ingått i en arbetsgrupp som lokalt granskat våldtäktsärenden. Åklagare från 2:a åklagarkammaren i Malmö har tillsammans med företrädare för polisområde Mellersta Skåne genomfört en motsvarande granskning. Dessa granskningar har resulterat i ett förslag till förbättrad utredningsmetodik har lagts fram.
- I Helsingborg har åklagarkammaren och polisen efter en granskning av våldtäktsärenden enats om ett antal principer för förbättrade utredningar och en checklista har tagits fram för den polispersonal som först kommer i kontakt med ett våldtäktsärende.
- Åklagarkammaren i Västerås har tillsammans med Polismyndigheten vidareutvecklat en tidigare framtagen åtgärdskalender.
- Åklagarkammaren i Luleå analyserar tillsammans med Polismyndigheten samtliga våldtäktsärenden som skrivits av under ett år för att bedöma om lagföringsprocenten påverkas negativt av någon brist i utredningarna.
- Vid Åklagarkammaren i Gävle görs en uppföljning av beslutsunderlaget i de ärenden där åklagaren avser att lägga ned förundersökningen.
- Åklagarkammaren i Uppsala har under året tillsammans med Rikskvinnocentrum och Polismyndigheten fortsatt att driva ett våldtäktsprojekt som syftar till metodutveckling och bättre samarbete.

Flera kammare har fokuserat på vikten av noggranna förstahandsåtgärder i dessa ärenden och också genomfört utbildningar för polisen i ämnet. I Norrköping har samverkan med polisen med anledning av rapporten resulterat i att polisen reviderat sin manual i förstahandsåtgärder och gjort en satsning på utbildning i hantering av videokamera i syfte att säkra och förbättra bevisningen i ärendena. Värdet av gedigen bevisning har varit särskilt framträdande i den så kallade Haga-utredningen i Umeå, i vilken äldre våldtäktsbrott kunnat leda till åtal och fällande dom 2006.

Åklagare i landet deltar fortlöpande i olika samverkansgrupper med bland andra polisen, socialtjänsten och sjukvården i syfte att öka utredningarnas kvalitet. Åklagare medverkar också i samma syfte i olika utbildningssammanhang.

Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen har under hösten 2006 påbörjat en gemensam uppföljande granskning av våldtäktsärenden.

2.10 Våld mot barn

Resultat

Våld mot barn definieras här som misshandel mot en person under 15 år där gärningsmannen är bekant med offret.

Antalet inkomna brottsmisstankar har fortsatt att öka under 2006. Ökningen från 2005 uppgår till 14 procent, medan ökningen mellan 2004 och 2005 var drygt 3 procent. De senaste tre åren har *andelen* lagförda brottsmisstankar varierat mellan 20 och 23 procent. *Antalet* brottsmisstankar som lagförts har dock ökat med nästan 5 procent under 2006.

Det finns variationer i lagföring mellan åklagarkamrarna, men det är svårt att dra några slutsatser av detta eftersom en del mindre kammare hanterat ett relativt sett lågt antal brottsmisstankar och att tillfälligheter därför kan påverka lagföringen i båda riktningarna. Exempel på kammare med hög lagföring

som väsentligt överstiger rikets genomsnitt och som har hanterat ett relativt sett stort antal brottsmisstankar är kamrarna i Jönköping, Uppsala och Falun.

Under 2006 har projektet Barnahus startat (se vidare nedan under åtgärder), förutom på de sex försöksorterna, även på andra håll. Det är dock för tidigt att dra några slutsatser om i vilken omfattning detta kommer att ge utslag på lagföringen. Det bör också beaktas att projektet inte har detta som huvudsyfte.

Som nämnts i tidigare avsnitt kan det vara svårt att använda verksamhetsstatistik över lagföring för att bedöma kvalitet och effektivitet i brottsbekämpningen. Förbättringar i organisation, utredningsmetoder och samverkan med andra myndigheter kan ge ett ökat inflöde av anmälningar, vilket i sig är positivt, men ger fler ärenden som är svåra att utreda och lagföra. En omständighet som t.ex. påverkar lagföringsstatistiken i negativ riktning är att ärenden med misstänkt våld mot barn handläggs av åklagare även om det inte finns någon skäligen misstänkt. En annan omständighet som nämns av flera kammare är att många skolor numera polisanmäler våld på skolan i högre utsträckning och att dessa ärenden är svårutredda.

Åtgärder under 2006

Våld och sexuella övergrepp mot barn är brott som är mycket svåra att utreda och detta gäller särskilt om våldet sker i familjen. Ärendena kräver åklagare med fallenhet och intresse samt särskild kunskap om bland

Tabell 2.8 Våld mot barn. Sammanfattande tabell 2004–2006

	2004	2005	2006
Inkomna brottsmisstankar	4 294	4 431	5053
Avslutade brottsmisstankar	3 959	4 278	4887
Lagförda brottsmisstankar	815	908	950
Andel av samtliga avslutade* brottsmisstankar som lett till lagföring	22%	23%	20%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	1 793	1 954	2116
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	154 (9%)	132 (7%)	152 (7%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan			
Medelvärde	26	31	33
Medianvärde	12	13	14
* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare			

annat bevisvärdering. Åklagarmyndigheten anordnar en särskild utbildning i tre delar som gäller övergrepp mot barn. Som angivits ovan under avsnittet om våld mot kvinnor, har också flera åklagarkammare under året gjort organisatoriska förändringar och infört team för relationsvåld. En ökad specialisering och bättre samverkan med polisen och andra aktörer, som socialförvaltningen, syftar till en bättre kvalitet på utredningarna. Åklagarkammaren i Gävle är exempel på en kammare som gjort organisatoriska förändringar som syftar till tätare kontakter med socialförvaltning och polis.

Under året har en handbok om övergrepp mot barn tagits fram. I handboken anges att ärendena skall hanteras av särskilt utpekade åklagare med relevant utbildning, att förhör med barn skall hållas inom en kortare stipulerad tid och att åklagare skall närvara vid något av förhören i syfte att förbättra utredningarnas kvalitet.

Åklagarmyndigheten fick under slutet av 2004 i uppdrag av regeringen att tillsammans med Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen samordna och medverka till att försöksverksamheter med s.k. barnahus kom till stånd. Med barnahus menas verksamheter där olika myndigheter samverkar i gemensamma lokaler för att utreda misstankar om brott mot barn. Verksamheten skall se till barnens bästa och alla åtgärder skall kunna vidtas på samma plats. De barnahus som ingår i projektet med försöksverksamhet, nämligen Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping, Umeå och Sundsvall har alla startat sin försöksverksamhet under 2006. Utvärdering av verksamheten pågår. En delrapport lämnades till regeringen i juni 2006. Åklagarkamrarna på orterna är engagerade i arbetet och utvecklingscentrum Göteborg deltar alljämt i projektet. Barnahus har under året även startats på andra håll i landet, exempelvis i Uppsala.

Åklagarkamrarna har ägnat särskild uppmärksamhet under året åt att beakta barnperspektivet utifrån FN:s barnkonventions bestämmelser och intentioner. Flertalet kammare har behandlat barnkonventionen på sina arbetsplatsmöten. Barnahusverksamheten syftar också

Åklagarmyndigheten har under de senaste åren gjort särskilda satsningar för att förbättra handläggningen av ungdomsmål.

till att tillvarata barnets intresse precis som de samrådsförfaranden som på många håll äger rum mellan olika myndigheter när brott mot barn misstänks. De samverkansrutiner som finns på många kammare i landet syftar också till att tillvarata barnperspektivet när det gäller såväl brott mot barn som unga lagöverträdare.

2.11 Ungdomsbrottslighet

Resultat

Som ungdomsbrott räknas här brott begångna av ungdomar som är fyllda femton men inte arton år.

Under 2005 inkom 42 443 brottsmisstankar. År 2006 var motsvarande siffra 49 017, en ökning med ungefär 15 procent. År 2005 avslutades 40 870 brottsmisstankar och 2006 steg antalet till 46 635, vilket motsvarar en ökning med ungefär 14 procent. Lagföringsandelen sjönk marginellt, från 62 procent till 61 procent, samtidigt som antalet lagförda brottsmisstankar ökade från 23 658 till 26 050 (10 procent). Genomströmningstiden i dagar från det att beslutsunderlag inkom till åklagaren till dess beslut fattades i åtalsfrågan, minskade från i genomsnitt 28 till 26 dagar, medan medianvärdet ökade från 9 till 10 dagar. Det innebär att hälften av alla beslut i åtalsfrågan avseende ungdomar har fattats inom tio dagar sedan beslutsunderlag inkommit.

Det finns ett antal åklagarkammare som uppvisar en hög lagföring för ungdomsbrottslighet. Som exempel kan nämnas 3:e åklagarkammaren i Malmö och

2:a åklagarkammaren i Göteborg, där ett aktivt samarbete bedrivs med polis och socialtjänst m.fl. andra myndigheter.

Åtgärder under 2006

Handläggningen av brottmål mot ungdomar är speciell genom att det genom lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) och även i förundersökningskungörelsen (1947:948) finns särskilda regelverk för dem. Vidare är det så att mål mot unga lagöverträdare i lägre grad än mål mot vuxna överklagas. Rättspraxis är därför inte så välutvecklad.

Åklagarmyndigheten har under de senaste åren gjort särskilda satsningar för att förbättra handläggningen av ungdomsmål.

Riksåklagaren har under året beslutat att anta nya riktlinjer för handläggning av ungdomsären (RÅR 2006:3). I dessa riktlinjer behandlas fem olika kärnfrågor för en ungdomsåklagare; åtalsunderlåtelse, förundersökningsbegränsning, anhållande, offentlig försvarare och vissa frågor angående utredning enligt 31 § LUL, dvs. utredningar om brott begångna av den som inte fyllt femton år. Riktlinjerna har rönt uppskattning och bör påtagligt medverka till enhetlighet i rättstillämpningen.

En utbildning för ungdomsåklagare genomfördes första gången hösten 2005 och har sedan upprepats vid två tillfällen under 2006. Detta innebär att cirka 60 av de 125 åklagare som i dag helt eller huvudsak-

ligen handlägger ungdomsmål hittills genomgått den nya utbildningen.

Den 1 januari 2007 trädde genomgripande förändringar av påföljdssystemet för unga i kraft. För att rusta åklagarna för detta startades ett särskilt projekt i oktober 2006. Syftet med projektet är att underlätta för åklagarna att tillägna sig de nya reglerna, att kunna tillämpa den nya lagstiftningen och att snabbt och enhetligt uppnå de intentioner som lagstiftaren angett. Inför ikraftträdandet hölls överläggningar med företrädare för Socialstyrelsen kring innebörden och sannolika effekter av den nya lagstiftningen. Projektets initiala insats var att ge ungdomsåklagarna information om den nya lagstiftningen.

Flera av Åklagarmyndighetens åklagarkammare har under 2006 lagt ned ett stort arbete på att utveckla handläggningen av ungdomsären. Fler åklagarkammare än tidigare har numera särskilda ungdomsåklagare. Endast på ett fåtal kammare handläggs ungdomsären av alla eller flertalet åklagare. Ett konkret exempel på ett nytt arbetssätt, som för närvarande prövas vid Västerorts åklagarkammare, är att man inrättat en speciell dagjour för ungdomsären. Det innebär att de poliser som utreder dessa ärenden har en egen dagåklagare att vända sig till vid sidan om den allmänna dagjouren.

Extern samverkan i ungdomsfrågor förekommer vid alla åklagarkammare. Den sker genom fortlöpande samverkansträffar, i seminarier eller i direkt utbildning som

Tabell 2.9 Ungdomsbrott. Sammanfattande tabell 2004–2006

	2004	2005	2006
Inkomna brottsmisstankar	38 572	42 443	49 017
Avslutade brottsmisstankar	38 070	40 870	46 635
Lagförda brottsmisstankar	23 234	23 658	26 050
Andel av samtliga avslutade* brottsmisstankar som lett till lagföring	65%	62%	61%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	7 095	9 273	12 196
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	2 338 (33%)	2 773 (30%)	3 835 (31%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan			
Medelvärde	23	28	26
Medianvärde	9	9	10
* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare			

kamrarna håller för polis och socialtjänst. För polisen handlar det om att utveckla arbetsmetoder, åstadkomma gemensam arbetsplanering och finna system för återkoppling. För socialtjänstens del har ett avgörande syfte varit att höja kvaliteten på påföljdsyttranden enligt 11 § LUL. På sina håll har därför blanketter upprättats för att skapa en större enhetlighet vid utformandet av dessa yttranden, på andra håll har seminarier hållits med företrädare för socialtjänsten. Samarbetet

Antalet inkomna brottsmisstankar om *hets mot folkgrupp* har ökat markant sedan 2005.

har inte bara varit inriktad på unga gärningsmän utan även på brottsoffren. Ett exempel på detta är åklagares medverkan i medlingsarbete. Inför den nya lagstiftningen intensifierades kamrarnas kontakter med socialtjänst, polis och domstolar på många håll i landet.

Åklagarmyndigheten har under 2006 tillsammans med Brottsofferrmyndigheten och Göteborgs kommun haft en temadag om barnperspektiv under förundersökning.

2.12 Hatbrott

Resultat

De hatbrott som kan identifieras i statistiken är *hets mot folkgrupp* och *olaga diskriminering*. Andra typer av brott för vilka motivet kan ha varit av hatbrottskaraktär kan inte identifieras.

Antalet inkomna brottsmisstankar om *hets mot folkgrupp* har ökat markant sedan 2005, från 393 till 470 stycken (+20 procent). Antalet avslutade brottsmisstankar har också ökat i jämförelse med 2005, från 375 till 413 (+10 procent). Antalet brottsmisstankar som lett till lagföring har dock sjunkit, från 69 till 47 stycken.

När det gäller *olaga diskriminering* har antalet inkomna brottsmisstankar minskat marginellt sedan 2005, från 261 till 257 stycken. Antalet avslutade brottsmisstankar har däremot ökat i jämförelse med 2005, från 232 till 277 (+19 procent). Antalet lag-

Tabell 2.10 Hets mot folkgrupp. Sammanfattande tabell 2004–2006

	2004	2005	2006
Inkomna brottsmisstankar	419	393	470
Avslutade brottsmisstankar	469	375	413
Lagförda brottsmisstankar	89	69	47
Andel av samtliga avslutade* brottsmisstankar som lett till lagföring	23%	21%	14%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	98	115	172
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	13 (13%)	11 (10%)	33 (19%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan			
Medelvärde	26	32	45
Medianvärde	13	12	12

* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare

Tabell 2.11 Olaga diskriminering. Sammanfattande tabell 2004–2006

	2004	2005	2006
Inkomna brottsmisstankar	221	261	257
Avslutade brottsmisstankar	198	232	277
Lagförda brottsmisstankar	7	1	16
Andel av samtliga avslutade* brottsmisstankar som lett till lagföring	4%	0%	6%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	54	84	66
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	1 (2%)	1 (1%)	0 (0%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan			
Medelvärde	37	8**	40
Medianvärde	28	8**	43
* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare			
** Baseras på en (1) brottsmisstanke			

förda brottsmisstankar har också ökat, från en enda till 16 stycken.

Alltjämt kan konstateras att denna typ av brottsanmälningar är mycket svåra att utreda och de anmälda gärningarna mycket svårbevisade. Förutsättningen för lagföring är i praktiken först och främst att anmälan görs i direkt anslutning till händelsen och att polisen har möjlighet att omgående komma på plats och genast påbörja utredningen. Detta har dock i praktiken visat sig svårt att genomföra. En ytterligare anledning till låg lagföring är att anmälare i vissa fall inte känner till att diskrimineringen för att vara straffbar skall ha skett i näringsverksamhet. Ett inte obetydligt antal anmälningar avser därför förfaranden som inte utgör brott, även om den enskilde känner sig allvarligt kränkt.

Det statistiska underlaget för varje kammare är för litet för att några säkra analyser av skillnader mellan åklagarkammarna skall kunna göras. Antalet brottsanmälningar för en enskild kammare uppgår till som mest 35 stycken för hela året. Under året har någon mer specifik granskning av särskilda åklagarkammare inom ramen för tillsynsverksamheten inte genomförts. En sådan granskning är emellertid inplanerad under andra hälften av 2007.

Åtgärder under 2006

Arbetet med hatbrott är inriktat på att ärendena skall handläggas med förtur och att syftet eller motivet bakom ett misstänkt hatbrott skall klarläggas under

förundersökningen. Här ingår också att det kan finnas anledning att göra en bred rättslig analys innan ställning tas till vilket brott som kan anses föreligga. Under år 2006 har särskild uppmärksamhet ägnats åt just frågorna om motiv och bakomliggande syfte samt vikten av att uppgifter som kan läggas till grund för en tillämpning av straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 § 7 p. brottsbalken i förekommande fall tas fram.

Vikten av att motivfrågan blir belyst när det gäller i princip samtliga brott har framhållits i olika sammanhang, liksom vikten av att eventuella hatbrottsmotiv uppmärksammas under förundersökningens alla skeden. Om motivfrågan ägnas särskild uppmärksamhet redan från anmälningsstadiet hos polisen, kommer detta med automatik att gynna hatbrottsutredningarna.

De viktiga attityd- och bemötandefrågorna har ägnats särskild uppmärksamhet när det gäller åklagarnas förhållningssätt till de i hatbrottssammanhang särskilt skyddade grupperna.

2.13 Miljöbrott

Resultat

Antalet inkomna brottsmisstankar ligger på i princip samma nivå som 2005, drygt 3 600. Däremot har antalet avslutade brottsmisstankar ökat från knappt 4 000 år 2005 till nästan 4 500 år 2006.

Lagföringsandelen av samtliga avslutade brottsmisstankar ligger kvar på 15 procent. Denna siffra kan vid ett första påseende tyckas låg. En stor del av förklaringen till varför siffran inte är högre står emellertid att finna i en åtalsprövningsregel i miljöbalken. Helt i enlighet med lagstiftarens intentioner skrivs många anmälningar av direkt och i stället kan en miljöstraffavgift utgå för gärningen. Det finns också i miljöbalken en lagreglerad anmälningsplikt för tillsynsmyndigheterna vid misstanke om brott. Detta får till följd att ett stort antal ärenden som aldrig kan utredas anmäls till miljöåklagaren.

Åtgärder under 2006

Av Åklagarmyndighetens regleringsbrev framgår att av anslaget skulle minst 5 miljoner kronor användas för att ytterligare effektivisera miljöbrottsbekämpningen. Under året har cirka 1,7 miljoner kronor av dessa medel använts för detta ändamål. Den sena styrningen av anslaget som framgick först i samband med regleringsbrevet för 2006 har inneburit att omfattande aktiviteter har planerats och endast delvis genomförts under året. Följande åtgärder har hittills vidtagits.

En chefsåklagartjänst har inrättats vid miljöbrottsenheten, utvecklingscentrum Malmö, fr.o.m. den 1 september 2006. Därmed har miljöbrottsbekämpningen på central nivå förstärkts, vilket förbättrar möjligheterna till metodutveckling och rättsligt stöd

till landets miljöåklagare. Med denna förstärkning blir även möjligheterna att utöva en effektivare rättslig tillsyn och kontroll över miljöåklagarnas verksamhet bättre.

Miljöbrottsutredningar ställer ofta höga krav på specialistkompetens inom olika områden. På försök har Åklagarmyndigheten anlitat tre miljövetare under hösten 2006. Syftet är att effektivisera miljöbrottsbekämpningen genom att tillföra miljöåklagarna naturvetenskaplig kompetens.

Ett seminarium för samtliga miljöåklagare och miljöpolis i landet har ägt rum under hösten 2006. Vid detta seminarium belystes olika praktiska fall inom specifika miljörettsliga områden. Dessutom behandlades de nya sanktionsbestämmelserna i miljöbalken och de nya reglerna om företagsbot.

Vid ytterligare ett seminarium träffades enbart miljöåklagarna för att utbyta erfarenheter samt diskutera praxis och metodutveckling.

För att rationalisera polisens och åklagarnas arbete påbörjades under 2006 ett arbete med att sammanställa riskbeskrivningar för de kemikalier, kemiska produkter och händelser/företeelser som förekommer mest frekvent i miljöbrottsammanhang i en faktabank. Riskbeskrivningarna utformas så att de skall gå att använda som bakgrundsmaterial i förundersökningen och även som en del av det material som presenteras för rätten. Projektet är av central betydelse för den praktiska miljöåklagarverksamheten.

Tabell 2.12 Miljöbrott. Sammanfattande tabell 2004–2006

	2004	2005	2006
Inkomna brottsmisstankar	3 548	3 648	3 665
Avslutade brottsmisstankar	5 333	3 972	4 498
Lagförda brottsmisstankar	544	513	465
Andel av samtliga avslutade* brottsmisstankar som lett till lagföring	10%	15%	15%
Brottsmisstankar där beslut ännu inte fattats	2 548	2 256	1 852
Antal och andel av dessa där förundersökning avslutats	91 (4%)	89 (4%)	87 (5%)
Genomströmningstid (dagar) från inkommet beslutsunderlag till beslut i åtalsfrågan			
Medelvärde	52	35	42
Medianvärde	10	12	14
* Exklusive beslut av administrativ karaktär, t.ex. överflyttning av ärenden mellan åklagarkammare			

En aktiv tillsyn har bedrivits genom att miljöbrottsenheten bland annat tagit del av samtliga domar och strafförelägganden på området.

Under året har riksåklagaren beslutat att landets miljöåklagare fr.o.m. den 1 januari 2007 förutom miljöbrott även skall handlägga misstänkta arbetsmiljöbrott och brott mot arbetsmiljölagen. Ett viktigt skäl för denna förändring har varit att utredningsmetoderna vid bekämpningen av dessa brott har stora likheter med miljöbrottsbekämpningen. I båda fallen begås brotten i näringsverksamhet och det gäller för åklagaren att bestämma på vilken nivå i den juridiska personen som det straffrättsliga ansvaret finns. I sammanhanget utgör även de nya reglerna om företagsbot en grund för den beslutade förändringen.

2.14 Mängdbrott

Riksåklagaren har sedan 2002 haft en särskild plan för bekämpningen av mängdbrottslighet. Inom ramen för denna har ett antal mängdbrottsspecialister förordnats under åren 2002–2006. För dessa har särskilda utbildningar genomförts. Med mängdbrott avses i detta sammanhang brott som drabbar enskilda, som förekommer i stor mängd, men där varje brott för sig straffrättsligt sett inte är särskilt allvarligt. Dessa brott har i huvudsak polisen som förundersökningsledare. Mängdbrottsligheten har uppskattats till ungefär två tredjedelar av all anmäld brottslighet.

Riksåklagaren antog under 2006 nya riktlinjer för bekämpning av mängdbrott (ÅMR 2006:2). Enligt riktlinjerna skall mängdbrottsåklagaren bland annat svara för kunskap om och analys av mängdbrottsligheten på lokal nivå samt arbeta utifrån ett kriminalpolitiskt helhetsperspektiv. De skall genom samverkan säkerställa en enhetlig rättstillämpning. Vidare skall de ta initiativ till och etablera ett nära samarbete med polis och domstolar för att uppnå ett effektivt flöde genom rättskedjan. De nya riktlinjerna baserades på en utvärdering av erfarenheterna av mängdbrottsreformen och de tidigare riktlinjerna från 2003.

Som exempel på internt utvecklingsarbete kan nämnas att en del kammare anställt beredningsjurister, som förbereder stämningsansökningar och strafförelägganden. Flera åklagarkammare och polismyndigheter har gemensamma s.k. filtersystem, vilket innebär att polis och åklagare tillsammans regelbundet går igenom inkommande ärenden för bedömningar och prioriteringar. Åklagare deltar i viss utsträckning i utbildningen av polisiära förundersökningsledare som också får praktisera på åklagarkammare. Åklagarna har ofta system för återrapportering till polisen som ett led i kvalitetssäkring av förundersökningsarbetet.

City åklagarkammare i Stockholm deltar sedan 1 juli 2004 tillsammans med rättsväsendets övriga myndigheter i en försöksverksamhet för att sänka genomströmningstiderna vid handläggningen av enkla och på ett särskilt sätt definierade brottmål, det s.k. Snabbspåret. För att kunna fullfölja sin del av projektet har åklagarkammaren vidtagit ett antal åtgärder som skall göra det möjligt att väcka åtal samma dag eller senast dagen efter redovisning av förundersökningsprotokoll från polisen.

Ärendena handläggs vid en särskild mängdbrottsgrupp på kammaren. Gruppen har vissa rutiner för att hålla det höga tempo som projektet förutsätter. Samma dag som polisen redovisar ett ärende, lottas det på en åklagare i gruppen. Om denne finner att alla kriterier för Snabbspåret är uppfyllda och strafföreläggande inte skall utfärdas, väcks åtal samma dag eller senast dagen efter.

De brottstyper som främst kommit i fråga för Snabbspåret har varit snatteri, ringa narkotikabrott, brott mot knivförbudslagen, olovlig körning och rattfylleri. Snabbspåret fungerar enligt åklagarkammarens mening väl för tingsrättens och kammarens del. Däremot är det svårt för polisen att identifiera vilka ärenden som passar för Snabbspåret, bland annat med hänsyn till de delgivningsproblem som finns i storstäderna.

2.15 Samordning av bekämpning av ekonomisk brottslighet

Samordningen av bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten sker på strategisk nivå dels genom det av regeringen tillsatta Ekorådet, dels genom kontakter mellan myndighetsledningarna. I rådet ingår Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Tullverket, Brottsförebyggande rådet, Finansinspektionen och Bolagsverket. Riksåklagaren är rådets ordförande. Rådet skall följa utvecklingen av den ekonomiska brottsligheten i samhället, tidigt uppmärksamma nya inslag i den ekonomiska brottsligheten samt vara forum för överläggningar som rör övergripande informationsutbyte myndigheterna emellan och sådant utvecklingsarbete som kräver samverkan mellan flera myndigheter. Rådet skall vidare ta initiativ till myndighetsgemensamma aktioner för att förebygga och bekämpa den ekonomiska brottsligheten samt analysera och utvärdera insatserna.

Under 2006 var rådets arbete inriktat på frågor om penningtvätt och hur de i rådet ingående myndigheterna skall kunna samverka och utbyta information för att effektivisera arbetet mot penningtvätt. Rådet har under året tillsatt en särskild arbetsgrupp med en företrädare från respektive myndighet. Gruppen har haft i uppgift att kartlägga flödet av information inom myndigheterna och informationsutbytet mellan myndigheterna. Det arbete som har bedrivits i arbetsgruppen har visat att ytterligare åtgärder måste vidtas, särskilt när det gäller informationens användbarhet som underlag för brottsutredning.

Den översyn som påbörjades under 2005 om vilka mål som lämpligen bör handläggas vid Ekobrottsmyndigheten, rutiner vid hantering av mål med blandad brottslighet och frågor om gemensam samordning av brottsbekämpningen, har fortsatt under året. Arbetet har resulterat i att Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten i november 2006 beslutat om gemensamma riktlinjer för fördelning av ansvar och uppgifter mellan Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten (ÅMR 2006:7).

Det under 2005 påbörjade arbetet om utökad samarbete mellan Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten har fortsatt under året. Kontaktåklagare för ekonomisk brottslighet inom Åklagarmyndighetens verksamhetsområde har utsetts och dessa åklagare har beretts möjlighet att delta i seminarium och presentationer av olika projekt som Ekobrottsmyndigheten anordnat.

Under 2006 har frågan om kvalitetsuppföljning av de utredningar som handläggs vid skattebrottsenheterna på nytt aktualiserats. Sedan hösten 2004 har Skatteverket, Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten genomfört ett kvalitetsuppföljningsprojekt. Vid den utvärdering som skett under hösten 2006 har framkommit att det finns ett behov av ett förändrat kvalitetsuppföljningsarbete. Ett arbete pågår för närvarande i samarbete mellan myndigheterna om hur kvalitetsuppföljningen skall kunna förbättras för att ytterligare effektivisera handläggningen av förundersökningar om skatterelaterad brottslighet.

På den regionala nivån har samverkan skett inom ramen för Samverkan mot ekonomisk brottslighet, SAMEB, vilket inom flera regioner har lett fram till bland annat gemensamma utbildningsinsatser och seminarier för personal vid de ekobrottsbekämpande myndigheterna. Även andra former av samverkan har utvecklats. Här kan exempelvis nämnas gemensamma samverkansprojekt och att det i Linköping skapats en operativ ledningsgrupp med företrädare för berörda myndigheter, som bland annat skall behandla strategiska frågor.

2.16 Immaterialrätt

Åklagarmyndigheten skall enligt regleringsbrevet tillsammans med Rikspolisstyrelsen redovisa vilka åtgärder som myndigheterna vidtagit för att vidareutveckla och effektivisera den brottsbekämpande verksamheten på immaterialrättens område, särskilt vad gäller IT-relaterade immaterialrättsintrång.

Regeringen har också senare genom beslut den 2 mars 2006 gett Rikspolisstyrelsen och Åklagarmyndigheten i uppdrag att tillsammans vidta åtgärder för en effektivare bekämpning av immaterialrättsliga brott, särskilt när det gäller immaterialrättsintrång som utförs med användning av Internet. Uppdraget redovisades gemensamt den 15 juni 2006.

I rapporten till regeringen redovisades hur handläggningen av immaterialrättsliga brott skall ske. Samtliga utredningar i landet skall handläggas av särskilt utsedda åklagare placerade i Stockholm, Göteborg och Malmö.

För att möta Åklagarmyndighetens åtgärder till förbättringar föreslår Rikspolisstyrelsen att Polismyndigheten i Stockholms län, Polismyndigheten i Västra Götaland och Polismyndigheten i Skåne får i uppdrag att tillsätta utredningsgrupper med särskild kompetens för att utreda immaterialrättsliga brott via Internet. På sikt skulle polismyndigheterna i storstadsregionerna kunna få ett nationellt ansvar för alla brottsutredningar som avser immaterialrättsliga intrång via Internet, men detta kräver en förändring i instruktionen för Rikspolisstyrelsen.

Rikskriminalpolisen föreslås få i uppdrag att ta emot och samordna anmälningarna om immaterialrättsliga brott från upphovsrättsinnehavarnas intresseorganisationer. På detta sätt säkerställs kvaliteten på anmälningarna och samtidigt kan Rikskriminalpolisen vidta underrättelseåtgärder för att ytterligare öka effektiviteten i utredningsprocessen. Rikskriminalpolisen kan också biträda övriga polismyndigheter i utredningsarbetet i avvaktan på en förordningsändring som gör det möjligt att ge polismyndigheterna i de tre storstäderna ett nationellt utredningsansvar för immaterialrättslig brottslighet via Internet.

Under hösten 2006 påbörjade Rikspolisstyrelsen en utbildning om tre veckor för utredningspersonal från de tre storstadsmyndigheterna. Utbildningen omfattar bland annat aktuell juridik, teknik inom fildelningsområdet, bevisfrågor och gärningsbeskrivningens utformning.

De särskilt utsedda åklagarna kommer att få genomgå en utbildning omfattande preliminärt fem

utbildningstillfällen, vardera två dagar. Vid minst ett av tillfällena skall utbildningen vara gemensam för åklagare och polis.

Det statistiska material om brott mot de immaterialrättsliga lagarna som finns är bristfälligt. Orsaken är att Brottsförebyggande rådet inte infört några särskilda brottskoder för de olika immaterialrättsliga brotten. Enligt en genomförd undersökning uppgår antalet anmälningar som kommit in till Åklagarmyndigheten under tiden den 1 januari–31 oktober 2006 till cirka 90.

2.17 Grov organiserad brottslighet

Den organiserade gränsöverskridande brottsligheten har sedan den 1 januari 2001 hanterats vid särskilda internationella åklagarkammare inom Åklagarmyndigheten. Denna specialisering har skapat förutsättningar för att utveckla nya arbetsmetoder och samverkansformer, bland annat för det internationella samarbetet. Den utvärdering av de internationella åklagarkamrarnas verksamhet som genomfördes under 2005 har resulterat i en förändrad organisation av kamrarna från den 1 september 2006. Antalet internationella åklagarkammare minskade då från sex till tre med kansliorter i Stockholm, Göteborg och Malmö samtidigt som en särskild åklagarkammare för säkerhetsmål inrättades för terroristbrott och övriga mål och ärenden som handläggs vid Säkerhetspolisen.

Gränssnittet mellan de internationella åklagarkamrarnas och de allmänna åklagarkamrarnas ansvarsområde ändrades samtidigt. De internationella åklagarkamrarna skall handlägga mål och ärenden som kräver särskild kompetens, dvs. den mest komplicerade brottsligheten som kräver särskilda arbetsmetoder och/eller ett mer omfattande internationellt samarbete. Verksamheten har samtidigt breddats till att även omfatta komplicerad internationell brottslighet som inte är organiserad och sådan organiserad brottslighet som

utreds efter beslut av Operativa rådet, dvs. den mer komplicerade nationella organiserade brottsligheten som har förgreningar i hela eller stora delar av landet.

Verksamheten vid de internationella åklagarkammarna samordnas i en operativ samordningsgrupp bestående av cheferna för de tre kamrarna. Den leds av chefen för Internationella åklagarkammaren i Stockholm som också företräder övriga internationella åklagarkammare vid kontakter på central nivå med företrädare för myndigheter och organisationer. Detta har skapat förutsättningar för ett mer strukturerat samarbete med Operativa rådet som i sin tur under året har ändrat sina arbetsformer med en tydlig inriktning på det operativa polisarbetet.

Syftet med förändringarna är att åstadkomma en mer samordnad och rationell bekämpning av den grova organiserade brottsligheten och att ta till vara de möjligheter som Åklagarmyndighetens nya organisation och åklagarnas rikstäckande behörighet har skapat. Den ändrade organisationen har arbetats fram med beaktande av de organisatoriska förändringar som parallellt har genomförts inom Polisen och som bland annat innebär ett ökat fokus på den organiserade brottsligheten.

Under hösten har rutinerna för samarbetet med Operativa rådet antagit fastare former och polisen och de internationella åklagarkamrarna har kunnat enas kring gemensamma prioriteringar när det gäller vilka brottsliga företeelser verksamheten skall inriktas på. Till den brottslighet som de internationella åklagarkamrarna har utrett efter beslut av Operativa rådet hör grova våldsbrott av kriminella gäng och grova narkotikabrott. Annan tyngre brottslighet som under året har utretts vid de internationella åklagarkamrarna är investeringsbedrägerier, människohandel, folkrättsbrott och organiserad brottslighet som gäller upphovsrättsintrång.

Särskild uppmärksamhet har ägnats åt utredning och lagföring av folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. En arbetsgrupp bestående av företrädare för de internationella åklagarkamrarna, Rikskriminalpolisen och Migrationsverket har tagit fram en rapport som bland annat innehåller en kart-

läggning och analys av nuvarande utredningsverksamhet och möjligheterna att utveckla verksamheten. Arbetet har bland annat sin grund i de krav som följer av Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen och den skyldighet att samarbeta som myndigheterna har ålagts genom beslut av Europeiska Unionens råd den 8 maj 2003 när det gäller utredning och lagföring av dessa brott.

2.18 Internationellt samarbete

Internationellt rättsligt samarbete

Arbetet med att utveckla det internationella straffrättsliga samarbetet syftar till en effektiv lagföring av brottslighet med internationella inslag, i Sverige eller utomlands. Internationellt samarbete krävs genomgående i de brottsutredningar som handläggs vid de internationella åklagarkamrarna, men även i brottsutredningar vid de allmänna åklagarkamrarna.

En angelägen uppgift för Åklagarmyndigheten är att bistå utländska myndigheter med olika åtgärder inom ramen för utländska brottsutredningar. Den 1 september 2006 utvidgades de allmänna åklagarkamrarnas ansvarsområde när det gäller handläggningen av inkommande ärenden som gäller internationellt samarbete. De internationella åklagarkamrarna har fortfarande huvudansvaret för handläggningen av inkommande ärenden från utomnordiska stater men en allmän åklagarkammare kan, efter överenskommelse med en internationell åklagarkammare i det enskilda fallet, handlägga också ett sådant ärende om det gäller rättslig hjälp eller överförande av lagföring till Sverige. Vidare gäller från den 1 september 2006 att det är de allmänna åklagarkamrarna som skall handlägga inkommande nordiska ärenden om rättslig hjälp och överförande av lagföring till Sverige. På sikt skall de allmänna åklagarkamrarnas ansvarsområde utvidgas ytterligare. Förändringsarbetet syftar till att utveckla och vidmakthålla internationell kompetens vid de allmänna åklagarkamrarna.

Genom en central samordning av det internationella samarbetet i kombination med den specialistkompetens som finns vid de internationella åklagarkamrarna och vid Eurojust (se nedan) har effektiva rutiner för det internationella samarbetet kunnat utvecklas. Denna organisation bidrar också till att åklagarväsendet har god beredskap för att på operativ nivå genomföra olika nya internationella åtaganden på området. Under året har handlägningsstödet till åklagarna för det internationella samarbetet i form av handböcker, mallar och blanketter utvecklats.

Internationell rättslig hjälp i brottmål

Inkommande ansökningar

Antalet ansökningar om rättslig hjälp från stater utanför Norden är något lägre jämfört med 2005. I förhållande till år 2004 är antalet dock oförändrat. Cirka 260 ansökningar inkom under 2006 jämfört med 300 år 2005 och 256 år 2004. Av dessa ansökningar var ca 200 från en (utomnordisk) EU-stat (230 år 2005 och 186 år 2004).

Motsvarande minskning i förhållande till år 2005 kan noteras även beträffande inkommande ansökningar om rättslig hjälp från de nordiska länderna. Under år 2006 inkom ca 420 ansökningar att jämföra med 460 för år 2005. Antalet år 2004 var dock betydligt lägre; 326 ansökningar.

Utgående ansökningar

Svenska åklagare skickade under året omkring 390 ansökningar om rättslig hjälp till utlandet, varav 108 avsåg de nordiska länderna. År 2005 uppgick det totala antalet till 420 och år 2004 till 370.

Frysning av egendom eller bevismaterial

EU:s ministerråds rambeslut den 22 juli 2003 om frysning av egendom eller bevismaterial skulle ha genomförts i medlemsländerna senast den 2 augusti 2005. Sverige genomförde rambeslutet den 1 juli 2005. I oktober 2006 hade endast 14 medlemsländer genomfört rambeslutet. Frysning sinstrumentet har ännu inte börjat användas i någon nämnvärd utsträckning inom EU. Under året har ett utgående ärende

om frysning från Sverige registrerats. Inga inkommande ärenden har registrerats.

Utlämning

Antalet ärenden om utlämning har stabiliserats jämfört med den minskning som tidigare kunnat noteras och som varit en följd av införandet av den nya ordningen inom EU med överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder.

Utlämning från Sverige

År 2006 inkom ca 18 ansökningar om utlämning från Sverige till ett utomnordiskt land. Motsvarande antal var 12 år 2005 och 40 år 2004. Av de 18 ärendena avsåg 5 utlämning till Tyskland. Detta beror på att den tyska författningsdomstolen upphävde den tyska lag som genomfört rambeslutet och den europeiska arresteringsordern därmed inte kunde tillämpas i förhållande till Tyskland mellan den 18 juli 2005 och den 2 augusti 2006.

Antalet ärenden om utlämning från Sverige till ett annat nordiskt land uppgick år 2006 till 53, jämfört med 68 ärenden år 2005 och 60 ärenden år 2004.

Utlämning till Sverige

Under året har det förekommit 13 ärenden om utlämning till Sverige för lagföring från annat land (exkl. de nordiska länderna). Av dessa avsåg 8 ärenden Tyskland.

Antalet registrerade ärenden 2006 om utlämning till Sverige från de nordiska länderna uppgick till 9.

Det totala antalet ärenden om utlämning till Sverige för 2006 var därmed 22. Motsvarande siffra för 2005 och 2004 var 20 respektive 42.

Överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder

Antalet ärenden om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder har ökat något jämfört med föregående år. Vid en bedömning av ärendemängden måste beaktas att, liksom var fallet under 2005, ett antal ärenden avseende Tyskland hanterats som ärenden om utlämning (se under utlämning ovan).

Överlämnande från Sverige

Under året har det förekommit ca 40 ärenden om överlämnande från Sverige *för lagföring och straffverkställighet*. År 2005 uppgick antalet till 35 och 2004 till ca 25.

Överlämnande till Sverige

Svenska åklagare har under år 2006 utfärdat ca 90 arresteringsorder *för lagföring*. 2005 utfärdades drygt 80. Antalet ärenden om överlämnande till Sverige för lagföring, dvs. där den eftersökte personen påträffats i ett annat EU-land, var under 2006 ca 30. Motsvarande antal var 30 för 2005 och 20 för 2004.

Ärenden om överlämnande till Sverige *för straffverkställighet* handläggs av Rikspolisstyrelsen och registreras inte i Åklagarmyndighetens diariesystem.

Överförande av lagföring

Överförande från Sverige

Antalet ärenden om överförande av lagföring från Sverige till annat land har tidigare varit relativt konstant över tiden. Antalet ärenden uppgick t.ex. för år 2004 till ca 90. Det antal ärenden som registrerades i myndighetens diarieföringssystem för år 2005 (17) var så väsentligt mycket lägre att siffrorna inte kunde läggas till grund för en redovisning. För år 2006 är antalet registrerade ärenden fortfarande lågt (35). Även för detta år gäller därmed att siffrorna måste betraktas som så osäkra att de inte kan läggas till grund för en redovisning. Särskilda åtgärder pågår för att komma tillrätta med registreringsproblemet.

Överförande till Sverige

Antalet registrerade ärenden om överförande av lagföring till Sverige uppgår för år 2006 till 96. Motsvarande antal för år 2004 var 110. Det registrerade antalet ärenden för år 2005 (38) var så pass lågt att det inte kunde läggas till grund för en redovisning.

Europeiska rättsliga nätverket – EJN

European Judicial Network (EJN) har till uppgift att underlätta och förbättra det internationella rättsliga samarbetet. Kontaktpersonerna i nätverket hjälper till

med att upprätta direktkontakt mellan åklagare i olika länder och lämnar information i olika juridiska och praktiska frågor. EJN:s sekretariat är beläget i Haag och är samlokaliserat med Eurojust.

Under 2006 möttes nätverket vid tre ordinarie möten och ett antal mindre arbetsgruppsmöten. Frågor som behandlats under året är EJN:s och Eurojusts framtid och prioriteringar för EJN:s elektroniska informationsverktyg. Andra frågor som behandlats är behov av förbättringar av samarbetet över gränserna, exempelvis tillhandahållande av kriminalregisterutdrag, den europeiska arresteringsordern, den europeiska frysningsordern, förhör genom videokonferens och kontrollerade leveranser.

Eurojust

Sverige har alltsedan Eurojust inrättades haft en nationell medlem stationerad vid Eurojust i Haag och en biträdande nationell medlem stationerad vid riksåklagarens kansli. Under årets sista fyra månader tjänstgjorde en specialiståklagare hos den nationella medlemmen. Tre åklagare – från allmän kammare, från internationell kammare och från Ekobrottsmyndigheten – har under året genomgått utbildningstjänstgöring vid Eurojust under vardera en månad.

Antalet ärenden som registrerades som samarbetsärenden i kollegiet ökade från 588 år 2005 till 770. De vanligast förekommande brottstyperna vid Eurojust är grov narkotikasmuggling, grovt bedrägeri, grova våldsbrott inklusive människohandel och människosmuggling, penningtvätt samt organiserade grova stölder. Antalet registrerade ärenden hos den svenska nationella medlemmen ökade med 41 procent jämfört med 2005. De vanligast förekommande ärendetyperna hos den svenska medlemmen är grovt narkotikabrott, våldsbrott, grovt bedrägeri och grovt skattebrott. Näst efter Tyskland och Portugal efterfrågar Sverige mest hjälp av alla EU-länder. Antalet registrerade ärenden i kollegiet där Sverige efterfrågar hjälp från andra har ökat från 40 ärenden 2005 till 61 ärenden 2006. Antalet ärenden där Sveriges hjälp efterfrågas av andra medlemsstater har ökat från 16 till 41.

Sverige har under 2006 varit delaktigt i 17 operativa samordningsmöten, varav merparten multilaterala och på begäran av annan stat. Av statistiken från 2006 framgår att andra medlemsstater i ökad omfattning efterfrågar hjälp från Sverige.

Vid de strategiska möten som Eurojust arrangerat under 2006 har Sverige tagit en aktiv del i planeringen och bidragit med föreläsare vid möten om terrorism och om gemensamma utredningsgrupper. För övrigt har Sverige bland annat varit representerat vid möten om Europeiska arresteringsordern, Europols framtid, Eurojusts och EJN:s framtid samt vid flera möten om korruption.

Under 2006 slöts samarbetsavtal mellan Eurojust och USA, vilket innebär att USA kommer att ha en sambandsåklagare stationerad vid Eurojust fr.o.m. januari 2007. Sedan tidigare har Norge en sambandsåklagare vid Eurojust.

Internationella konferenser och riksåklagarmöten

Åklagare har under året deltagit, ibland som föreläsare, i ett antal internationella konferenser och seminarier, bland annat om terrorism, människohandel, krigsförbrytelser, korruption, sexuell exploatering av barn på Internet, underrättelseanalys i framtiden och inhämtande av bevis. Svenska åklagare deltog i den Internationella Åklagarförningens (IAP) konferens som 2006 ägde rum i Paris och i IAP:s regionala europeiska konferens i Haag. Värdet av att delta i dessa konferenser och seminarier är genomgående mycket stort och av nytta för den operativa verksamheten.

Riksåklagaren har, utöver IAP:s konferens, deltagit i de årliga mötena mellan riksåklagarna i Norden (Svalbard), Östersjöområdet (Riga), inom EU ("Eurojusticekonferensen"; Oslo) och Europarådet (Moskva). Vidare har riksåklagaren deltagit i konferensen för ordförandena i Högsta domstolen och riksåklagarna inom EU (Warsawa).

En åklagare har för riksåklagarens räkning deltagit i de möten som den operativa kommittén (OPC) under Aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i

Östersjöregionen hållit under året. Kommittén arbetar numera utifrån ett allt mer operativt perspektiv gentemot den organiserade och grova brottsligheten inom regionen. En svensk åklagare har deltagit i den expertgrupp under OPC som ansvarar för frågor om människosmuggling, med specialinriktning på brottslighet som gäller handel inom Östersjöregionen med kvinnor och barn för sexuella ändamål. Av de arbetsgrupper som inrättats under Östersjöriksåklagarna hade Sverige under 2006 ansvaret för nätverket för bekämpning av människohandel för sexuella ändamål.

2.19 Internationellt rättsligt utvecklingsarbete

Åklagarmyndigheten har under året inte deltagit i något regelrätt internationellt utvecklingsarbete som kan redovisas med uppgift om kostnader och antalet anställda. Däremot har svenska åklagare deltagit vid olika seminarier som fyller ett motsvarande syfte. Således har svenska åklagare deltagit som föreläsare vid olika seminarier i Makedonien, Kroatien, Bulgarien och Rumänien. Seminarierna har behandlat olika aspekter av internationellt rättsligt samarbete och är ett led i EU:s, Europarådets och olika organisationers insatser att ge grannländerna i Europa stöd för att uppnå en västeuropeisk standard på området. Vidare har svenska åklagare utbildat serbiska åklagare om bland annat teknisk bevisning. En åklagare har deltagit som föreläsare i ett av Europarådet anordnat seminarium i Armenien om mänskliga rättigheter. Svenska åklagare har också föreläst vid och deltagit i utbildningar anordnade av Folke Bernadotte-akademien avsedda för tjänstemän som skall delta i olika "rule of law"-uppdrag.

2.20 Riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen

Inledning

Högsta domstolen är sista domstolsinstans bland de allmänna domstolarna och är en ren prejudikatsinstans. Riksåklagaren är ensam allmän åklagare i Högsta domstolen och verkar där för rättsbildning och rättsutveckling. Uppgiften för riksåklagaren i Högsta domstolen är framför allt inriktad på rättsliga frågor som har betydelse i det operativa åklagararbetet. Genom att föra lämpliga mål till Högsta domstolen kan riksåklagaren få fram klagande besked i frågor som rör den praktiska rättstillämpningen på centrala straffrättsliga områden. Genom verksamheten i Högsta domstolen bidrar riksåklagaren också till att lagstiftarens kriminalpolitiska intentioner får ett genomslag.

För att fånga upp intressanta prejudikatfrågor och uppmärksamma hela åklagarväsendet på behovet av vägledning och utveckling tar riksåklagaren årligen fram en rättsutvecklingsplan. Bland de frågor som tas upp där kan nämnas

- våldsbrott och särskilt familjerelaterat våld
- sexualbrott – tillämpningen av den nya sexualbrottslagstiftningen
- människohandel
- narkotikabrott
- hatbrott
- påföljd för brott av ungdomar.

Antalet mål som har förts till Högsta domstolen

Riksåklagaren har under år 2006 överklagat 18 mål till Högsta domstolen. Det är ett högre antal än det föregående året. Ambitionen har också varit att öka antalet överklaganden.

Det är många faktorer som spelar in när det gäller att bedöma om ett mål lämpar sig för Högsta domstolens prövning. Det är viktigt att målet kan leda till ett prejudikat av mer allmänt värde och målet får inte avse en ren bevisvärderingsfråga eller ett avgörande som har betydelse endast i det överklagade målet. Det

gör att det finns begränsningar när det gäller vilka mål som är lämpliga för överklagande till Högsta domstolen. Antalet överklaganden kan därför variera mellan åren.

På samma sätt som för enskilda gäller numera att ett mål som riksåklagaren överklagat tas upp till prövning endast om Högsta domstolen beviljar prövningstillstånd. Högsta domstolen har i 4 mål under året avslagit riksåklagarens begäran om prövningstillstånd.

Det bör framhållas att antalet mål som riksåklagaren överklagar inte ger en heltäckande bild av riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen. En stor del av arbetet upptas av mål där riksåklagaren har ställningen som motpart till den dömde som har överklagat en hovrättsdom och där Högsta domstolen begär att riksåklagaren skall komma in med en svarskrivelse. Ofta avgörs frågan om prövningstillstånd först sedan riksåklagaren har svarat i målet. I de allra flesta fall där riksåklagaren har ansett att det inte har funnits skäl för prövningstillstånd har Högsta domstolen inte heller tagit upp målet till prövning. Antalet svarsskrivelser har under år 2006 uppgått till drygt 70.

Under året har riksåklagaren yttrat sig också i olika ärenden om resning till förmån för den tilltalade. Generellt sett har ärendena varit komplicerade och tagit stora resurser i anspråk. Dessutom har flera ärenden avgjorts där resningssökanden har vänt sig direkt till riksåklagaren med begäran att riksåklagaren skall inleda en ny förundersökning i ett redan avgjort mål eller ansöka om resning hos Högsta domstolen till förmån för den dömde.

Analys av hur riksåklagarens verksamhet i Högsta domstolen har påverkat rättsutvecklingen

Ett område som är prioriterat av regering och riksdag är bekämpningen av sexualbrott. Den 1 april 2005 trädde omfattande ändringar av sexualbrottslagstiftningen i kraft. Ett av de övergripande syftena med reformen är att förstärka skyddet för barn och ungdomar. Under året har ett antal mål som avsett sexualbrott mot barn, några efter överklagande av riksåklagaren, avgjorts av Högsta domstolen. Detta har bidra-

git till ledning för åklagarnas och domstolarnas tillämpning av den nya lagstiftningen.

Ett närliggande och också prioriterat område är bekämpningen av våldsbrott, särskilt sådana som riktar sig mot kvinnor och barn. I mål som avser dessa brott uppstår ofta frågor om trovärdighets- och tillförlitlighetsbedömningar. Riksåklagaren har i en svarskrivelse i ett mål som sin uppfattning anfört att det skulle vara värdefullt för åklagare och domstolar att Högsta domstolen tar upp ett sådant mål för att bekräfta eller förtydliga och utveckla den praxis som finns.

På olika sätt prioriteras bekämpningen av hatbrott. Högsta domstolen avgjorde 2005 ett uppmärksammat fall där riksåklagaren var klagande och som gällde den rättsliga bedömningen av en predikan vilken innehöll uttalanden mot homosexualitet och homosexuella. För att följa upp den domen har riksåklagaren överklagat ytterligare ett mål om hets mot folkgrupp. I det målet dömdes ett antal personer, som genom flygblad spridit kränkande uppgifter om homosexuella.

Ibland används spanings- och utredningsmetoder som innehåller vad man kallar provokativa åtgärder, t.ex. att en polisman infiltrerar brottsliga kretsar för att få fram bevisning om verksamheten. Metoderna är inte författningsreglerade men anses tillåtna under vissa förutsättningar. I syfte att skapa klara och tydliga rutiner som främjar en enhetlig, förutsebar och rätts säker tillämpning pågår ett arbete för att ta fram riktlinjer för åklagarnas hantering av provokativa åtgärder. Som ett led i det arbetet har riksåklagaren också överklagat en hovrättsdom, som avser bland annat den rättsliga betydelsen av att polisen använt sig av provokativa åtgärder i samband med utredningen av ett rån som riktats mot Nationalmuseum och då tre mycket värdefulla konstverk tillgreps. Prövningstillstånd har meddelats.

På det internationella området uppstår ofta tvistefrågor om förhållandet mellan svensk lagstiftning och internationella regler. Det gäller inte minst EG/EU-rätten. I Högsta domstolen finns för närvarande flera

mål som gäller bland annat om de svenska reglerna om privatinförsel av vin och andra svenska tullregler står i strid med gemenskrätsrättsliga regler. Även ett antal mål som gäller den svenska lotterilagstiftningens förenlighet med EG-rätten är för närvarande uppe för prövning i Högsta domstolen.

I följande avsnitt redovisas ett urval av de mål som förekommit i Högsta domstolen under året och som på olika sätt har eller kommer att få betydelse för rättstillämpningen.

Mål av större betydelse i Högsta domstolen under 2006

Avgjorda mål

Vållande till annans död

En sjuksköterska hade av misstag gett en tio gånger för stark dropplösning med resultat att patienten – en tre månader gammal flicka – avled. Hon åtalades för vållande till annans död. För sjukvårdspersonal finns ett särskilt disciplinärt ansvarssystem som hanteras av HSAN – Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd. En fråga i målet var om ansvaret för överdoseringen i första hand borde ha prövats av HSAN och inte av allmän domstol i straffrättslig ordning. Högsta domstolen konstaterade att när åtal väl har väckts påverkas den straffrättsliga bedömningen inte av det särskilda ansvarssystemet för hälso- och sjukvårdspersonal. I likhet med underinstanserna dömde Högsta domstolen sjuksköterskan för vållande till annans död till villkorlig dom.

Sexualbrott mot barn

1. Utgångspunkten för den nya sexualbrottslagstiftningen är att allvarliga sexuella handlingar, som t.ex. samlag, med barn under 15 år skall bedömas som våldtäkt, även om något hot eller våld inte har använts. Om brottet med hänsyn till omständigheterna undantagsvis är att anse som mindre allvarligt, skall gärningen i stället bedömas som sexuellt utnyttjande av barn.

Högsta domstolen har avgjort två mål som gäller samlag med barn under 15 år. Det ena målet gällde en

25-årig man som vid ett tillfälle i maj 2005 hade samlag med en 13-årig flicka. Flickan fyllde 14 år en månad senare. Mannen och barnet hade haft en relation under ett antal månader före samlaget. Något våld eller hot förekom inte. Hovrätten dömde mannen för sexuellt utnyttjande av barn till fängelse i sex månader. Riksåklagaren överklagade domen och yrkade att gärningen skulle bedömas som våldtäkt mot barn.

Det andra målet gällde en 24-årig man som vid ett tillfälle i juli 2005 hade samlag med en flicka som då var 14 år. De var endast flyktigt bekanta och hade som hastigast träffats vid ett par tillfällen i anledning av att mannen hade en relation med flickans mamma. Hovrätten konstaterade bland annat att flickan druckit alkohol i en inte obetydlig omfattning, vilket mannen också var medveten om. Hovrätten dömde mannen för våldtäkt mot barn och bestämde påföljden till fängelse i två år.

Högsta domstolen ansåg att gärningarna i båda fallen var att bedöma som sexuellt utnyttjande av barn och inte som våldtäkt. I det förra fallet fastställdes hovrättens domslut på fängelse i sex månader och i det senare sänktes straffet till fängelse i ett år.

Högsta domstolens domar gör det tydligt att man vid rubriceringen och gränsdragningen måste beakta samtliga omständigheter. De särskilda omständigheter som lyfts fram i förarbetena kan efter Högsta domstolens avgöranden inte anses helt uttömmande, utan bedömningen måste vara mer förutsättningslös. Högsta domstolen pekar dessutom på att det i förarbetena framhålls att våldtäkt skall reserveras för de allvarligaste sexualbrotten och att vad som anförs om en restriktiv tillämpning av bestämmelsen om sexuellt utnyttjande av barn måste läsas mot denna bakgrund.

2. Hovrätten hade dömt en tilltalad för våldtäkt mot barn och sexuellt utnyttjande av barn till fängelse i två år och sex månader. Domen omfattade brott mot fyra unga flickor i åldrarna 12–14 år. Den tilltalade dömdes för att ha haft samlag med tre av flickorna vid flera tillfällen och vid ett tillfälle med den fjärde flickan.

Minimistrafvet för våldtäkt mot barn är fängelse i två år. Riksåklagaren överklagade domen och yrkade straffskärpning. Syftet med överklagandet var att få vägledning när det gäller frågan om hur straffvärdet för den samlade brottsligheten skall bedömas vid upprepade fall av sexuella övergrepp mot barn.

Högsta domstolen ändrade hovrättens dom och dömde den tilltalade till fängelse i tre år och sex månader.

Högsta domstolen slår visserligen fast att brottslighetens upprepade karaktär inte alltid behöver vara en straffhöjande faktor, t.ex. om det är fråga om en sexuell relation med en tonåring som närmar sig femtonårsåldern och som präglas av full frivillighet och ömsesidighet. Men i det här fallet var det fråga om upprepade brott mot olika målsägande och då borde huvudprincipen gälla att flerfaldig brottslighet har ett högre straffvärde än ett enstaka brott.

Bevisvärdering i mål om sexualbrott

I mål om sexualbrott är det inte ovanligt att den huvudsakliga bevisningen består enbart av målsägandens berättelse. Frågor om trovärdighets- och tillförlitlighetsbedömningar är då ofta en mycket svår uppgift. Det finns i och för sig en väl etablerad praxis, grundad främst på domar av Högsta domstolen. Riksåklagaren har dock i en svarsskrivelse till Högsta domstolen uttalat att det särskilt för den här typen av mål är värdefullt för åklagare och domstolar att få tydliga hållpunkter för bevisvärderingen. Därför är det angeläget att Högsta domstolen med viss regelbundenhet tar upp mål av det här slaget för att ange riktlinjer för bedömningen.

Egenmäktighet med barn

Vid tvister mellan föräldrar om vårdnaden om barn händer det att en av föräldrarna reser bort med barnet och på det sättet skär av den andra förälderns möjligheter till kontakt med barnet. Det kan då bli fråga om att tillämpa straffbestämmelserna om egenmäktighet med barn i 7 kap. 4 § brottsbalken. Om föräldrarna gemensamt har vårdnaden, är den bestämmelsen till-

lämplig om en av föräldrarna "egenmäktigt bortför" barnet från den andra vårdnadshavaren.

I ett mål som avgjorts av Högsta domstolen hade en av föräldrarna med den andras samtycke rest på en kortare semestervistelse utomlands med barnen. Föräldern återförde inte barnen till Sverige utan lämnade kvar dem hos släktingar utomlands. Frågan var om han egenmäktigt fört bort barnen. Enligt Högsta domstolen hade han inte det, eftersom utresan ägt rum i samförstånd mellan föräldrarna. Åtalet ogillades.

Riksåklagaren har överklagat ett annat mål som också gäller gemensam vårdnad och där en av föräldrarna under ett veckoslut då barnet vistades hos honom rest utomlands med barnet utan att den andra föräldern kände till det. Prövningstillstånd har meddelats.

Gränsdragningen mellan stöld och snatteri

Två unga flickor tillgrepp under ett besök i ett köpcentrum varor från olika butiker. I några fall översteg det tillgripnas värde den nivå på 800 kr som i praxis är gränsen mellan snatteri och stöld, medan de andra tillgreppen gällde varor med ett lägre värde.

Hovrätten dömde flickorna för stöld när det gällde de tillgrepp som låg över snatteriogränsen och för snatteri i de övriga fallen. Riksåklagaren överklagade domen och yrkade att samtliga tillgrepp skulle bedömas som stöld. Högsta domstolen fastställde emellertid hovrättens dom.

Högsta domstolen framhöll att varje fullbordat butikstillgrepp skall bedömas som ett särskilt brott,

även om de tilltalade tagit varor från flera olika butiker. Vid butikstillgrepp, där omständigheterna ofta är likartade, är i allmänhet värdet av det tillgripna helt avgörande. En förutsättning för att ett butikstillgrepp skall bedömas som stöld, trots att värdet understiger snatteriogränsen, är enligt Högsta domstolen att det förelegat särskilda försvårande omständigheter, framför allt om tillgreppet ingått som ett led i en brottslig verksamhet som varit noga planlagd eller om tillgreppet på annat sätt präglats av särskild försåglagenhet. I det här fallet ansåg Högsta domstolen att det inte fanns några sådana försvårande omständigheter.

Utpressning med anknytning till ett MC-gäng

En person blev krävd på 300 000 kr av några medlemmar i en MC-klubb under förtäckt hot på det sättet att de var iförda sina klubbvästar och hänvisade till klubbtilhörigheten. Det fanns inte något som gav stöd för att kravet skulle vara befogat. Sedan 125 000 kr hade betalats gjordes polisanmälan.

Hovrätten dömde klubbmedlemmarna för grov utpressning till fängelse i ett år. Straffskalan för grov utpressning är fängelse från sex månader till sex år. Riksåklagaren överklagade domen och yrkade straffskärpning. Enligt riksåklagaren hade det varit fråga om utpressning i en organiserad och mycket svårbekämpad form samtidigt som utpressning utvecklats till en ren affärsidé hos MC-klubbarna. Högsta domstolen ansåg att det inte var bevisat att personerna i just detta mål hade deltagit i organiserad utpressning och fastställde därför straffet.

Penninghäleri

Gränserna för straffbelagd medverkan till att hjälpa någon som begått brott att tillgodogöra sig vinsterna från brottet – penninghäleri eller, med en annan beteckning, penningtvätt – är ganska oklara och det finns inte särskilt många rättsfall som behandlar gränsdragningen mellan lagligt och olagligt.

A hade stulit flera hundra tusen kronor i kontanter. Samma dag köpte han med 150 000 kr av de stulna kontanterna en bil. Hans fru, B, medverkade

vid köpet genom att utan tillstånd underteckna ägarbyteshandlingarna med sin mors namn. Handlingarna antedaterades så att det skulle framstå som om bilen köpts vid en tidpunkt som låg före stölden. Högsta domstolen dömde B för penninghäleri.

Vad gäller den principiellt viktiga frågan om det straffbara området för penninghäleri menade Högsta domstolen att syftet med antedateringen var att dölja kontanternas ursprung samt att B var medveten om detta när hon undertecknade anmälan till bilregistret med sin moders namn. Klart var också att hon genom sitt handlande främjat möjligheterna för A att tillgodogöra sig värdet av de stulna kontanterna och att detta, trots att B var gift med A, måste bedömas som otillbörligt.

Hets mot folkgrupp

År 2005 avgjorde Högsta domstolen ett uppmärksammat mål som gällde uttalanden mot homosexualitet och homosexuella som en pastor i Pingstkyrkan gjort under en predikan. Domen resulterade i ett frikännande, främst med hänsyn till Europakonventionens skydd för yttrandefrihet och religionsfrihet. Under år 2006 var ett mål med liknande frågeställningar uppe till bedömning. I det fallet hade några unga män som tillhörde en politisk ytterlighetsfraktion spridit flygblad på en gymnasieskola. I flygbladen stod bland annat att de homosexuellas promiskuösa leverne var en av de främsta orsakerna till HIV och AIDS och att homosexlobbyn drev en kampanj med syfte att avdramatisera och legalisera pedofili samtidigt som man från skolans sida medvetet försökte framställa homosexualitet som något normalt och bra.

Hovrätten friade männen med hänvisning till Europakonventionens bestämmelse om yttrandefrihet och Högsta domstolens avgörande i det förra målet. Sedan riksåklagaren överklagat hovrättens dom, dömde Högsta domstolen de tilltalade för hets mot folkgrupp.

Enligt Högsta domstolen var situationen vid spridningen delvis en annan än den i målet mot pingstpas-

tern. I det här fallet hade flygbladen delats ut till skolelever på ett sådant sätt att de inte själva kunde välja om de ville ta emot dem eller inte. En skola är normalt en miljö som är relativt skyddad från politiska eller liknande aktioner från utomstående personer och de tilltalade hade inte heller haft fritt tillträde till skollokaler. Deras syfte hade visserligen varit att initiera debatt mellan elever och lärare i en fråga av allmänt intresse – objektiviteten i undervisningen – och syftet var att förse eleverna med argument. Men det syftet hade lika väl kunnat uppnås utan nedsättande uttalanden om homosexuella. Högsta domstolen menade därför att det i det här fallet inte skulle strida mot Europakonventionen att döma de tilltalade i enlighet med åtalet.

Vapenbrott/tjänstefel

Ett mål där riksåklagaren var klagande gällde gränserna för en polismans möjligheter att i tjänsten hantera vapen som tagits i beslag. En kommissarie vid Stockholmspolisen hade med hänvisning till vikten av att kunna skydda sina informatörer i brottsliga kretsar låtit bli att anmäla och registrera flera vapen, bland annat olika automatvapen. Han gjorde gällande att detta var i överensstämmelse med polisens rutiner för informatörsverksamheten. På den punkten friades han av Högsta domstolen. Han hade också vid ett tillfälle använt vapnen vid en privat skjutövning. Dessutom hade han lämnat tillbaka ett automatvapen till en av sina informatörer för att förhindra att denne blev avslöjad. På dessa punkter dömdes han för vapenbrott och tjänstefel till villkorlig dom.

Utvisning

Enligt utlänningslagen kan en utlänning bli utvisad från Sverige om utlännen döms för brott till ett strängare straff än böter och om det finns anledning anta att han kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet i Sverige. Vid mindre allvarlig brottslighet har det varit osäkert vilken utredning som krävs för att man skall kunna konstatera risk för fortsatt brottslighet. Ibland har domstolarna avslagit åklagarens

yrkande om utvisning med hänvisning till att utlänningen inte tidigare blivit dömd för brott. Man har med andra ord ansett att utvisning i dessa fall kan komma i fråga först vid återfall.

Ett mål gällde en man som vistats i Sverige under cirka ett års tid och nu åtalades för tre snatterier och en stöld. Han var inte tidigare dömd för brott. Hovrätten avtog yrkandet om utvisning. Efter överklagande av riksåklagaren ändrade Högsta domstolen domen.

Det är alltså nu klarlagt att utvisning kan komma i fråga också vid mindre allvarlig brottslighet, om man kan konstatera att det finns risk för fortsatt kriminalitet trots att den åtalade inte tidigare har dömts för brott.

Hemlig teleavlyssning av en mobiltelefon med namnlöst kontantkort

Användning av hemlig teleavlyssning förutsätter att någon är skäligen misstänkt för brott. I det ligger ett krav på viss identifiering av den misstänkte, även om denne inte behöver vara känd till namnet.

Frågan i det här fallet var om den misstänkte var identifierad på ett sådant sätt att hemlig teleavlyssning fick användas. Under spaning hade polisen avlyssnat samtal mellan några kända misstänkta personer och innehavaren av ett namnlöst kontantkort. Denne hade vid samtalen använt sig av ett visst förnamn. Polisen hade också iakttagit en person som med största sannolikhet var innehavaren av kontantkortet och noterat hans signalement.

Med dessa uppgifter som grund gav tingsrätten tillstånd till hemlig teleavlyssning. Hovrätten gjorde samma bedömning. Allmänna ombudet överklagade beslutet.

Högsta domstolen konstaterade att det inte utan vidare kunde godtas som tillräcklig identifieringsuppgift att någon vid ett visst tillfälle använt ett kontantkort till mobiltelefon. I det här fallet fanns det emellertid ytterligare uppgifter, däribland det förnamn som den misstänkte använt sig av liksom ett signalement på honom. Identifieringen var därför tillräcklig. Högsta domstolen avtog överklagandet.

Mål som ännu inte är avgjorda

Förberedelse till grovt bedrägeri

För några år sedan moderniserades straffbestämmelserna om förberedelse till brott. Straffansvaret omfattade tidigare befattning med vissa specificerade föremål som dyrkar, sprängämnen, gift och liknande föremål. Numera gäller i stället en mer generell beskrivning – befattning med föremål som är särskilt ägnade att användas som hjälpmedel vid brott. Ett syfte är t.ex. att man skall kunna ingripa även mot hantering av datalagringsinformation som ingår som ett led i en brottsplan.

En person hade fotograferat svenska bankautomater och med fotografierna som underlag gjort en beställning i Rumänien av en knappsats och annan utrustning för avläsning av bankautomatkort (skimming). Utrustningen hade tagits i beslag innan den nått adressaten. Hade han gjort sig skyldig till förberedelse till grovt bedrägeri?

Tingsrätten och hovrätten ogillade åtalet. Visserligen hade den åtalade tagit befattning med fotografierna som lagrats i hans digitalkamera. Men fotografierna kunde inte i sig själva bedömas som föremål som var särskilt ägnade att användas som hjälpmedel vid brott. Han hade inte heller hunnit ta någon befattning med den från Rumänien införskaffade utrustningen, eftersom tullen ingripit innan den nått honom.

Riksåklagaren har överklagat den friande hovrättsdomen. Enligt riksåklagaren kan man inte bedöma fotografierna och beställning av utrustningen som skilda

En person har fotograferat bankomater och använt bilderna som underlag vid beställning av falska knappsatser.

från varandra. Därmed kan man inte heller isolera fotografiernas karaktär av brottsverktyg från beställningen av utrustningen samtidigt som beställningen av utrustningen visar hur långt brottsplanen hade avancerat.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd.

Arbetsmiljöbrott

En stuveriarbetare dödades under lossning av ett fartyg i Åhus hamn. Fartyget lossades med hjälp av en kran med skopa som hängde i en vajer. Skopan kom i svängning och klämde arbetaren mot lastrumsväggen. Enligt skyddsföreskrifterna skall en signalman finnas på plats när kranföraren inte har uppsikt över hela lastområdet. Signalmannen fungerar då som länk mellan kranföraren och stuvorna i lastrummet. I det här fallet fanns det inte någon signalman på plats som kunde varna för svängningen. Det konstaterades att hamnbolagets rutiner flera gånger brustit på den punkten.

Målet gäller om avsaknaden av en signalman har varit relevant för dödsfallet på ett sådant sätt att hamnbolagets VD, som kände till att man slarvade

med att utse signalman, skall dömas för arbetsmiljöbrott/vållande till annans död.

Sedan hovrätten friat VD, har riksåklagaren överklagat domen. Prövningstillstånd har beviljats.

Provokativa spaningsåtgärder

Den 22 december 2000 stals tre tavlor från Nationalmuseum – "Ung Parisiska" och "Konversation" av Renoir samt "Självporträtt" av Rembrandt. Tavlan "Konversation" togs i beslag den 5 april 2001 i samband med att polisen grep tre personer som försökte sälja den. De två övriga tavlorna var emellertid försvunna fram till dess att en man, BK, som 2005 greps i USA misstänkt för narkotikabrott förklarade att han hade "Ung Parisiska" i sin besittning samtidigt som han kunde medverka till att också "Självporträtt" återbördades. En kontakt etablerades i april 2005 mellan amerikansk och svensk polis. Det mynnade ut i ett beslut att låta mannen under polisens överinseende försöka få kontakt med innehavarna av tavlan och inleda förhandlingar med dem.

Förhandlingarna resulterade i att tavlan skulle överlämnas till BK i Köpenhamn mot att han betalade 245 000 US-dollar. Vid överlämnandet greps fyra personer. Samtliga åtalades för grovt häleri, men endast tre av dem ansågs skyldiga till brott. Hovrätten ansåg emellertid att de tilltalade hade utsatts för en uppenbart otillbörlig brottsprovokation och meddelade påföljdseftergift.

Riksåklagaren har överklagat domen och yrkar att de tre som befunnits skyldiga till brott skall dömas till fängelse. Riksåklagaren menar att den provokation som ägt rum inte i någon större utsträckning bör påverka straffmätningen. Under alla förhållanden har de provokativa åtgärderna inte varit av så uppenbart otillbörligt slag att det finns förutsättningar att meddela påföljdseftergift. Prövningstillstånd har beviljats.

Resningsärenden

Riksåklagaren har under året handlagt ett antal resningsärenden, dels i egenskap av motpart i ärenden hos Högsta domstolen, dels sedan personer som

dömts för brott begärt att riksåklagaren skall verka för att domen skall rivas upp. I många av ärendena aktualiseras frågan om de nya omständigheter som åberopas är sådana att förundersökningen skall återupptas och kompletterande utredningsåtgärder vidtas.

Förutsättningarna för att vidta kompletterande förundersökningsåtgärder bygger på de principer som Högsta domstolen lagt fast genom beslut i resningsärenden. Riksåklagarens praxis när det gäller att återuppta en förundersökning efter en lagakraftvunnen dom kan sammanfattningsvis uttryckas så att förundersökningen skall återupptas, om det framkommer nya omständigheter eller bevis som ger anledning till sådan grad av tvivel om en hovrättsdoms riktighet att det går att emotse ett bifall till en resningsansökan, om en kompletterande utredning bekräftar innehållet i det nya materialet.

I ett beslut den 7 juli 2006 (fallet Ulf) har chefsjustitieombudsmannen utvecklat sina synpunkter på förutsättningarna för att återuppta förundersökningen i resningsärenden. Riksåklagaren har därefter sett över och kompletterat rutinerna för handläggningen av sådana ärenden.

2.21 Sexuell exploatering av barn

Åklagarmyndigheten har i regleringsbrevet fått i uppdrag att höja kompetensen hos de åklagare som handlägger ärenden om sexuell exploatering av barn. Följande åtgärder har vidtagits under året inom områdena övergrepp mot barn, barnpornografi och människohandel.

Utbildning för åklagare om övergrepp mot barn ingår i Åklagarmyndighetens ordinarie utbildningsprogram (kursen Övergrepp mot barn del I–III). Utbildningen syftar till att ge åklagarna fördjupade kunskaper avseende våld och sexuella övergrepp mot barn.

På uppdrag av regeringen skall Åklagarmyndigheten tillsammans med Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket och Socialstyrelsen medverka till ytterligare etablering av försöksverksamheter med

samverkan under gemensamt tak vid utredningar kring barn som misstänks vara utsatta för allvarliga brott, t.ex. sexuella övergrepp och misshandel, s.k. Barnahus. Ett syfte med uppdraget är att de utredningar som görs i dessa fall skall vara anpassade till barnen. Ett annat syfte är att genom metodutveckling höja kvaliteten i utredningarna. I regeringsuppdraget ingår att utvärdera försöksverksamheterna. En delredovisning med bland annat beskrivning av verksamheterna har skett i juni 2006.

Åklagarmyndigheten har under året tagit fram en rättspromemoria som hjälpmedel för åklagare som handlägger ärenden rörande barnpornografibrott. Promemorians första del behandlar frågor som rör förundersökningen och rättegången. Den andra delen innehåller en redogörelse för domstolspraxis avseende barnpornografibrott.

Den stora ökningen av barnpornografi på Internet har medfört att det brottsutredande arbetet har blivit mer komplicerat. En utbildning i handläggning av barnpornografibrott har därför införts i utbildningen för åklagare om IT-brottslighet med bevisning i IT-miljö, som är en vidareutbildning tillgänglig för alla åklagare. Även åklagare vid de internationella åklagarkamrarna har deltagit i utbildningen. I Åklagarmyndighetens utbildningsprogram finns också en kvalificerad IT-brottsutbildning. Utbildningen riktar sig till kriminalpolis och åklagare som arbetar med brott som kräver särskild teknisk och metodmässig IT-kompetens.

I Europols regi ges varje år en tvåveckors utbildning om hur man bekämpar sexuell exploatering av barn på Internet. Svenska åklagare, huvudsakligen från de internationella åklagarkamrarna, deltar varje gång utbildningen ges och alla tillgängliga platser utnyttjas. 2006 deltog tre svenska åklagare i utbildningen.

I februari 2006 genomfördes den första utbildningen för åklagare, domare och advokater i ämnet människohandel. Utbildningen är gemensam för EU:s medlemsländer och planerades och genomfördes för Sveriges del av Åklagarmyndigheten och Domstolsverket. En ny kursomgång kommer att hållas under våren 2007. Vidare har åklagare från Åklagarmyndig-

heten under året föreläst om människohandel för åklagare, poliser och frivilligorganisationer både i Sverige och utomlands.

Åklagarmyndigheten medverkar i Samverkan mot trafficking, som är ett utvecklingspartnerskap inom den Europeiska socialfondens Equalprogram med syftet att motverka människohandel. Målet är bland annat att skapa en nationell modell för brottsutredningarna och för fortlöpande erfarenhetsutbyte mellan organisationerna. Inom ramen för partnerskapet har bland annat en hemsida skapats.

Åklagarmyndigheten har föreläst om människohandel för åklagare, poliser och frivilligorganisationer såväl i Sverige som utomlands. Bilden föreställer myndighetens representant (tredje från vänster) tillsammans med några av konferensdeltagarna i samband med en föreläsning i Ryssland.

3. Kompetensförsörjning

Sammanfattning

- Antalet anställda i Åklagarmyndigheten vid utgången av 2006 var 1 169, varav 808 åklagare och 361 administratörer. Antalet anställda har sedan 2005 ökat med 36 åklagare och 13 administratörer. Antalet årsarbetskrafter har ökat med 31 samtidigt som antalet faktiskt årsarbetande har ökat med 47.
- Andelen kvinnor var 63,3 procent, vilket är en ökning med 1,8 procentenheter sedan 2005. Andelen kvinnliga åklagare har ökat med 1 procentenhet. Andelen kvinnliga chefer har också ökat med 1 procentenhet och är nu 39 procent.
- Av myndighetens anställda var 11,3 procent födda utomlands eller hade minst en utlandsfödd förälder. Det är en ökning med 0,8 procentenheter sedan 2005.
- Sjukfrånvaron fortsatte att minska under 2006, och var i genomsnitt 3,32 procent, en minskning med 0,2 procentenheter.
- Säkerhetsarbetet har haft en hög prioritet även under 2006. Arbetet med att utveckla och förbättra säkerhetsrutinerna har fortsatt och myndighetens säkerhetsplan och krishanteringsplan har uppdaterats.
- En intern organisation för att ta hand om dem som utsatts för våld eller hot om våld har byggts upp.

- Vidta tidiga åtgärder för att få långtidssjuka att återgå i arbete
- Åklagarmyndigheten skall fortsätta att vara en av de mest attraktiva arbetsplatserna för jurister.

I de kommande avsnitten redovisas åtgärderna för att uppnå dessa mål.

Under 2006 har löneförhandlingarna inom ramen för RALS 2004–2007 avslutats. Förhandlingarna avser revision per den 1 januari 2006 samt 1 januari 2007. Lönepolitiken med en individuell och differentierad lönesättning har därigenom utvecklats vidare.

Mål för 2007

För arbetet med kompetensförsörjningen har Åklagarmyndigheten formulerat mål för 2007, vilka även är giltiga för de följande åren. De kommer dock att utvecklas i verksamhetsplanerna för 2008 och 2009. Målen innebär att Åklagarmyndighetens verksamhet skall bygga på medarbetarnas kompetens och engagemang. En god personalpolitik skall skapa en bra arbetsmiljö för medarbetarna. En aktiv och medveten arbetsfördelning skall ge möjlighet för alla medarbetare att utvecklas i sitt arbete. Alla medarbetare skall vidare garanteras en säker arbetsplats. Ledarskapet skall präglas av tillgänglighet och engagemang.

Dessa mål skall uppnås genom att:

- Formerna för personalens delaktighet i verksamhetens styrning samt samverkan med personalorganisationerna skall utvecklas.
- Andelen medarbetare som är långtidssjukskrivna på grund av arbetsrelaterade sjukdomar skall minska.
- Metoderna för att identifiera risker för hot och våld mot medarbetarna skall förbättras.
- Alla medarbetare skall ha kännedom om de säkerhetsplaner och regler som gäller vid arbetsplatsen.
- Alla medarbetare skall tillförsäkras stöd vid hot och våld.
- Samtliga chefer skall under året genomföra minst ett medarbetarsamtal med underställd personal.

3.1 Mål för kompetensförsörjningen

Under 2006 har det personalpolitiska arbetet fortsatt enligt det långsiktiga målet att i den nya organisationen skapa en enhetlig syn på kompetensförsörjningen i Åklagarmyndigheten.

Målen för kompetensförsörjningen är bland annat att:

- Öka de operativa personella resurserna
- Öka antalet medarbetare med annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk
- Uppnå en jämn könsfördelning vid rekryteringen av åklagare och administrativ personal
- Öka antalet kvinnliga chefer
- Minska sjukfrånvaron genom att stimulera till ökad friskvård

- Ytterligare åtgärder skall vidtas för att underlätta chefsrekryteringen. Likaså skall åtgärder vidtas för att öka andelen kvinnliga kammarchefer.
- Arbetet med att underlätta för medarbetarna att förena arbetet med föräldraskap skall fortsätta.
- Vid rekrytering skall hänsyn tas till regeringens krav på ökad etnisk och kulturell mångfald.
- De framtagna hälsonyckeltalen skall användas i verksamhetsuppföljningen under 2007 (redovisas under avsnitt 3.5).

3.2 Arbetsbelastning

Personalresurserna har i stort sett varit reellt oförändrade under den senaste femårsperioden. Rekryteringen av personal har påverkats av en ryckighet i anslagstilldelningen som försvårat en planerad effektiv kompetensförsörjning. Ena året har anslagssparandet och anslagskrediten inte fått utnyttjas, men andra år har överskott funnits i form av tillfälliga resurser.

Till 2006 hade myndigheten en ingående balans på 25 miljoner kronor. Samtidigt fanns en planeringsram i budgetpropositionen innebärande en anslagsnivåökning med 25 miljoner kronor för 2007. Med dessa förutsättningar rekryterades 71 nya åklagare, de flesta aspiranter. Ca 40 av dessa ersätter åklagare som

har slutat. Det tar nära tre år innan aspiranterna blir färdiga åklagare men de, liksom de övriga ca 60 åklagare som är under utbildning, räknas in i den personalökning som redovisas i avsnitt 3.6. Under den tid aspiranterna befinner sig under utbildning har de också en handledare, som avsätter tid för dem. De tillfälliga medlen användes till att anställa extra åklagare, pensionärer och beredningsjurister för att avlasta den ordinarie personalen. Den personalökning som redovisas måste ses mot denna bakgrund.

3.3 Jämställdhet

Åklagarmyndigheten och arbetstagarorganisationerna har under året arbetat med att ta fram en ny mångfalds- och jämställdhetsplan.

För att skapa goda förutsättningar för ett kommande chefskap har Åklagarmyndigheten bildat en chefsförsörjningsgrupp omfattande 16 yngre åklagare som har genomgått ledarskapsutbildning och administrativ utbildning under året. Vid sammansättning av gruppen har en jämn könsfördelning eftersträvat. Denna utbildningssatsning fortsätter under 2007 med ytterligare en grupp omfattande 16 åklagare. De första eleverna i gruppen har fått chefsbefattningar i form av vice kammarchefer och målsättningen är att

Under år 2006 rekryterades 71 nya åklagare, de flesta aspiranter. Bilden föreställer den aspirantgrupp som genomgick sin introduktionsutbildning på riksåklagarens kansli i september.

häften av gruppen skall ha fått en chefsbefattning (vice kammarchef) inom tre år.

Åklagarmyndigheten har under 2006 fortsatt arbetet med att underlätta för småbarnsföräldrar att förena föräldraskap och yrkesliv. Detta har skett bland annat genom diskussioner med domstolar

om sessionsplanering för att beakta småbarnsföräldrars situation. Kammarcheferna har vid planering av åklagarkammarens verksamhet beaktat reseplaneringen vid förhandling utanför kammarorten. Småbarnsföräldrars situation har även beaktats vid fördelning av jour- och beredskapstjänstgöring.

Som nämnts tidigare har Åklagarmyndigheten under 2006 rekryterat ett stort antal åklagaraspiranter. Kvinnor är i majoritet på juristutbildningarna runt om i landet, vilket även återspeglas i att en stor del av dem som söker sig till åklagaryrket är kvinnor. Under året har eftersträvat att det skall råda en balans mellan andelen nyrekryterade kvinnor och män.

Vid rekrytering av administrativ personal har Åklagarmyndigheten eftersträvat att förnygra gruppen administratörer. Även manliga åklagarsekreterare har anställts, även om kvinnor dominerar stort bland de sökande.

Arbetet med att effektivisera den externa rekryteringen har fortsatt under året. Det elektroniska rekryteringssystem som infördes 2005 har inneburit en ökad delaktighet för kammarcheferna i rekryteringen och i beslutet om vem som skall anställas på åklagarkammaren.

3.4 Integration, diskriminering och mångfald

Att öka den etniska och kulturella mångfalden inom åklagaryrket är ett långsiktigt arbete och är beroende av den etniska och kulturella mångfalden hos dem som genomgår juristutbildningen och bland dem som genomför notariemeriteringen. Intresset för juristyrken och specifikt för åklagaryrket måste skapas tidigt redan bland ungdomar på gymnasienivå.

I arbetet med att skapa intresse för åklagaryrket hos personer med annan etnisk och kulturell bakgrund har Åklagarmyndigheten varit representerad vid arbetsmarknadsdagar på de universitet där juristutbildningen finns.

Myndigheten har också fortsatt att genomföra informationsinsatser om åklagaryrket vid gymnasieskolor och högstadieskolor runt om i landet. En åklagarkammare i Stockholm har deltagit i ett projekt som syftar till att intressera ungdomar med invandrarbakgrund från ett antal gymnasieskolor i Stockholm för juridikstudier. Bland annat har besök vid en åklagarkammare genomförts med information om åklagaryrket som ett alternativ efter en juristexamen.

När det gäller den administrativa personalen har Åklagarmyndigheten rekryterat åtminstone fem nya medarbetare med utländsk bakgrund för fast eller kortare anställning. Med hänsyn till nuvarande åldersstruktur kommer ett betydande rekryteringsbehov att finnas de närmaste åren. Möjligheten att öka den etniska mångfalden i denna personalgrupp kommer därmed att öka.

Åklagarmyndigheten deltar sedan juni 2005 i ett mångfaldsprojekt tillsammans med sex andra myndigheter. Projektet syftar till att ge ökad kunskap om mångfald och att förebygga och motverka diskriminering genom att arbeta med attitydförändringar och strategier för mångfaldsarbetet. Under året har utbildnings- och informationsdagar genomförts inom ramen för projektet. Åklagarmyndigheten har vid dessa tillfällen deltagit med representanter från central och lokal nivå. Under 2006 har det genomförts fem hel-

Tabell 3.1 Antal och andel anställda efter etnisk bakgrund 2006, per personalkategori och kön

Bakgrund	Administratörer			Åklagaraspiranter			Åklagare			Samtliga
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	
Utrikes födda	4	12	16	1	1	2	4	14	18	36
Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar	1	9	10	-	1	1	5	5	10	22
Inrikes född med en inrikes och en utrikes född förälder	3	18	21	2	1	3	28	23	51	76
Inrikes född med två inrikes födda föräldrar	25	308	333	14	16	30	332	334	666	1 056
Totalt	33	347	380	17	19	36	369	376	745	1 190
Bakgrund	Administratörer			Åklagaraspiranter			Åklagare			Samtliga
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	
Utrikes födda	12,1%	3,5%	4,2%	5,9%	5,3%	5,6%	1,1%	3,7%	2,4%	3,0%
Inrikes födda med två utrikes födda föräldrar	3,0%	2,6%	2,6%	0,0%	5,3%	2,8%	1,4%	1,3%	1,3%	1,8%
Inrikes född med en inrikes och en utrikes född förälder	9,1%	5,2%	5,5%	11,8%	5,3%	8,3%	7,6%	6,1%	6,8%	6,4%
Inrikes född med två inrikes födda föräldrar	75,8%	88,8%	87,6%	82,4%	84,2%	83,3%	90,0%	88,8%	89,4%	88,7%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Antalet anställda avser bemanning i början av december 2006 och skiljer sig från de i kommande avsnitt angivna uppgifterna.
Källa: Statistiska centralbyrån

dagar i temat mångfald. Parallellt med detta har fyra tvärgrupper arbetat inom områdena rekrytering och karriärutveckling, medborgarperspektivet, ledarskap och grupputveckling samt utveckling av mätmetoder och styrinstrument.

Sammanlagt 272 av Åklagarmyndighetens medarbetare har genomgått utbildning i diskriminerings- och mångfaldsfrågor under året. Utbildning har bland annat

Åklagarmyndigheten deltar sedan juni 2005 i ett mångfaldsprojekt tillsammans med sex andra myndigheter. Bilden är tagen under en temadag i Rinkeby hösten 2006.

genomförts inom mångfaldsprojektet och inom grundutbildningen för åklagare samt på regionala samverkansmöten där samtliga medarbetare från flera åklagarkammare deltagit. Av dem som deltagit i utbildningarna var 166 kvinnor och 106 män. Det innebär att 22 procent av myndighetens anställda kvinnor och 25 procent av männen genomgått utbildning på området.

Av myndighetens anställda var 11,3 procent födda utomlands eller hade minst en utlandsfödd förälder. Det är en ökning med 0,8 procentenheter sedan 2005. Denna siffra är 1,9 procentenheter högre än i staten i övrigt, där motsvarande andel är 9,4 procent.

3.5 Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

Arbetsmiljöarbete

Utifrån Åklagarmyndighetens övergripande handlingsplan har åklagarkammarna upprättat egna handlingsplaner för arbetsmiljöåtgärder.

Arbetsmiljöarbetet har under 2006 framförallt inneburit satsningar inom fyra områden;

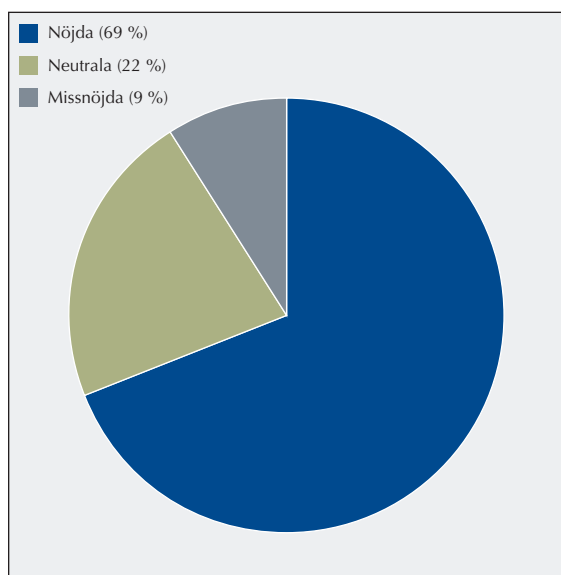
- Inrättande av en intern debriefingorganisation
- Utbildning av medarbetare i första hjälpen vid varje arbetsplats
- Framtagande och genomförande av en ny medarbetarenkät
- Tidiga åtgärder för att få långtidssjuka att återgå i arbete.

I likhet med 2004 och 2005 har en uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet genomförts. Uppföljningen riktade sig till kammarchefer samt företrädare för ST och Jusek. I svaren från cheferna framkom bland annat att:

- 90 procent anser att åklagarmyndighetens arbetsmiljöpolicy är känd på arbetsplatsen.
- 93 procent anser att åklagarmyndighetens handlingsplan för arbetsmiljöarbetet är känd på arbetsplatsen.
- 93 procent anser att det finns en tydlig fördelning av arbetsmiljöarbetsuppgifterna.

Vidare framkom i uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet att:

Diagram 3.1 Nöjd medarbetarindex 2006

- 76 procent av landets åklagarkammare har arbetsplatsträffar minst en gång i månaden.
- 62 procent av landets åklagarkammare har genomfört arbetsmiljöronder under året.

Under året har en partsammansatt arbetsgrupp arbetat med att ta fram en ny medarbetarenkät som genomfördes under oktober 2006. Enkäten innehåller ett "nöjd medarbetarindex" (NMI) som underlättar överblicken av hur medarbetarna upplever sin arbetsmiljö inom Åklagarmyndigheten.

Resultatet av medarbetarenkäten utgör ett viktigt underlag för Åklagarmyndighetens arbetsmiljöarbete både på central och på lokal nivå.

Nöjd medarbetarindex, NMI, bygger på en modell där vissa nyckelfrågor speglar myndighetens värderingar. Utifrån dessa värderingar görs en enkät med frågor, så kallade påverkansfaktorer, som täcker in områden som påverkar nyckelfrågorna, såsom ledarskap, kompetensutveckling, delaktighet, uppskattning, arbetsmiljö och målsättningar.

I medarbetarenkäten framkom ett sammanvägt NMI för Åklagarmyndighetens alla anställda på 69 procent. Detta bedöms vara en relativt hög siffra jämfört med andra motsvarande undersökningar. Vidare framgick följande i enkäten:

- 77 procent av de svarande har haft medarbetarsamtal under de senaste tolv månaderna.
- 88 procent känner till planen för hantering av hot- och våldshändelser.
- 75 procent av de svarande anser att arbetsplatsträffar är ett bra forum för information och delaktighet.
- 79 procent är stolta över att arbeta på Åklagarmyndigheten.

Den fortsatt höga arbetsbelastningen i myndigheten återspeglas även i enkätsvaren. Endast 29 procent av åklagarna och 57 procent av administratörerna svarar att de hinner med att utföra sina arbetsuppgifter på ordinarie arbetstid.

Tabell 3.2 Total sjukfrånvaro 2004–2006 per kön och åldersgrupp (procent av möjlig närvaro)

	2004	2005	2006
Alla anställningar	4,0	3,5	3,3
Alla män	1,9	1,6	2,0
Alla kvinnor	5,4	4,8	4,1
Alla yngre än 30 år	2,5	1,3	1,7
Alla mellan 30 och 49 år	3,0	3,1	2,7
Alla 50 år och äldre	5,3	4,3	4,4
Alla män yngre än 30 år	0,3	0,2	0,7
Alla män mellan 30 och 49 år	1,4	1,2	1,7
Alla män 50 år och äldre	2,6	2,2	2,5
Alla kvinnor yngre än 30 år	3,6	1,7	2,0
Alla kvinnor mellan 30 och 49 år	4,0	4,3	3,3
Alla kvinnor 50 år och äldre	7,0	5,6	5,5

En satsning har genomförts för att öka kunskapen om första hjälpen hos alla medarbetare. I satsningen har också ingått att personer utbildade i första hjälpen skall finnas på varje åklagarkammare. Utbildning har genomförts lokalt i organisationen och vid 72 procent av landets åklagarkammare finns personer med utbildning i första hjälpen.

Under året har Åklagarmyndigheten tillsammans med flera statliga myndigheter fortsatt det gemensamma arbetet med hälsobokslut. Man har enats om ett antal nyckeltal som ingår i hälsobokslutet och där myndighetsjämförelser kommer att kunna göras. Arbetet slutfördes under senare delen av 2006 och resulterade i en rapport.

Under 2006 har Åklagarmyndigheten antagit en handlingsplan för friskvårdsarbetet. Ett seminarium

Under Åklagarmyndighetens hälsomånad fick medarbetarna på riks-åklagarens kansli bland annat möjlighet att prova på fäktning.

för de friskvårdsansvariga har ägt rum och en hälsomånad med olika friskvårdsaktiviteter har genomförts i hela myndigheten.

Sjukfrånvaro

Åklagarmyndighetens sjukfrånvaro fortsatte att minska under 2006 från en redan låg nivå. Sjukfrånvaron för alla anställda var 3,32 procent, en minskning med 0,2 procentenheter. Myndighetens mål att särskilt minska sjukfrånvaron bland kvinnor har lyckats och minskningen är drygt 0,7 procentenheter.

Säkerhet och krishantering

En prioriterad arbetsmiljöfråga är våld och hot om våld mot personalen. Åklagarmyndigheten har arbetat aktivt med säkerhets- och krishanteringsfrågor internt, men också i samverkan med övriga rättsvårdande myndigheter. I medarbetarenkäten anger 12 procent av åklagarna att de utsatts för våld eller hot om våld under året. Ett flertal hotsituationer har krävt omfattande åtgärder från myndighetens sida för den enskilde och i vissa fall även för den enskildes familj.

Arbetet med att utveckla och förbättra säkerhetsrutiner har fortsatt under 2006. Myndighetens säkerhetsplan och krishanteringsplan har uppdaterats. Under året har Åklagarmyndigheten tillsammans med Ekobrottsmyndigheten genomfört ett säkerhetsseminarium. Vid seminariet deltog kammarchefer och säkerhetsansvariga vid respektive åklagarkammare. Mötet syftade till att skapa en gemensam plattform för säkerhetsarbetet inom respektive myndighet, särskilt inom områdena hotande grupperingar i samhället, grunder för hotbilda-bedömningar, agerandet vid krishändelser samt inriktningen av säkerhetsarbetet. Åklagarmyndigheten har under året bjudit in åklagare som varit utsatta för våld eller hot om våld till diskussion, för att förbättra rutiner och åtgärder i det förebyggande säkerhetsarbetet, men även för att förbättra rutiner och åtgärder när man drabbats.

Vidare lades riktlinjer fast för hur krisberedskap vid respektive arbetsplats skall regleras. Detta arbete innebär att det numera, utöver säkerhetsplaner, även

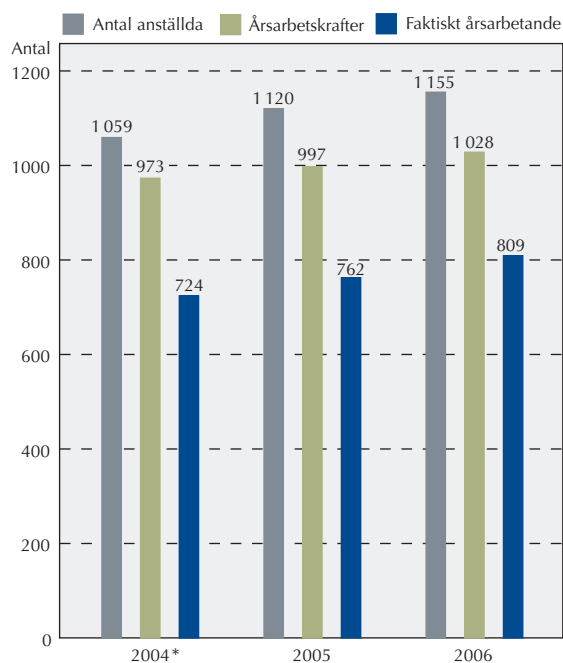

finns krishanteringsplaner vid respektive åklagarkammare, utvecklingscentrum och riksåklagarens kansli med en för myndigheten gemensam struktur på planverket som reglerar det säkerhetsfrämjande arbetet.

Under året har arbetet med att bygga upp en intern organisation för att ta hand om dem som utsatts för våld eller hot om våld fortsatt. Debriefingledarna har under året besökt samtliga åklagarkammare och informerat om debriefing och debriefingorganisationen. Under 2006 har ett antal debriefingsamtal genomförts för dem som utsatts för hot eller våld. För att skapa en tillräcklig geografisk täckning har en ny debriefinggrupp påbörjat sin utbildning under hösten 2006. Åklagarmyndigheten har i dag 17 aktiva debriefingledare.

Diagram 3.2

Genomsnittligt antal anställda, faktiskt årsarbetande och årsarbetskrafter under 2004–2006

Antal anställda = genomsnittet av antalet anställda vid slutet av varje kvartal

Årsarbetskrafter = antalet anställda omräknat till helårsarbetskrafter minskat med längre sjuk- och tjänstledigheter

Faktiskt årsarbetande = antalet anställda omräknat till helårsarbetskrafter minskat med semester och alla ledigheter

* Redovisningsprinciperna har ändrats. I siffrorna för 2004 och tidigare ingår inte åklagaraspiranter

3.6 Personalstatistik

Anställda, årsarbetskrafter och faktiskt årsarbetande

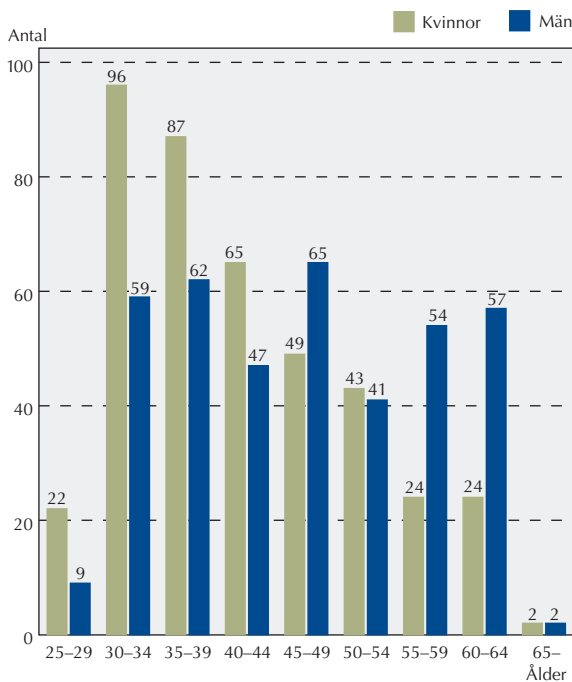
Åklagarmyndigheten hade den 31 december 2006 1 169 anställda, varav 808 åklagare och 361 administratörer. Antalet anställda har sedan 2005 ökat med 36 åklagare och 13 administratörer. Vid årets slut fanns 36 åklagaraspiranter vid myndigheten. Antalet årsarbetskrafter har ökat med 31 jämfört med 2005 samtidigt som antalet faktiskt årsarbetande har ökat med 47. Ökningen av antalet faktiskt årsarbetande förklaras dels av fler anställda, dels av minskad sjukfrånvaro. Under året har extra åklagare tjänstgjort med varierande tjänstgöringstid. Dessa har främst tagits in för att täcka upp vid föräldraledigheter och långtidssjukdomar men även som utbytestjänstgöring med domstolsväsendet. Vid utgången av 2006 tjänstgjorde 29 extra åklagare vid myndigheten. Ett antal beredningsjurister har varit anställda under vanligtvis sex månader. Vid utgången av 2006 fanns fem beredningsjurister anställda. Antalet delpensionärer (PA 03) omräknat till heltider motsvarar 12,3 årsarbetskrafter, varav 3,1 är administrativ personal och 9,2 åklagare.

Personalstruktur och personalrörlighet

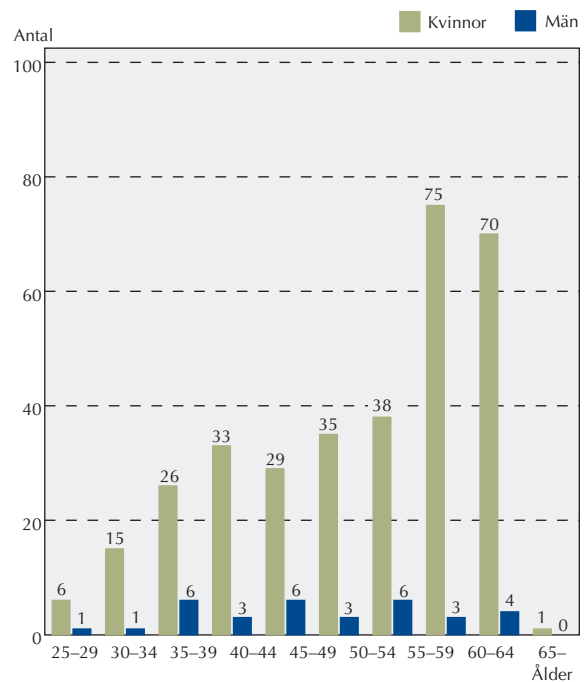
Sammanfattningsvis kan för 2006 konstateras att

- Av Åklagarmyndighetens anställda var andelen kvinnor 63,3 procent, vilket är en ökning med 1,8 procentenheter sedan 2005. Andelen kvinnliga åklagare har ökat med 1 procentenhet, vilket innebär att fördelningen mellan kvinnliga och manliga åklagare nu är 51 respektive 49 procent. Den administrativa personalen bestod i likhet med tidigare år till huvuddelen av kvinnor.
- Åldersstrukturen inom Åklagarmyndigheten har inte förändrats nämnvärt jämfört med 2005. Den lilla förändring som skett är på den administrativa sidan, där ett antal yngre administratörer har anställts. De beredningsjurister som tjänstgjort under året har också påverkat åldersstrukturen bland administratörerna marginellt.

Diagram 3.3
Ålders- och könsfördelning för åklagare
(antal anställda 2006-12-31)

Diagram 3.4
Ålders- och könsfördelning för administrativ personal
(antal anställda 2006-12-31)

Tabell 3.3 Personalekonomiska nyckeltal 2004–2006

	2004	2005	2006
Medelålder (år)			
Administrativ personal	51	52	49
Kvinnor	51	52	50
Män	48	48	46
Åklagare	46	44	44
Kvinnor	43	41	42
Män	47	46	46
Medellön (kr/mån)			
Administrativ personal	22 600	23 513	24 260
Åklagare	38 600	38 200	39 750
Tjänstledighetsdagar/anställd	25,2	21,0	22,3

- Andelen kvinnliga chefer har ökat med 1 procentenhet och är nu 39 procent. Av Åklagarmyndighetens chefsadministratörer är samtliga kvinnor. De nyrekryterade chefsadministratörerna har i de flesta fall högskoleutbildning.
- Medelåldern är för åklagare 44 år, för män 46 år och för kvinnor 42 år.

- Medelåldern för den administrativa personalen är 49 år, för män 46 år och för kvinnor 50 år.

Under året har 71 åklagare anstälts och 43 lämnat Åklagarmyndigheten. 12 åklagare slutade med ålderspension och 31 av annan anledning. Av de senare har 16 lämnat organisationen för arbete vid Ekobrottsmyndigheten och resterande 15 har gått till annan verksamhet.

Under 2006 antogs 49 åklagaraspiranter, varav 21 män och 28 kvinnor. Utöver detta tillfördes organisationen 22 åklagare, 14 från Domstolsverket, 5 från Ekobrottsmyndigheten, 1 från Kronofogdeorganisationen och 2 från annan verksamhet.

Annat frånvaro än sjukfrånvaro

Föräldraledigheterna uppgick under året till 12 970 dagar, vilket motsvarar 36 årsarbetskrafter. Under 2005 var dessa ledigheter 10 041 dagar. En ökning av föräldraledigheterna motsvarande 8 årsarbetskrafter har därmed skett.

Annan tjänstledighet under 2006 uppgick till 15 630 kalenderdagar, vilket motsvarar 43 årsarbetskrafter. Detta är en minskning med ca 4 årsarbetskrafter jämfört med föregående år. Här inryms främst ledigheter för vård av barn. Under 2006 har 21 personer varit lediga för att prova annan anställning.

Sammantaget innebär detta att ledigheterna totalt under 2006 har ökat med cirka 4 årsarbetskrafter jämfört med verksamhetsåret 2005.

3.7 Utbildning

Antalet utbildningsdagar för åklagare är detsamma som föregående år, i genomsnitt 9 dagar per anställd. Den administrativa personalen har i genomsnitt deltagit i drygt 3 utbildningsdagar per anställd. Dessa siffror är något lägre än vad som var målsättningen för 2006 års utbildning. Under höstterminen minskades antalet ordinarie utbildningstillfällen för att bereda plats åt utbildning i det nya IT-systemet Cåbra. Denna utbildning startade dock inte förrän i januari 2007, beroende på att införandet av systemet försenats.

Åklagarutbildning

I september 2006 antogs en ny utbildningsplan, som anpassats till den nya organisationen och där vissa nyheter införts. Åklagare under utbildning skall t.ex. ges tillfälle att tjänstgöra vid ett utvecklingscentrum och föredra och ge förslag till beslut i överprövningsärenden. De skall också få möjlighet att praktisera vid en internationell åklagarkammare. Vidare är i princip all vidareutbildning och specialistutbildning tillgänglig för samtliga kammaråklagare.

Grundutbildning

Under 2006 har de obligatoriska grundutbildningarna Åklagarkurs I-IV genomförts som planerat, en gång under våren och en gång under hösten. 35 åklagare har avslutat sin grundutbildning.

Vidareutbildning

Under året har en stor vidareutbildning – Brottmålsdagen – genomförts i form av ett gemensamt arrangemang mellan Domstolsverket, Advokatsamfundet och Åklagarmyndigheten. Från vardera yrkesgruppen deltog ca 100 personer. Samarbete i denna form mellan yrkesgrupperna kommer att fortsätta.

Paneldebatt under Brottmålsdagen 2006. Från vänster: Justitiekansler Göran Lambertz, hovrättslagman Staffan Levén, överåklagare Lisbeth Johansson, och advokat Tomas Nilsson.

Kurserna Förundersökningsledning och -styrning, Inhämtande av bevis och bevissäkring, Förhöret samt IT-brottskursen har genomförts en gång per termin.

I samverkan med Ekobrottsmyndigheten har Åklagarmyndigheten under 2006 planerat en helt ny utbildning kallad Åklagaren i rättssalen. Den kommer dels att handla om åklagarrollen i processen, dels om olika tekniska hjälpmedel. Kursen ges under 2007.

Bedrägeri och närliggande brott kommer att bli föremål för en helt ny utbildning under 2007. Planering och projektering av utbildningen har skett under 2006 med syfte att den dels skall ge goda kunskaper på området, dels för att implementera den s.k. Västmanlandsmodellen och annan utvecklingsverksamhet.

Utbildning för ungdomsåklagare har hållits vid två tillfällen och dessa har dessutom fått en utbildningsdag kring det nya påföljssystemet för ungdomar.

Då arbetsmiljöbrotten fr.o.m. den 1 januari 2007 skall handläggas av miljöåklagarna har dessa deltagit i dels en tredagarskonferens med poliser, arbetsmiljöjurister och arbetsmiljöinspektörer, dels en utbildning i arbetsmiljöjuridik i tre dagar. Konferenserna anordnades i samverkan med Rikspolisstyrelsen och Arbetsmiljöverket.

En helt ny handledarutbildning har tagits fram och genomförts en gång under hösten.

Åklagarmyndigheten har även tagit fram och hållit en utbildning i skadestandsfrågor för åklagare. De åklagare som har deltagit skall sedan genomföra utbildning vid sina respektive åklagarkammare under 2007.

Specialistutbildning

Specialistkurserna Narkotikabrott, Övergrepp mot barn, Övergrepp mot kvinnor och Samhällshotande grupperingar har genomförts en gång per termin.

Härutöver har åklagare deltagit i den grundläggande sexveckors ekobrottskurs som Ekobrottsmyndigheten anordnat. Åklagare har vidare deltagit i den grundläggande miljöbrottskursen som anordnats och genomförts av Polishögskolan i samverkan med Uppsala universitet. Kursen omfattar fyra veckor. Fyra åklagare har också deltagit i en åttaveckors kurs om IT-brottslighet anordnad av Polishögskolan.

Åklagare vid de internationella åklagarkamrarna har getts möjlighet att delta i konferenser och seminarier i Sverige och utomlands. Detta redovisas i avsnitten 2.18 och 2.19.

Tvådagarsutbildningar har genomförts för alla mängdbrottspecialister och kammarchefer.

Administrativ utbildning

Den nystartade administrativa utbildningen har endast pågått ett drygt halvår och kommer att få än större genomslag under 2007.

Under året genomfördes introduktionskurser för nyanställda administratörer, en grundutbildning för åklagarsekreterare, en juridisk utbildning för beredningssekreterare, ett flertal utbildningar inom ekonomi- och personaladministration samt en särskild utbildning för chefsadministratörer. Flera kurser har hållits gemensamt för kammarchefer och administratörer, bland annat gällande ledning och styrning samt Human Resource Management.

I september 2006 genomfördes den allra första omgången av en helt ny grundutbildning för administratörer i Åklagarmyndigheten.

4. Ekonomiskt resultat

Sammanfattning

- Utgifterna för 2006 uppgick till 889 miljoner kronor, vilket resulterade i ett underskott på 1 miljon kronor.
- De totala kostnaderna har ökat med 75 miljoner kronor, varav 74 miljoner är personalkostnader. Av dessa avser 19 miljoner kronor ökningen av antalet anställda.

4.1 Anslag och utgifter

De ekonomiska förutsättningarna för Åklagarmyndigheten för 2006 var ett anslag på 862 miljoner kronor samt ett anslagssparande från 2004 och 2005 på 25 miljoner kronor. Anslagssparandet från 2004 hade tidigare förts till regeringens disposition men återfördes till Åklagarmyndigheten under 2006. Anslaget för 2006 innebär en oförändrad nivå i förhållande till 2005 men med en uppräknings för pris- och löneökningar med 13 miljoner kronor. Som ett villkor för anslaget angavs i regleringsbrevet för 2006 att minst 5 miljoner kronor av anslaget skulle användas för att ytterligare effektivisera miljöbrottsbekämpningen.

Möjligheten att utöver årets anslag utnyttja anslagssparandet har inneburit att Åklagarmyndigheten kunnat säkerställa en långsiktig personalförsörjning och på så sätt möta de stora personalavgångar som sker under de kommande åren. Under året har möjlighet funnits till viss överrekrytering genom tidigareläggning av ersättare för kända avgångar samt för viss tillfällig överbemanning för att kompensera resursbortfall för olika typer av ledigheter som inträffar under året.

Åklagarmyndigheten har i budgetunderlaget för 2007–2009 yrkat medel för 85 nya åklagare för att förstärka brottsbekämpningen inom ett antal prioriterade områden. Genom uppräknings av anslaget för 2007 med 25 miljoner kronor har Åklagarmyndigheten under 2006 påbörjat denna satsning genom att inrätta och tillsätta 20 nya befattningar för kvalificerade åklagare för att förstärka bekämpningen inom områdena mängdbrott och familjerelaterat våld.

Under året har stora resurser avdelats, dels för den ökade satsningen på miljöbrotten, dels för ett antal

stora projekt som regeringen uppdragit åt myndigheten att genomföra och som inte åtföljts av anslagsmedel. De större projekten är Barnahus, se avsnitt 2.10, och ett påföljdsgranskningsprojekt.

Utgifterna, dvs. avräkningen mot anslaget, uppgick vid året slut till 889 miljoner kronor, vilket innebär ett underskott i förhållande till anslagsmedlen. Anslagskrediten utnyttjades därmed med knappt 1 miljon kronor.

Av **tabell 4.1** framgår budget och utgifter för verksamheten vid åklagarkamrarna, vid utvecklingscentrumen, vid riksåklagarens kansli och för den myndighetsgemensamma verksamheten. Den myndighetsgemensamma verksamheten omfattar utgifter för hela myndigheten, varav de största är utgifter för lokaler, central utbildning, jour och beredskap samt IT-utveckling, IT-förvaltning och IT-utrustning.

Tabell 4.1 Utgiftsutfall 2006 (tkr)

	Budget	Utfall	Utgående balans
Åklagarkamrarna	642 300	632 009	10 291
Utvecklingscentrumen	38 364	34 655	3 709
Riksåklagarens kansli	77 523	78 866	-1 343
Myndighetsgemensamma utgifter	129 552	143 146	-13 594
Totalt	887 739	888 676	-937

Planeringen för 2006 och den ekonomiska prognosen i januari månad beräknades för Åklagarmyndigheten sluta på ett nollresultat i förhållande till tillgängliga medel. Under året har osäkerhet gällt avseende tidpunkten för driftsättningen av IT-systemet Cåbra. I samband med driftsättningen skall lån tas upp och börja amorteras. Utvecklingsarbetet av systemet har dock, för att säkra kvaliteten på överförda uppgifter, försenats och driftsättningen har senarelagts till 2007 vilket innebär att utgifterna inte har påverkat anslagsutfallet för 2006.

Av tabellen framgår att de totala utgifterna för Åklagarmyndigheten nästan överensstämmer med den prognos som gjordes i början av året. Åklagarkamrarnas utgifter består till cirka 90 procent av personal-

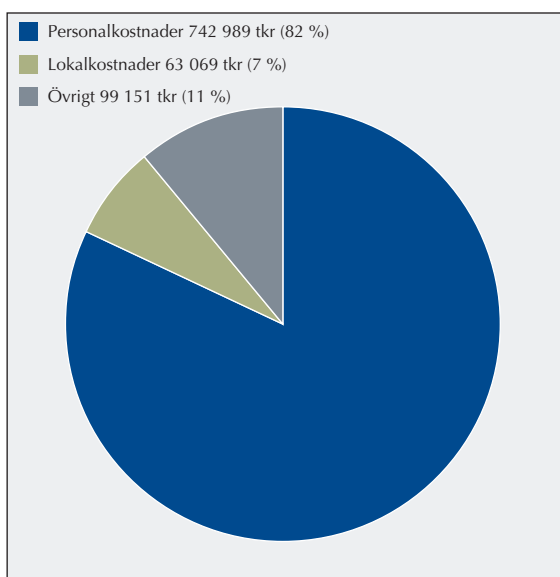

kostnader och på grund av personalrörlighet under året kan planerade lönedel inte utnyttjas fullt ut.

För att kunna avsätta så stor del som möjligt av anslaget till den operativa verksamheten vid kamrarna hade en minusbudget beslutats för den myndighetsgemensamma verksamheten och verksamheten vid riksåklagarens kansli. Den centrala verksamheten har, till skillnad från kammarverksamheten, ett antal andra utgiftsområden än enbart personalkostnader. Den är därmed en regulator som under året anpassas så att det planerade ekonomiska resultatet för myndigheten totalt kan uppnås.

Överskottet i budgeten för utvecklingscentrumen kan hänföras främst till den budget på 5 miljoner kronor som reserverades för en utökad miljöbrottsbekämpning. Den sena styrningen av anslaget, som framgick först i samband med regleringsbrevet för 2006, har inneburit att flera aktiviteter har planerats och delvis genomförts. Många av dessa aktiviteter har emellertid inte kunnat avslutas under 2006 utan kommer att avslutas under 2007. Av de medel som avsatts för miljöinsatserna har 1,7 miljoner kronor förbrukats 2006 och resten av medlen utgör en ingående balans för utvecklingscentrumen.

Diagram 4.1 Kostnadsfördelning

Tabell 4.2 Kostnader och intäkter 2004–2006 (tkr)

År	Kostnader	Intäkter
	Löpande priser	Löpande priser
2004	832 795	823 208
2005	830 673	837 900
2006	905 209	901 159

4.2 Kostnader och intäkter

Kostnader

De totala kostnaderna för 2006 har ökat med 75 miljoner kronor i förhållande till 2005. Jämfört med 2005 har personalkostnaderna, lokalkostnaderna samt avskrivningar och nedskrivningar ökat, medan övriga driftkostnader och finansiella kostnader har minskat. I diagram 4.1 redovisas kostnadsfördelningen 2006 för personal, lokaler och övriga kostnader.

Personal

Personalkostnaderna har ökat med drygt 74 miljoner kronor i förhållande till 2005. Av ökningen avser 56 miljoner kronor löner, 3 miljoner utbildning, drygt 7 miljoner premier för uppsagd personal och för pensionsavsättningar samt resten mindre ökning inom ett antal andra områden som rör personalen. Ökningen av lönekostnaderna avser lönerrevisionen, jour- och beredskapsorganisationen samt den personalökning, både genom tillsvidareanställningar och genom tillfälliga anställningar, som beskrivits ovan.

Lokaler

Lokalkostnaderna har ökat med knappt 2 miljoner kronor i förhållande till 2005. Förutom den årliga indexuppräkningen av hyrorna avser ökningen den utökade lokalytan samt åtgärder för att förbättra säkerheten som gjorts i ett antal lokaler.

Vid utgången av året disponerade Åklagarmyndigheten en lokalyta på 37 039 kvadratmeter. Lokalytan har ökat med drygt 1 000 kvadratmeter. Trots förtätningar och andra effektiviseringar i lokalerna har utökningar varit nödvändiga för att kunna ta emot det ökade

Vid utgången av året disponerade Åklagarmyndigheten en total lokal-
yta på 37 039 kvadratmeter. Bilden visar den fastighet där Åklagar-
kammaren i Linköping har sina lokaler.

antalet anställda under året. Ytan per anställd har emel-
lertid minskat något och är idag 31,7 kvadratmeter.

Övrigt

För övriga kostnader har en marginell ökning för
avskrivningar skett med drygt 1 miljon kronor.

Intäkter

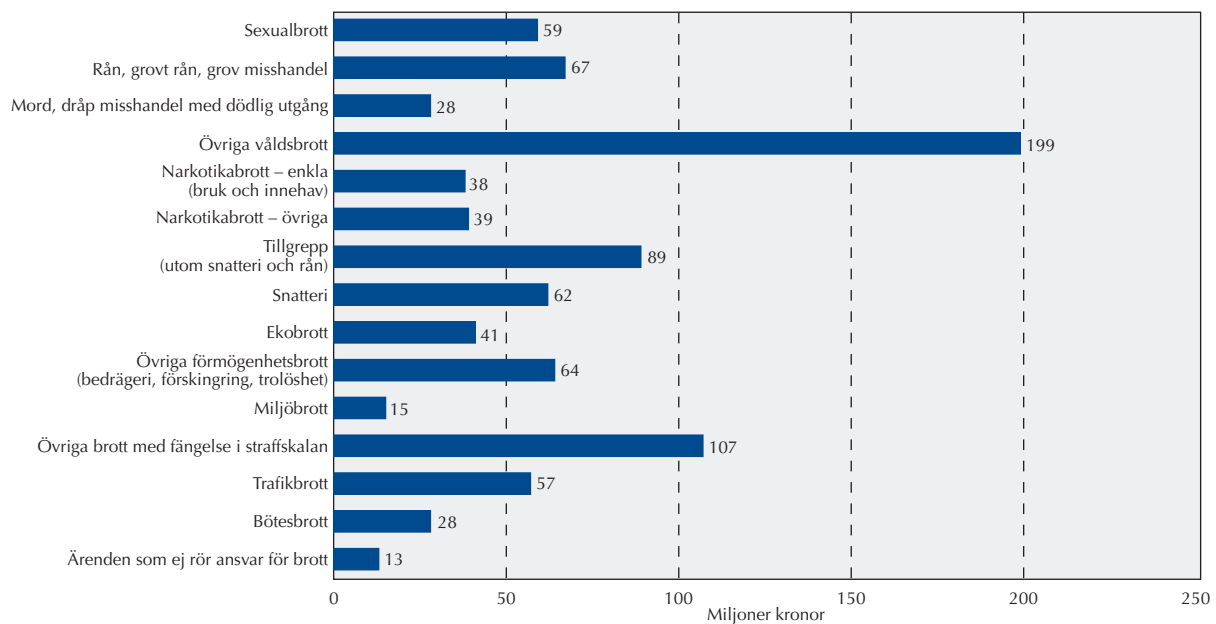
Intäkterna har ökat med drygt 63 miljoner kronor i
förhållande till 2005. Detta beror till största delen på
en ökning av anslagsbelastningen, men även på en
ökning av intäkter av avgifter och andra ersättningar

samt intäkter av bidrag. Den största ökningen av
bidragsintäkterna avser dels de bidrag med 1,5 mil-
joner kronor som erhållits från Kammarkollegiet för
tillfälligt stöd för nyanställningar, dels 5 miljoner
kronor för att vidta åtgärder som rör hedersrelaterade
brott mot ungdomar, se avsnitt 2.8. Av dessa har 3,5
miljoner kronor utnyttjats under året.

4.3 Kostnader och intäkter per brottsgrupp

Åklagarna har redovisat sin arbetade tid uppdelad på
15 brottsgrupper under maj och september 2006.
Den tid som används för direkt operativ verksamhet
samt övrig tid redovisades per brottsgrupp. Brott-
grupperna avser brottsmisstankar och var och en av
grupperna omfattar ett antal brottskoder för brott
som är närbesläktade. Så har t.ex. alla bötesbrott hän-
förts till en grupp, alla trafikbrott till en annan, alla
sexualbrott till ytterligare en annan osv. Myndighe-
tens totala kostnader har fördelats på brottsgrupperna
i proportion till utfallet i tredredovisningen.

Diagram 4.2 Total kostnad per brottsgrupp 2006

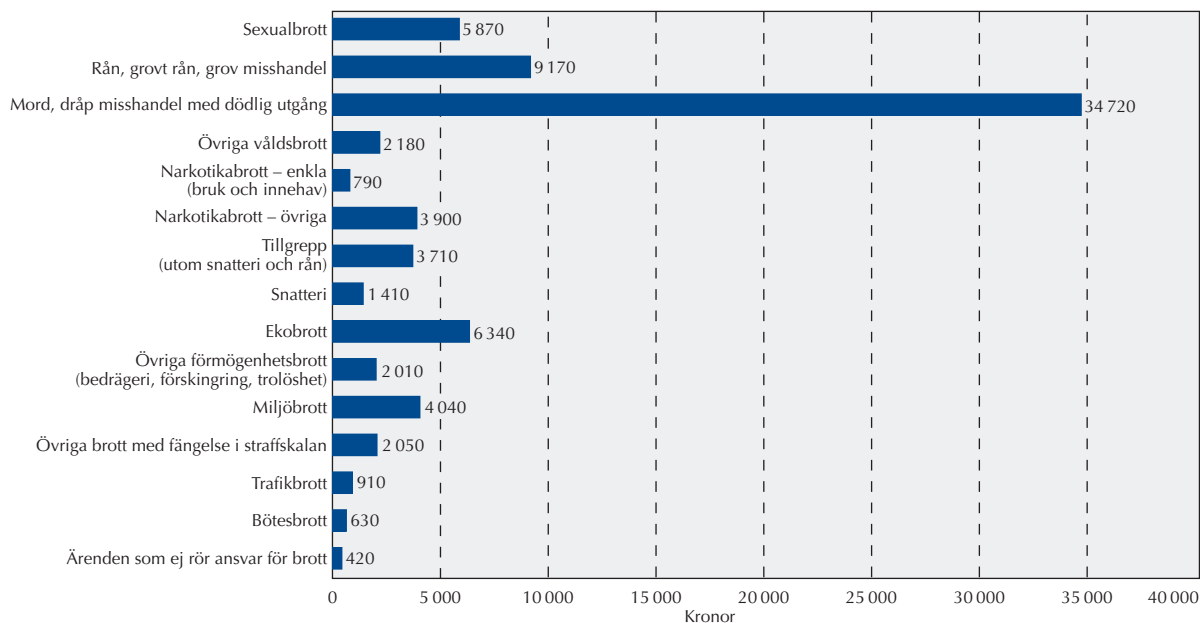
Eftersom tiden inte redovisats per brottsgrupp förrän 2006 är det inte möjligt att jämföra bakåt i tiden. I **diagram 4.2** redovisas myndighetens totala kostnad per brottsgrupp. För 2006 kostade handläggningen av våldsbrott (utom sexualbrott och grov misshandel samt dödligt våld) mest, 199 miljoner kronor. Även handläggningen av övriga brott med fängelse i straffskalan samt tillgreppsbrott (utom snatteri och rån) krävde stora resurser (107 respektive 89 Mkr).

En ungefärlig kostnad för en brottsmisstanke får man genom att dividera den totala kostnaden för en brottsgrupp med antalet brottsmisstankar där åklagare fattat avslutande beslut. Det bör dock noteras att det handlar om genomsnittsvärden och att kostnaden naturligtvis kan variera avsevärt för brottsmisstankar inom samma brottsgrupp. Som framgår av **diagram 4.3**

skiljer sig kostnaderna för en brottsmisstanke i de olika brottsgrupperna avsevärt åt. Kostnaden för att handlägga en brottsmisstanke som rör mycket grovt våld såsom mord, dråp, misshandel med dödlig utgång m.m. är i genomsnitt 44 gånger så hög som för en brottsmisstanke i ett narkotikabrott av enkel beskaffenhet (bruk och innehav), medan den "bara" är 5½ gånger så hög som för brottsmisstanken i ett ekobrott. Ett "övrigt våldsbrott" kostar i genomsnitt ca 2 180 kronor att handlägga, vilket är relativt lågt. Eftersom åklagare fattat beslut om över 90 000 sådana brottsmisstankar under 2006 blir dock den totala kostnaden hög.

Verksamhetens intäkter kan fördelas på brottsgrupper efter samma princip som beskrivits för kostnaderna. Detta redovisas dock inte särskilt eftersom intäkterna nästan uteslutande består av anslagsmedel.

Diagram 4.3 Kostnad per brottsmisstanke per brottsgrupp 2006

5. Finansiell redovisning

5.1 Resulträkning	belopp i tkr	not	2006	2005
Verksamhetens intäkter				
Intäkter av anslag			888 438	829 652
Intäkter av avgifter och andra ersättningar		1	7 158	6 458
Intäkter av bidrag		2	5 379	1 560
Finansiella intäkter		3	184	230
Summa verksamhetens intäkter			901 159	837 900
Verksamhetens kostnader				
Kostnader för personal		4	-742 989	-668 748
Kostnader för lokaler			-63 069	-61 359
Övriga driftkostnader			-82 364	-84 258
Finansiella kostnader		5	-388	-482
Avskrivningar och nedskrivningar			-16 399	-15 826
Summa verksamhetens kostnader			-905 209	-830 673
Verksamhetsutfall			-4 050	7 227
Transfereringar				
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag			238	221
Lämnade bidrag			-238	-221
Saldo			0	0
Årets kapitalförändring			-4 050	7 227

5.2 Balansräkning	belopp i tkr	not	2006-12-31	2005-12-31
Tillgångar				
Immateriella anläggningstillgångar				
Balanserade utgifter för utveckling	6		57 127	34 592
Licenser, rättigheter m.m.	7		4 699	5 778
Summa immateriella anläggningstillgångar			61 826	40 370
Materiella anläggningstillgångar				
Förbättringsutgifter på annans fastighet	8		3 914	3 734
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	9		36 376	33 986
Summa materiella anläggningstillgångar			40 290	37 720
Fordringar				
Kundfordringar			0	44
Fordringar hos andra myndigheter	10		7 422	6 799
Övriga fordringar			15	20
Summa fordringar			7 437	6 863
Periodavgränsningsposter				
Förutbetalda kostnader			20 566	18 881
Upplupna bidragsintäkter			0	437
Summa periodavgränsningsposter	11		20 566	19 318
Avräkning med statsverket	12		937	-13 967
Kassa och bank				
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	13		16 296	14 577
Kassa, postgiro och bank			78	78
Summa kassa och bank			16 374	14 655
Summa tillgångar			147 430	104 959
Kapital och skulder				
Myndighetskapital				
Statskapital	14		27	0
Balanserad kapitalförändring	15		-56 746	-63 973
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	16		-4 050	7 227
Summa myndighetskapital			-60 769	-56 746
Avsättningar				
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	17		9 499	5 828
Övriga avsättningar	18		0	170
Summa avsättningar			9 499	5 998
Skulder m.m.				
Lån i Riksgäldskontoret	19		89 018	39 257
Skulder till andra myndigheter			20 874	18 329
Leverantörsskulder			14 286	23 609
Övriga skulder	20		16 979	16 822
Summa skulder m.m.			141 157	98 017
Periodavgränsningsposter				
Upplupna kostnader			55 792	53 934
Oförbrukade bidrag			1 751	3 756
Summa periodavgränsningsposter	21		57 543	57 690
Summa kapital och skulder			147 430	104 959
Ansvarsförbindelser:			Inga	Inga

5.3 Anslagsredovisning belopp i tkr

Redovisning mot anslag 2006

Anslag	not 22	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Om-disponerat anslagsbelopp *)	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
4:3 Åklagarmyndigheten								
ap. 1 Ramanslag		13 967	862 424	15 770	-4 422	887 739	888 676	-937
*) Anslagssparande från 2004 omfördelat från anslag 4:3 ap. 2 till regeringens disposition.								
Villkor								
Anslagskredit		25 871						
Utnyttjad		937						
Låneram		105 000						
Utnyttjad lån Riksgäldskontoret		89 018						
Utnyttjad finansiell leasing		2 134						
Räntekontokredit		91 400						
Maximalt utnyttjad under året		42 259						

5.4 Finansieringsanalys		belopp i tkr	not	2006	2005
Drift					
Kostnader			23	-885 262	-818 815
Finansiering av drift					
Intäkter av anslag		888 438			829 652
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	24	7 134			6 458
Intäkter av bidrag		5 379			1 560
Övriga intäkter		184			230
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		901 135		901 135	837 900
Ökning (-) av kortfristiga fordringar				-1 822	3 569
Minskning (-) av kortfristiga skulder				-5 280	-3 886
Kassaflöde från drift				8 771	18 768
Investeringar					
Investeringar i immateriella tillgångar		-23 574			-17 553
Investeringar i materiella tillgångar		-17 299			-8 631
Summa investeringsutgifter		-40 873		-40 873	-26 184
Finansiering av investeringar					
Lån från Riksgäldskontoret		63 181			10 054
amorteringar		-13 420			-11 651
Andra långfristiga lån		2 672			
amorteringar		-3 452			-4 300
Ökning av statskapital med medel som erhållits från statsbudgeten		27			
Försäljning av anläggningstillgångar		427			
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		49 435		49 435	-5 897
Förändring kortfristiga skulder avseende investeringar				-709	-1 521
Kassaflöde från investeringar				7 853	-33 602
Transfereringsverksamhet					
Lämnade bidrag		-238			-221
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-238		-238	-221
Finansiering av transfereringsverksamhet					
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		238			221
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		238		238	221
Kassaflöde från/till transfereringsverksamhet				0	0
Förändring av likvida medel				16 624	-14 834
Specifikation av förändring av likvida medel					
Likvida medel vid årets början				687	15 521
Minskning (-) av kassa och postgiro		0			-14
Ökning (+) av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret		1 719			-16 622
Ökning (+) av avräkning med statsverket		14 905		14 905	1 802
Summa förändring av likvida medel		16 624		16 624	-14 834
Likvida medel vid årets slut				17 311	687

5.5 Tilläggsupplysningar och noter

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar är värderade till det belopp som beräknas bli betalt. Skulder är upptagna till nominella belopp. Som periodavgränsningspost bokförs händelser med belopp överstigande 10 tkr.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den ekonomiska livslängden.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Persondatorer och servrar	3 år
Bilar, kontorsmaskiner, systemprogramvaror	5 år
Möbler, telefonväxlar, larmanläggningar, datanät	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Noter till redovisningen	belopp i tkr	2006	2005
Not 1. Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen			
Ekobrottsmyndigheten, utlåning personal		1 452	1 376
Ekobrottsmyndigheten, övriga driftkostnader		4 146	4 002
Övriga intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen		1 463	740
Övriga intäkter		97	340
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar		7 158	6 458
Not 2. Intäkter av bidrag			
Bidrag från myndigheter, EU:s institutioner m.m.		5 379	1 560
Summa intäkter av bidrag		5 379	1 560
Not 3. Finansiella intäkter			
Ränta på räntekontot hos Riksgäldskontoret		119	228
Övriga finansiella intäkter		65	2
Summa finansiella intäkter		184	230
Not 4. Kostnader för personal			
Lönekostnader, exklusive avgifter		468 095	430 582
Övriga personalkostnader		274 894	238 166
Summa kostnader för personal		742 989	668 748
Not 5. Finansiella kostnader			
Ränta på lån i Riksgäldskontoret		914	715
Ränta avseende räntekonto i Riksgäldskontoret		260	26
Aktiverad räntekostnad för egentutveckling av anläggningstillgångar		-977	-417
Ränta för finansiell leasing m.m.		191	158
Summa finansiella kostnader		388	482
Not 6. Balanserade utgifter för utveckling			
Tillgångarnas anskaffningsvärde		54 685	37 382
Årets balanserade utgifter för utvecklingsverksamhet		22 534	17 302
Årets avskrivningar		0	0
Akkumulerade avskrivningar (IB)		-20 092	-20 092
Bokfört restvärde		57 127	34 592
Not 7. Licenser, rättigheter, m.m.			
Tillgångarnas anskaffningsvärde		18 077	17 827
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)		1 039	250
Årets avskrivningar		-2 118	-2 548
Akkumulerade avskrivningar (IB)		-12 299	-9 751
Bokfört restvärde		4 699	5 778

Not 8. Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	6 828	6 815
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	962	267
Avgående tillgångar (sålda, uttrangerade tillgångar)	0	-254
Årets avskrivningar	-782	-757
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-3 094	-2 591
* Korrigering av tidigare års avskrivningar	0	254
Bokfört restvärde	3 914	3 734
* Korrigering av tidigare års avskrivningar avser uttrangerade och sålda inventarier		
Not 9. Maskiner, inventarier, installationer, m.m.		
Tillgångarnas anskaffningsvärde	79 274	84 553
Tillkommande tillgångar (årets anskaffning)	16 336	8 363
Avgående tillgångar (sålda, uttrangerade tillgångar)	-2 745	-13 642
Årets avskrivningar	-13 498	-12 521
Ackumulerade avskrivningar (IB)	-45 288	-46 270
* Korrigering av tidigare års avskrivningar	2 297	13 503
Bokfört restvärde	36 376	33 986
* Korrigering av tidigare års avskrivningar avser uttrangerade och sålda inventarier		
I bokfört värde ingår datorutrustning finansierad genom finansiell leasing	2 134	2 914
Not 10. Fordringar hos andra myndigheter		
Mervärdesskattfordran	7 122	5 603
Övriga fordringar hos andra myndigheter	300	1 196
Summa fordringar hos andra myndigheter	7 422	6 799
Not 11. Periodavgränsningsposter		
Förutbetalda hyror	15 510	13 987
Övriga förutbetalda kostnader	5 056	4 894
Upplupna bidragsintäkter	0	437
Summa periodavgränsningsposter	20 566	19 318
Not 12. Avräkning med statsverket		
Ingående balans	-13 967	-15 770
Avräknat mot statsbudgeten:		
Anslag	888 676	829 874
Avräknat mot statsverkets checkräkning:		
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-873 772	-828 071
Utgående balans	937	-13 967
Not 13. Behållning räntekonto i riksgäldskontoret		
Summa behållning på räntekonto (anslagsmedel)	16 296	14 577
Varav kortsiktigt likviditetsbehov	-16 296	-14 577
Ekonomiska villkor		
Av regeringen beviljad kreditram	91 400	82 600
Not 14. Statskapital		
Statskapital utan avkastningskrav		
Årets förändring	27	0
Summa statskapital	27	0

Not 15. Balanserad kapitalförändring		
Periodiseringsdifferenser	-56 746	-63 973
Summa balanserad kapitalförändring	-56 746	-63 973
Not 16. Kapitalförändring enligt resultaträkningen		
Årets kapitalförändring består av periodiseringsdifferenser i anslagsfinansierad verksamhet		
Amorteringar	16 872	15 951
Avskrivningar	-16 399	-15 826
Förändring semesterlöneskuld och löneskuld	-1 857	894
Förändring av övriga periodiseringsposter	-2 666	6 208
Summa kapitalförändring enligt resultaträkningen	-4 050	7 227
Not 17. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
Avsättning för pensioner		
Ingående avsättning	5 828	7 905
Årets pensionskostnad	7 158	2 124
Årets pensionsutbetalningar	-3 487	-4 201
Summa utgående avsättning för pensioner	9 499	5 828
Not 18. Övriga avsättningar		
Framtida åtaganden för uppsagda lokaler		
Ingående avsättning	170	2 200
Årets hyresutbetalningar avseende uppsagda lokaler	-170	-2 030
Summa utgående övriga avsättningar	0	170
Not 19. Lån i riksgäldskontoret		
Ingående skuld	39 257	40 854
Lån upptagna under året	63 181	10 054
Årets amorteringar	-13 420	-11 651
Summa lån i Riksgäldskontoret	89 018	39 257
Ekonomiska villkor		
Låneram	105 000	80 000
Utnyttjad i Riksgäldskontoret	89 018	39 257
Utnyttjad finansiell leasing	2 134	2 914
Not 20. Övriga skulder		
Ingående skuld finansiell leasing	2 914	7 215
Årets finansiell leasing	2 672	0
Årets amorteringar finansiell leasing	-3 452	-4 301
Summa skuld finansiell leasing	2 134	2 914
Personalens källskatt	14 845	13 908
Summa övriga skulder	16 979	16 822
Not 21. Periodavgränsningsposter		
Upplupna löner	3 769	4 463
Semesterlöneskuld	52 024	49 471
Oförbrukade bidrag från andra myndigheter	1 750	3 756
Summa periodiseringsposter	57 543	57 690

Not 22. Anslagsredovisning		
Årets tilldelning enligt regleringsbrev:		
Tilldelning enligt regleringsbrev för budgetåret 2006, regeringsbeslut 2005-12-20	862 424	843 841
Summa årets tilldelning enligt regleringsbrev	862 424	843 841
Not 23. Finansieringsanalys: kostnader		
Summa verksamhetens kostnader enligt resultaträkningen	905 209	830 673
Förändring avsättning för pensioner	-3 671	2 077
Förändring avsättning framtida lokalkostnader	170	2 030
Realisationsförlust sålda anläggningstillgångar	-47	-139
Avskrivningar och nedskrivningar	-16 399	-15 826
Summa	885 262	818 815
Not 24. Finansieringsanalys: intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	7 158	6 458
Realisationsvinst sålda anläggningstillgångar	-24	0
Summa	7 134	6 458

Ersättningar enligt 7 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret samt för dessa personer uppdrag som styrelseledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Uppdrag år 2006 utöver Åklagarmyndigheten anges med kursiv stil.

	belopp i tkr	2006	2005
Ledande befattningshavare hos Åklagarmyndigheten			
Fredrik Wersäll		1 116	992
Guntra Åhlund		916	867
Sven-Erik Alhem		919	835
Peter Hertting		881	866
<i>Vice ordf., Brottsoffermyndighetens nämnd</i>			
Gunnar Stetler		502	
Lisbeth Johansson		854	800
Agneta Blidberg		811	964
Nils Rekke		851	814
Tjänsteförslagsnämnden			
Agneta Blidberg		23	25
Rådgivande Nämnden			
Helena Frisk		10	10
<i>Ledamot, BRÅ:s styrelse</i>			
Ragnwi Marcelind		2	5
<i>Suppleant, NO Marcelind AB</i>			
Jeppé Johnsson		3	5
<i>Ledamot, Kriminalvårdsstyrelsen</i>			
Rolf Olsson		3	4
<i>Ledamot, Socialstyrelsens Rättsliga Råd</i>			
<i>Ledamot, BRÅ:s styrelse</i>			
Helena Hillar Rosenqvist		3	4
<i>Ledamot, Riksrevisionens styrelse</i>			
Johan Linander		4	6
Torkild Strandberg		3	1

6. Sammanställning av väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2006	2005	2004	2003	2002
Låneram					
Beviljad i regleringsbrevet	105 000	80 000	70 000	63 000	63 000
Utnyttjad	91 152	42 171	48 069	47 381	54 819
Kontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad i regleringsbrevet	91 400	82 600	81 985	78 831	74 175
Maximalt utnyttjad	42 259	32 588	14 223	37 603	24 544
Räntekonto					
Ränteintäkter	119	228	655	304	508
Räntekostnader	260	26	3	248	213
Intäkter av avgifter och andra ersättningar					
Budget i regleringsbrevet	0	0	0	0	0
Utfall	7 158	6 458	8 672	8 690	10 425
Anslagskredit					
Beviljad i regleringsbrevet	25 871	0	24 596	11 824	22 252
Utnyttjad kredit	937	0	0	0	20 521
Anslag					
Anslagssparande	0	13 967	15 770	8 242	0
Varav in-tecknat belopp för personal och lokaler	0	5 998	10 105	6 564	0
Medeltal under året					
Årsarbetskrafter	1 028	997	973	970	981
Faktiskt årsarbetande	809	762	724	760	758
Anställda	1 155	1 120	1 059	1 024	1 047
Driftkostnad					
Per årsarbetskraft	864	817	834	783	766
Per faktiskt årsarbetande	1 098	1 069	1 122	1 000	991
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	-4 050	7 227	-9 587	5 340	265
Balanserad kapitalförändring	-56 746	-63 973	-54 386	-59 726	-59 991

Regeringen
Justitiedepartementet

Årsredovisning för budgetåret 2006

Jag beslutar härmed om årsredovisningen för budgetåret 2006.

I beredningen av ärendet har deltagit vice riksåklagaren Guntra Åhlund, planeringsdirektören Bertil Metzger, överåklagaren Agneta Blidberg, överåklagaren Lena Moore, överåklagaren Nils Rekke, personaldirektören Peter Brodd, ekonomidirektören Agnète Löthman, informationsdirektören Karin Rosander, byråchefen Elisabeth Sandström och statistikern Sara Billström, föredragande.

Årsredovisningen har beretts med myndighetens rådgivande nämnd. MBL-förhandling har ägt rum.

Fredrik Wersäll

Sara Billström

Kopia till:
Riksrevisionen
Ekonomistyrningsverket

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Åklagarmyndigheten, Box 5553, 114 85 Stockholm
Tel: 08-453 66 00, e-post: registrator.riksaklagaren@aklagare.se
Webbplats: www.aklagare.se